

Հանրակրթական ուսումնական հաստատության գործունեության ներքին գնահատման հաշվետվության ձև և մեթոդական ուղեցույց

1. Նախաբան

Վերջին տարիներին Հայաստանի Հանրապետության կրթական համակարգի զարգացման քաղաքականության մեջ առանցքային տեղ է գրավում հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների և ուսուցիչների գործունեության, ինչպես նաև սովորողների ուսումնառության վերջնարդյունքների գնահատման գործընթացների բարելավման ուղղությամբ կատարվող աշխատանքները: Մասնավորապես, որոշակի քայլեր են կատարվել գնահատման չափերի ցուցանիշներ սահմանելու և համապատասխան գործառույթներ ներդնելու ուղղությամբ: Դրա վկայությունը 2009 թվականի հուլիսի 10-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքում հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ներքին և արտաքին գնահատում իրականացնելու պահանջի սահմանումն էր: Օրենքով նաև սահմանվել և հստակտարանջատվել են ուսումնական հաստատության գործունեության վերահսկողության (հոդված 33) և ուսումնական հաստատության գործունեության գնահատման գործառույթները (հոդված 34):

Ելնելով «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից՝ ՀՀ կառավարությունը 2010 թվականի սեպտեմբերի 3-ի N1334-Ն որոշմամբ հաստատել է «Հայաստանի Հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատության գործունեության ներքին և արտաքին գնահատման չափանիշների սահմանման և իրականացման կարգը»:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատության գործունեության ներքին գնահատումը բխում է ոչ միայն ՀՀ կրթության բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներից, այլ նաև համահունչ է ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի ու ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության համագործակցության շրջանակներում իրականացվող «Երեխայակենտրոն դպրոց» ծրագրի հայեցակարգային դրույթներին:

2. Հանրակրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատության ներքին գնահատման նպատակը, խնդիրները և ընթացակարգը

Հանրակրթական ուսումնական հաստատության (այսուհետ՝ հաստատություն) ներքին գնահատումը հաստատության կողմից մատուցվող կրթական ծառայությունների որակի մշտադիտարկման և ընթացիկ հսկողության գործընթաց է: Այն հստակ կազմակերպված, նպատակաուղղված և պարբերաբար իրականացվող գործընթաց է, որի պատասխանատուն սլայալ հաստատությունն է:

Հաստատության գործունեության ներքին գնահատման նպատակն է՝ բարելավել հաստատության կողմից մատուցվող կրթական ծառայությունների որակը և բարձրացնել արդյունավետությունը կամ, այլ կերպ ասած, նպաստել ուսումնական հաստատության գործունեության հետագա բարելավմանը՝ ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ուսուցիչների աշխատանքի արդյունավետության և սովորողների առաջընթացի ուսումնասիրման միջոցով:

Ըստ էության՝ «Ներքին գնահատումը ուսումնական հաստատության կողմից իր գործունեության վերլուծությունն է» («Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 34):

Համաձայն «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի՝ հաստատության գործունեության ներքին գնահատման խնդիրներն են՝

- ա) հանրակրթության պետական չափորոշիչի պահանջների շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների համապատասխանության գնահատումը.
- բ) ուսումնական գործընթացի կազմակերպման պայմանների և դրանց բարելավմանն ուղղված աշխատանքների գնահատումը.
- դ) հանրակրթական ծրագրերի իրականացման, դասավանդման մեթոդների և ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման արդյունավետության գնահատումը.
- զ) հաստատության գործունեության վերաբերյալ շահառուների՝ սովորողների և նրանց ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների), հաստատության մանկավարժական, վարչականն այլ աշխատողների, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, Երևանի քաղաքապետարանի, պետական տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կրթության հիմնահարցերով զբաղվող կազմակերպությունների, գործատուների և այլն, իրազեկվածության աստիճանի բարձրացումը և ամբողջական տեղեկատվության տրամադրումը նրանց.
- դ) հաստատության հաշվետվողականության մեխանիզմների բարելավումը և գործունեության թափանցիկության ապահովումը.
- ե) հաստատության զարգացման ուղղությունների նախանշման և զարգացման ծրագրերի մշակման խթանումը.
- զ) հաստատության գործունեության գնահատման գործընթացում վարչական և մանկավարժական աշխատողների, սովորողների և ծնողների ներգրավումը:

Համաձայն «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների և «Հայաստանի Հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատության գործունեության ներքին և արտաքին գնահատման չափանիշների սահմանման և իրականացման կարգի» բաժնի 3-ի՝

- «Ներքին գնահատումն իրականացվում է տարեկան մեկ անգամ՝ մինչև նոր ուսումնական տարվա սկիզբը: Ներքին գնահատմանը մասնակցում են ուսումնական հաստատության վարչական և մանկավարժական աշխատողները, սովորողները և նրանց ծնողները (օրինական ներկայացուցիչները)»:
- «Ներքին գնահատման հաշվետվությունն ուսումնական հաստատության տնօրենը մինչև ընթացիկ տարվա սեպտեմբերի 5-ը ներկայացնում է ուսումնական հաստատության խորհրդին, մանկավարժական, ծնողական, աշակերտական և այլ գործող խորհուրդներին, ինչպես նաև երկշաբաթյա ժամկետում ապահովում դրա հրապարակումը տվյալ ուսումնական հաստատությունում (տեսանելի տեղում), տեղական և (կամ) հանրապետական մամուլում, նախարարության պաշտոնական կայքում»:
- «Ներքին գնահատումն իրականացվում է ուսումնական հաստատության տնօրենի հրամանի համաձայն ձևավորված հանձնաժողովի կողմից: Հանձնաժողովի կազմում ընդգրկվում են ուսումնական հաստատության կոլեգիալ կառավարման մարմնի (ուսումնական հաստատության խորհրդի) առնվազն երկու, մանկավարժական և ծնողական խորհրդների՝ ուսումնական հաստատության խորհրդի կազմում չընդգրկված առնվազն մեկական անդամ, տեղական ինքնակառավարման մարմնի (Երևանի քաղաքապետարանի) առնվազն երկու ներկայացուցիչներ:

Տնօրենը հանձնաժողովի նախագահն է և ապահովում է հանձնաժողովի բնականոն գործունեությունը:

Հանձնաժողովը հաստատում է իր աշխատակարգը, սահմանում ներքին գնահատում անցկացնելու գործողությունների ծրագիրը, մեթոդները և ժամանակացույցը:

Ներքին գնահատման արդյունքում հանձնաժողովի նախագահը նախապատրաստում է ներքին գնահատման հաշվետվությունը՝ ըստ նախարարության սահմանած ձևի»:

3. Հաստատության ներքին գնահատման գործընթացի իրականացումը և հաշվետվության պատրաստման մեթոդական երաշխավորություններ

Հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության պատրաստման ժամանակ առաջարկվում է առաջնորդվել սույն մեթոդական երաշխավորություններով և բաժնի 2-ում տրված Հաշվետվային ձևով:

Հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության պատրաստման համար հիմք են հանդիսանում հաստատության ներքին գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները, հաստատության կառավարման և խորհրդակցական մարմինների կողմից հաստատության գործունեության այս կամ այն ոլորտի վերաբերյալ տրված գնահատումները: Հաստատության գործունեության ներքին գնահատման գործընթացը ներառում է հետևյալ երեք բաղադրիչ՝

1. մեկնարկային պայմանների (ռեսուրսների) գնահատում.
2. գործունեության ընթացիկ գնահատում.
3. գործունեության արդյունքների գնահատում:

Վերը նշված բաղադրիչներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է ըստ հաստատության գործունեությունը նկարագրող հետևյալ ոլորտների՝

- հաստատության անվտանգություն.
- հաստատության գործունեության արդյունավետություն և ուսումնական գործընթացի որակ.
- հաստատություն կողմից ներառական կրթության և հավասարության ապահովում,
- համայնքային մասնակցություն:

Վերոնշյալ 4 ոլորտներից յուրքանչյուրի համար սահմանված է գնահատման ցուցանիշների և չափանիշների համախումբ: Յուրաքանչյուր ցուցանիշիկամ չափանիշի **համար** տրված է գնահատման ձևը, մեթոդը, պարբերականությունը և հաշվարկման մեթոդաբանությունը: Բոլոր 4 ոլորտների գնահատման ցուցանիշների և չափանիշների ամբողջական ցանկը, ինչպես նաև դրանց հաշվարկման, վերլուծման կամ գնահատման **ձևերը** **և Հաշվետված 1-ում:**

Հաշվետվային ձևի լրացման ընթացքում ցուցանիշների և չափանիշների ճշգրիտ հաշվարկը և կիրառությունը, հիմնված տեղեկատվության հավաքագրման և վերլուծության տարբեր մեթոդների վրա, հանդիսանում է հաստատության գործունեության ինքնավերլուծության որակի հիմնական գրավականը: Առաջարկվող ցուցանիշներից յուրաքանչյուրը հանդիսանում է գնահատման մեթոդաբանության բաղադրիչ և հիմնված է տեղեկությունների ուսույթային հավաքագրման, վերլուծության և արդյունքների վերլուծության վրա:

Ցուցանիշներին չափանիշների հաշվարկման ժամանակ կիրառվում են հետևյալ մեթոդները՝

- վիճակագրական տվյալների վերլուծություն
- փաստաթղթային վերլուծություն **ալյատեղ/ևայլուր/կետադրություն պետք է**
- հարցումների իրականացում և արդյունքների վերլուծություն

Որոշ ցուցանիշների և չափանիշների հաշվարկման համար կիրառվում են նաև համակցված մեթոդներ:

Վիճակագրական տվյալների վերլուծությունը ենթադրում է՝

վիճակագրական տվյալների հավաք և համակարգվածներկայացում աղյուսակների և գրաֆիկների միջոցով, իսկ այնուհետև եզրահանգումների, կանխատեսումների կատարում և առաջարկությունների ներկայացում:

Փաստաթղթային վերլուծությունը ենթադրում է՝

հաստատության գործունեությունն ապահովող ներքին փաստաթղթերի, վիճակագրական տվյալների և հաշվետվությունների ուսումնասիրություն, արդյունքների արձանագրում, եզրահանգումների կատարում և առաջարկությունների ներկայացում:

Դիտարկումը կամ փաստագրումը ենթադրում է՝

ըստ սահմանված ցուցանիշների և չափանիշների՝ հաստատության մարդկային, նյութական, ֆինանսական ռեսուրսների առկայության (կամ դրանց բացակայության) ու դրանց վիճակի, ինչպես նաև ուսումնասիրվող գործընթացների արձանագրում կամ նկարագրում՝ աղյուսակների, դիտարկման քարտերի կամ գրառման այլ ձևերով: Դիտարկման միջոցով ստացվող տեղեկատվությունը բազմաբնույթ և օգտակար է ոչ միայն ինքնավերլուծության, այլ նաև հաստատության գործունեությունը լիարժեք ներկայացնելու համար:

Հարցումների անցկացումը ենթադրում է՝

հաստատության գործունեությունը նկարագրող որևէ ցուցանիշի կամ չափանիշի (դրանց խմբի) վերաբերյալ տարբեր շահառու խմբերի կարծիքի ուսումնասիրություն: Կախված ուսումնասիրվող ցուցանիշի և չափանիշի բնույթից և նպատակից հարցումները կարող են իրականացվել հարցվողների ներքոհիշյալ խմբերի շրջանում տարբեր մեթոդներով (հարցազրույցների անցկացում, հարցաթերթերի լրացում և այլն):

- տնօրեն և վարչական աշխատողներ
- ուսուցիչներ
- հաստատության սպասարկող անձնակազմ
- սովորողներ
- ծնողներ

Հարցազրույցների անցկացման հիմնական նպատակն է՝ բացահայտել տարբեր շահառու խմբերի կարծիքը և ստանալ խորքային տեղեկատվություն խնդրո առարկայի կամ ուսումնասիրվող երևույթի վերաբերյալ ի հայտ բերելով այնպիսի կողմեր, ինչպիսիք են շահառուների բավարարվածությունը, առկա հիմնախնդիրները, թերությունները և այլն:

4. Հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության կառուցվածքը

Հաշվետվությունը բաղկացած է 6 մասից:

- ✓ **Մաս 1-ը** ներառում է ընդհանուր տեղեկություններ հաստատության մասին: Այս մասում հիմնականում արձանագրվում են հաստատության գործունեությունը նկարագրող վիճակագրական տվյալներ, որոնք պետք է համապատասխանեն ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության «Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների գործունեության մասին» հաշվետվության մեջ ներառվող տեղեկատվությանը: Հաշվետվության մեջ տեղ գտած վիճակագրական տվյալները, ինչպես նաև հաստատության գործունեության վերաբերյալ այլ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ներկայացնել ինչպես տվյալ ուսումնական տարվա համար, այնպես էլ նախորդ 3 տարիների հետ համեմատության մեջ՝ բացահայտելով այս կամ այն ոլորտը նկարագրող ցուցանիշների և չափանիշների փոփոխության դինամիկան:
- ✓ **Մաս 2-ում** ներկայացվում են հաստատության շենքային պայմանները, գույքային ապահովվածությունը սովորողների ու աշխատակազմի անվտանգ կենսագործունեությունը և առողջության պահպանումը գնահատող ցուցանիշները և չափանիշները:
- ✓ **Մաս 3-ում** ներկայացվում են հաստատության գործունեության արդյունավետությունը գնահատող ցուցանիշները և չափանիշները:
- ✓ **Մաս 4-ում** ներկայացվում են հաստատությունում ներառական կրթությունը և հավասարության ապահովումը գնահատող ցուցանիշները և չափանիշները:
- ✓ **Մաս 5-ում** ներկայացվում են համայնքային մասնակցությունը գնահատող ցուցանիշները և չափանիշները:
- ✓ **Մաս 6-ում** ներկայացվում են հաստատության հիմնախնդիրները և դրանց հաղթահարման ուղիները, որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ հաստատության զարգացման ծրագրի մշակման համար: Յուրաքանչյուր մասում ներառված են տեղեկատվությունների և մեկնաբանությունների համար: Յուրաքանչյուր մասում ներկայացված ցուցանիշներին չափանիշների հաշվարկման կամ վերլուծման համար տրված են համապատասխան աղյուսակներ կամ հարցեր, որոնք անհրաժեշտ է լրացնել կամ որոնց պետք է պատասխանել: Նշված է նաև, թե հատկապես ինչ մեթոդով է պետք դա կատարել: Հարցումների իրականացման համար առաջարկվող մեթոդաբանությունը տրված է **Հավելված 2-ում**:
Հաճախ միևնույն ցուցանիշը չափանիշը կարող է բացահայտվել և՛ փաստաթղթերը ուսումնասիրելու վերլուծելու, և՛ հարցման միջոցով, ուստի ժամանակ և միջոցներ խնայելու համար առաջարկվում է արդյունքների միասնական ամփոփ ձև:

Ցուցանիշներին չափանիշների արձանագրման վերոնշյալ միասնական ամփոփ ձևի կիրառումը չի բացառում դրանց առանձին-առանձին արձանագրումը: Կարևորը հանգամանալից, օբյեկտիվ և հավաստի վերլուծության ապահովումն է:

Հաշվետվության մեջ ներկայացված տեղեկատվությունը պետք է լինի ամբողջական, համապարփակ և օբյեկտիվորեն արտացոլի հաստատության առկա վիճակը, փոփոխությունների ընթացքը և ուղղությունները: Այն դեպքերում, երբ անհրաժեշտ է կատարել համակցված որակական և քանակական վերլուծություն, ցանկալի է տեղեկատվությունը ներկայացնել աղյուսակների, գրաֆիկների կամ այլ հնարավոր ձևերով:

Հաշվետվության անհրաժեշտ է նաև նկարագրել հաստատությունում առկա հիմախնդիրները և առաջարկել դրանք լուծելու այնպիսի ձևեր, որոնք լինեն իրատեսական, ելնեն հաստատության իրական հնարավորություններից:

Հաշվետվության կազմման ոճը պետք է լինի պաշտոնական, իսկ շարադրանքը՝ պարզ, հասկանալի, տրամաբանական և հնարավորինս հակիրճ:

Որակյալ ու հաստատության համար օգտատակարհաշվետվություն պատրաստելու գլխավոր երաշխիքը հաստատության վարչական աշխատողների և մանկավարժական կոլեկտիվի համագործակցային և թիմային աշխատանքն է, համատեղ որոշումների կայացումն ու իրագործումը:

Հաշվետվության ձև

Մաս 1. Ընդհանուր տեղեկություններ հաստատության մասին՝

Հաստատության անվանումը, համարը _____ 62 _____

Հաստատության հասցե նանսենի 6

Հաստատության հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն 634520; school62@schools.am

Հաստատության ինտերնետային կայքի հասցեն
_____ school62.safe.am _____

Աղյուսակ 1. Դասարանների թիվը՝ ընթացիկ և նախորդ շուստարիների՝ համար

Դասարանների թիվը	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ³ ուստարի	2014-2015 ուստարի	Փոփոխությունների դինամիկան (աճ կամ նվազում)
5-ին դասարան	3			Նվազում
6-րդ դասարան	3	3		Նվազում
7-րդ դասարան	2	3	3	Աճ
8-րդ դասարան	3	2	3	աճ
9-րդ դասարան	3	3	2	Նվազում
10-րդ դասարան	9	7	6	Նվազում
11-րդ դասարան	9	9	7	Նվազում
12-րդ դասարան	9	9	9	
Ընդամենը	41	36	30	Նվազում

Վերլուծել դասարանների թվաքանակի փոփոխության պատճառները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություններ

Պատճառներից մեկն ավագ դպրոցում դասարանների քանակի աստիճանաբար նվազումն է և արտագաղթը::

(անհրաժեշտության դեպքում ավելացնել լրացուցիչ տողեր)

Աղյուսակ 2. Ըստ դասարանների՝ սովորողների թիվը ընթացիկ և նախորդ 2 ուստարիների համար

Սովորողների թիվը	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի	Փոփոխությունների դինամիկան (աճ կամ նվազում)
5-ին դասարան	59			Նվազում
6-րդ դասարան	86	60		Նվազում
7-րդ դասարան	27	90	58	Նվազում
8-րդ դասարան	90	31	90	Աճ
9-րդ դասարան	83	89	32	Նվազում
10-րդ դասարան	158	143	136	Նվազում
11-րդ դասարան	142	148	156	Աճ
12-րդ դասարան	177	150	156	աճ
Ընդամենը	822	711	628	Նվազում

¹Մաս 1-ում լրացված տվյալները պետք է համապատասխանեն ՀՀ ԿԳ նախարարության <<Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների գործունեության մասին հաշվետվության>> տվյալներին:

²Այսևհաջորդող բոլոր աղյուսակներում անհրաժեշտ են կարագրել փոփոխությունների դինամիկան՝ մեկնաբանել աճի կամ նվազման պատճառները:

³Այսևհաջորդող բոլոր աղյուսակներում ուսումնական տարիները նշված են պայմանականորեն՝ 2013-2014 ուստարում լրացնելու պարագայում: Հաջորդ ուսումնական տարում լրացնելու դեպքում դրանք համապատասխանաբար դրանք պետք է փոխել:

Վերլուծել ըստ դասարանների սովորողների թվի փոփոխության պատճառները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություններ

10-11-րդ դասարանների աճը բնորոշվում է այն գործոններով, որ մեր դպրոցի դասարանները համալրվում են այլ դպրոցներից:

(անհրաժեշտության դեպքում ավելացնել լրացուցիչ տողեր)

Աղյուսակ 3. Ընդհանուր տվյալներ սովորողների վերաբերյալ՝ ընթացիկ և նախորդ 2 ուստարիների համար

Ցուցանիշը	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի	Փոփոխությունների դինամիկան (աճ կամ նվազում)
Սովորողների ընդհանուր թիվը ուսումնական տարվա սկզբին՝ տվյալ ուստարվա սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ	822	711	628	Նվազող
Սովորողների ընդհանուր թիվը ուսումնական տարվա վերջին՝ տվյալ ուստարվա մայիսի 25-ի դրությամբ	830	723	628	Նվազող
Ուսումնական տարվա ընթացքում ընդունված սովորողների թիվը	30	44	18	Նվազող
Ուսումնական տարվա ընթացքում հեռացած սովորողների թիվը	22	32	18	Նվազող

Վերլուծել սովորողների թվաքանակի փոփոխության պատճառները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություններ

Բնակավայրի փոփոխություններ և արտագաղթ:

Աղյուսակ 4. Ընդհանուր տվյալներ ուսուցիչների վերաբերյալ՝ ընթացիկ և նախորդ 2 ուստարիների համար

Ցուցանիշը	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի	Փոփոխությունների դինամիկան (աճ կամ նվազում)
Ուսուցիչները ընդհանուր թիվը	67	60	58	Նվազող
Ուսուցիչների միջին շաբաթական ծանրաբեռնվածությունը կամ դրույքաչափը	63.5	56.5	46.5	Նվազող

Վերլուծել ուսուցիչների թվաքանակի ու միջին ծանրաբեռնվածության փոփոխությունների պատճառները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություններ

Դասարանների թվաքանակի նվազում:

Աղյուսակ 5. Տվյալներ ուսուցիչների հասարակարհային բաշխվածության վերաբերյալ՝ ընթացիկ և նախորդ 2 ուստարիների համար

Ուսուցիչների թիվը	2011-2012 ուստարի	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	Փոփոխությունների դինամիկան (աճ կամ նվազում)
Մինչև 30 տարեկան	11	9	8	Նվազող
31-ից 40 տարեկան	13	12	12	Նվազող
41-ից 50 տարեկան	22	21	21	Նվազող
51-ից 55 տարեկան	8	6	6	Նվազող
56 տարեկան և ավելի	13	12	11	Նվազող

Վերլուծել ուսուցիչների տարրային կազմը, փոփոխության պատճառները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություններ

Տարրական և միջին դասարանների չունենալը, սոր կադրերով չհամալրվելը:

Աղյուսակ 6. Տվյալներ ուսումնական հաստատության ղեկավար և վարչական կազմի վերաբերյալ

Պաշտոնը	Անունը, ազգանունը, հայրանունը	Տվյալ պաշտոնում աշխատելու ժամանակահատվածը	Տվյալ հաստատությունում աշխատելու ժամանակահատվածը	Պետական պարգևները, կոչումները և այլն
Տնօրեն	Մարինե Արշավիրի Սողոմոնյան	7	12	Կրթության Մագիստրոս Երաշխավոր հուշամեդալ
Տնօրենի տեղակալ	Գայանի Ժորժի Ոսկերչյան	17	30	
Տնօրենի տեղակալ	Գոհար Յուրիի Գևորգյան	11	14	
Տնօրենի տեղակալ	Զավախյան Ալիսա Ռազմիկի	6	14	
Տնօրենի տեղակալ	Ղազարյան Արշակ Համբարձումի	15	15	
Հաշվապահ	Սոնա Արշակի Դումանյան	7	7	
.....				

Աղյուսակ 7. Տվյալներ ուսումնական հաստատության կառավարման խորհրդի կազմի վերաբերյալ

Անուն, ազգանուն, հայրանուն	Աշխատանքի վայրը, զբաղեցրած պաշտոնը	Կրթությունը	Հաստատության խորհրդի կազմում ընդգրկված լինելու ժամանակահատվածը	Պետական պարգևները, կոչումները և այլն
Կարախանյան Մարո Ղուկասի	ՀՀ ԿԳՆ աշխատակազմի Քարտուղարության պետ	բարձրագույն	2011-2015	
Զավախյան Ալիսա Ռազմիկի	Հ.62 ավագ դպրոց	բարձրագույն	2011-2015	
Չախոյան Տիգրան Գուրգենի	Հ.62 ավագ դպրոց	բարձրագույն	2011-2015	
Եղիազարյան Գայանե Մայիսի	Չի աշխատում	Միջ.մասնագիտական	05.2015	
Բարայեյան Մարիանա Ռազմիկի	Անհատ ձեռներեց	Միջ.մասնագիտական	05.2015	
Մակյան	ԿԳՆ աշխատակից	բարձրագույն	2014-2015	

Մյուզանս				
Հայրապետյան Կարինե	Մանկապարտեզի տնօրեն	բարձրագույն	2013-2015	
Կրիսամբարովա Աննա Արտյոմի	ՀՀ ԿԳՆ ֆինանսատնտեսագիտական բաժնի պետ	բարձրագույն	2011-2015	

Վերլուծել խորհրդի աշխատանքը, խնդիրները և կատարել առաջարկություններ խորհրդի կազմի և գործունեության բարելավման ուղղությամբ

Առաջարկություններ չկան:

Մաս 2. Ուսումնական հաստատության սովորողների և աշխատակազմի անվտանգ կենսագործունեությունը և առողջության պահպանումը

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության բնորոշման համաձայն՝ առողջությունը ոչ միայն հիվանդությունների բացակայությունն է, այլև անձի հոգևոր, ֆիզիկական, ու սոցիալական լիարժեք բարեկեցությունը: Աճող սերնդի հոգևոր, ֆիզիկական և սոցիալական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացումը հանրակրթության կարևորագույն նպատակներից է: Ուստի հաստատության խնդիրն է՝ ապահովել անվտանգ ուսումնական գործընթացի իրականացումը և սովորողների հոգևոր, ֆիզիկական ու սոցիալական լիարժեք բարեկեցությունն ու համակողմանի զարգացումը:

Հաստատության գործունեության լիարժեք գնահատման գործընթացը ներառում է ուսումնական միջավայրի անվտանգության գնահատումը, որը վերաբերում է ոչ միայն սովորողների անվտանգ և առողջ կենսագործունեությանը, այլև ուսուցիչների, վարչական և սպասարկող անձնակազմի աշխատանքի, կյանքի և առողջության պահպանման համար անվտանգ պայմաններ ապահովելուն:

Հաստատությունում սովորողները և աշխատակազմը կարող են հայտնվել արտակարգ կամ վտանգավոր իրավիճակներում, բախվել ամենատարբեր պատահարների, վթարների կամ աղետների հետ: Ուստի, հաստատության ներքին գնահատման գործընթացում անվտանգության ապահովմանը և առողջության պահպանմանը վերաբերող ցուցանիշներին չափանիշների ներառումը ենթադրում է, որ հաստատությունը պետք է գնահատի սովորողների ֆիզիկական և հոգեկան առողջությանը, անվտանգությանը սպառնացող առկա և հնարավոր վտանգները, միաժամանակ քայլեր ձեռնարկի դրանք վերացնելու ուղղությամբ:

Հաստատությունում սովորողների և աշխատակազմի անվտանգության ապահովումը չի հանդուրժում սպասողական, պասիվ կեցվածք, այլ պահանջում է ակտիվ նախաձեռնողական աշխատանք:

Հաստատություններ ներքին գնահատման հաշվետվության Մաս 2-ի պատրաստման համար պետք է վարի ***ինքնավերլուծության հատուկ գրանցամատյան*** և պահպանի այն թղթային ու էլեկտրոնային տարբերակներով:

Հաստատությունում սովորողների և աշխատակազմի անվտանգ կենսագործունեության ու առողջության պահպանման գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները դիտարկելով՝ թիրախային հաստատություններն ընտրելով գրանցամատյանում ազատաշարադրանքով պետք է նկարագրի իր տարածքի, շենքի ու շինությունների, գույքի անվտանգ շահագործման, սովորողների և աշխատակիցների անվտանգ կենսագործունեության ապահովման և առողջության պահպանման հետ կապված վիճակը և առկա խնդիրները:

Գրանցամատյանի լրացման նպատակով ուսումնական հաստատությունը պարբերաբար ոչ պակաս, քան յուրաքանչյուր ուսումնական կիսամյակը մեկանգամ, պետք է իրականացնի ***դիտարկում-փաստագրումներ***:

Դիտարկում-փաստագրումների իրականացման նպատակով տնօրենի արամանով ձևավորվում է հանձնախումբ⁴ և սահմանվում ժամանակացույց: Դիտարկումների արդյունքում գրանցամատյանում կատարվում են ***գրառումներ***: Դիտարկման շրջայց կատարելիս հանձնաժողովը նկարագրում է առկա իրավիճակը և արձանագրում բացահայտված շեղումներն ու նահանգապատասխանությունները: Դիտարկումների և գրառումների հիման վրա հաստատությունը կատարում է իրավիճակի ***վերջնական գնահատում***: Վերջինս նպատակահարմար է կատարել նոր ուսումնական տարվան 2-րդ կիսամյակի նախապատրաստական աշխատանքների շրջանակներում՝ տարեկան 2 անգամ: Հաստատությունը, ըստանհրաժեշտության, կարող է իրականացնել արտահերթ դիտարկում-փաստագրում, որի դեպքում կրկին գրանցամատյանում կատարվում է իրավիճակի արձանագրում:

Հաստատությունում սովորողների և աշխատակազմի անվտանգ կենսագործունեության ու առողջության պահպանման գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները բերված են ստորև:

2.1. Ուսումնական հաստատությունը պահպանում է շենքի և տարածքի անվտանգ շահագործումը

⁴Կարելի է ստեղծել մեկ հանձնաժողով՝ ամբողջ ներքին գնահատման հաշվետվության պատրաստման համար

1. Ուսումնական հաստատության տարածքը ցանկապատված է և անվտանգ է սովորողների ազատ տեղաշարժման համար:
2. Ուսումնական հաստատությունն ունի տարածք՝ մեկուսացված ու հեռացված ավտոճանապարհային գոտուց, աղմուկի, օդի աղտոտման աղբյուրներ հանդիսացող արդյունաբերական կամ այլ օբյեկտներից,
3. Արտակարգ իրավիճակներում հատուկ ծառայությունների մեքենաները կարող են անարգել մոտենալ հաստատության շենքին:
4. Ուսումնական հաստատության տարածքը մաքուր է, իսկ լաբորատորիաներում օգտագործվող այրվող և այլ վտանգավոր նյութերի թափոնները, աղբը կանոնավոր հավաքվում են հատուկ աղբարկղներում և դուրս են բերվում հաստատության տարածքից:
5. Ուսումնական հաստատության ամբողջ տարածքում պարբերաբար իրականացվում են միջոցառումներ՝ կրծողների և վտանգավոր միջատների, թափառող շների, կատուների և այլ կենդանիների դեմ:

2.1 կետում բերված բոլոր հինգ չափանիշներին հաստատության համապատասխանության գնահատումն իրականացվում է դիտարկում-փաստագրում մեթոդով և անհրաժեշտության դեպքում լրացուցիչ հարցումների միջոցով:

Դիտարկում-փաստագրում իրականացնելիս հաստատությունը պետք է առաջնորդվի համապատասխան նորմատիվային և իր ներքին փաստաթղթերով: Իրավիճակը, ըստ վերը բերված 1-ից 3-րդ չափանիշների նկարագրելիս, պետք է օգտվել հաստատության պլան-հաստակագծից: 4-րդ և 5-րդ չափանիշների համար պետք է հիմք ընդունել ՀՀ մարզպետների և Երևանի քաղաքապետի որոշումները, ինչպես նաև, առկայության դեպքում, հաստատության կողմից համապատասխան կազմակերպությունների (ախտահարման-կանխարգելման, արտակարգ իրավիճակների ծառայության և այլն) հետ կնքված պայմանագրերը: Համապատասխան փաստաթղթերի առկայության և գործողության ժամկետների, այդ թվում պայմանագրերի պայմանների կատարման մասին պետք է նշվի զարգամատյանում և այնուհետ ներառվի ինքնավերլուծության հաշվետվության մեջ:

2.2. Ուսումնական հաստատությունում պահպանված են սովորողների և աշխատակազմի համար ուսումնական գործընթացի և աշխատանքի կազմակերպման համար անհրաժեշտ անվտանգության և սանիտարահիգիենիկ նորմերը, կազմակերպված են առողջության պահպանման համապատասխան ծառայություններ

1. Ուսումնական հաստատության շենքը վերանորոգված է:
2. Ուսումնական հաստատության շենքի շահագործումը համապատասխանում է շահագործման անվտանգության նորմատիվներին:
3. Ուսումնական հաստատության շենքում առկա են դեպի դուրս բացվող պահուստային ելքեր:
4. Ուսումնական հաստատությունն ապահովված է կապի և արտակարգ իրավիճակների ազդարարման համակարգով:
5. Ուսումնական հաստատության շենքը հարմարեցված է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք (այսուհետ՝ ԿԱՊԿ) ունեցող սովորողների անվտանգ տեղաշարժ և ուսուցում ապահովող պայմաններին (թեք հարթակներ, լայն դռներ և այլն):
6. Ուսումնական հաստատությունն ապահովված է սարքին վիճակում գտնվող հակահրդեհային, անվտանգության լրակազմով, տանիքը պատված է հրակայուն նյութերով:
7. Ուսումնական հաստատությունում ոչ կառուցվածքային վտանգներ չկան:
8. Ուսումնական հաստատության համակարգչային սարքավորումները, հեռուստացույցները ամուր են տեղադրված և ամրացված են աշխատատեղերին
9. Ուսումնական հաստատության անիվներով տեղաշարժվող ծանր իրերն ամրացված են հատակին:
10. Ուսումնական հաստատության կահույքի բաց դարակներից հեռացված են ծաղկամանները, նկարները, դեկորատիվ իրերը:
11. Ուսումնական հաստատության միջանցքների հատակները սայթաքուն չեն, իսկ եթե ծածկված են ուղեգորգերով, ապա վերջիններս ամրացված են հատակին:
12. Ուսումնական հաստատության ստորին հարկերի պատուհաններն ունեն շարժական մետաղյա վանդակաձաղեր:
13. Ուսումնական հաստատության կահույքը համապատասխանում է անվտանգ կենսագործունեության պահանջներին, ամուր և բարվոք վիճակում է:

2.2. կետի 1-ից 13-րդ չափանիշների համար անհրաժեշտ է իրականացնել դիտարկում-փաստագրում և կատարաբեկ համապատասխան գրառումներ գրանցամատյանում:

1-ին չափանիշի համար գրանցամատյանում անհրաժեշտ է արձանագրել հաստատության շենքի ֆիզիկական վիճակը ու նշել, թե ինչպիսի վերանորոգման կարիք ունի այն կապիտալ, մասնակի, ընթացիկ: Այնուհետև ցանկալի է մանրամասնել վերանորոգման կարիքները և տալ դրանց մոտավոր ֆինանսական գնահատականը:

2-րդ չափանիշի համար գրանցամատյանում պետք է արձանագրել, թե արդյոք շենքը կայուն է վտանգների կամ դրանցից որևէ մեկի ազդեցության նկատմամբ (օրինակ՝ ուժեղ քամիներ, սողանքներ, երկրաշարժեր, հրդեհներ, խոնավություն և այլն):

3-ից 13-րդ չափանիշների համար դիտարկում-փաստագրման միջոցով անհրաժեշտ է մեկ առ մեկ անդրադառնալ համապատասխան անվտանգության չափանիշներին և պարզաբանել, թե արդյոք փաստաթղթերի շեղումները շահագործումը համապատասխանում է շահագործման անվտանգության նշված նորմերին:

2.2. կետի հաստատության շենքի և դրա շահագործման անվտանգությունը նկարագրող 4-ից 6 ցուցանիշները չափանիշները վերաբերում են սովորողների և աշխատակազմի տարհանման պահանջներին և հետևյալն են՝

14. ուսումնական հաստատությունում մշակված և առկա է սովորողների ու անձնակազմի տարհանման պլան, որում հաշվի են առնված նաև հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքները
15. ուսումնական հաստատության նախասրահում, բոլոր հարկերում, դասասենյակներում փակցված են տարհանման պլան-սխեմաները՝ համապատասխան գունային ցուցասլաքներով
16. ուսումնական հաստատության տարհանման ուղիները ազատ են ավելորդ իրերից և արգելափակված չեն ծանր իրերով

14-ից 16-րդ չափանիշների համար ևս պետք է իրականացնել դիտարկում-փաստագրում և հաջորդիվ անդրադառնալ սովորողների և աշխատողների տարհանման խնդրներին: Դիտարկման արդյունքները պետք է գրանցել գրանցամատյանում և կցել տարհանման պլանը:

Ներքին գնահատման նպատակով ինքնավերլուծության հաշվետվության պատրաստման ժամանակ 2.2 կետի չափանիշներին համապատասխանության դիտարկում իրականացնելիս պետք է հիմք ընդունել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2006 թվականի նոյեմբերի 10-ի «Շենքերի և շինությունների մատչելիությունը բնակչության սակավաշարժուն խմբերի համար» շինարարական նորմերի հաստատման մասին» թիվ 253-Ն հրամանը:

2.3. Ուսումնական հաստատության նախագծային հզորությունը նկարագրող ցուցանիշներ և չափանիշներ Հաստատությունը պահպանում է իր նախագծային հզորությունը:

1. Ուսումնական հաստատությունում սովորողների թիվը համապատասխանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հաստատած տարածքների հաշվարկման նվազագույն նորմատիվներին և հաստատության լիցենզիայով սահմանված սահմանային տեղերին:
2. Ուսումնական հաստատության դասասենյակներում նստարանների թիվը և դրանց միջև հեռավորությունը համապատասխանում են առողջապահության պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած նորմերին:
3. Ուսումնական հաստատության սովորողները «Ֆիզկուլտուրա» առարկայի ուսումնական դասընթացները անցկացնում են մարզադահլիճում:

2.3. կետի չափանիշները ինքնավերլուծության հաշվետվությունում ներառելիս պետք է օգտվել ոչ միայն ուսումնական հաստատության շենքի պլան-հատակագծից և դրա հիման վրա կազմված «Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն» ներկայացվող ամենամյա հաշվետվությունից, այլ նաև պետք է կատարել շրջայցեր, քանի որ միայն չափագրման և հաշվառման եղանակով է հնարավոր պարզել նախագծերից շեղումները և արձանագրել իրական վիճակը: Տվյալ կետի չափանիշներին համապատասխանության վերլուծությունը դյուրինացնելու և կարճ ժամանակահատվածում կատարելու համար առաջարկվում է նախապես պատրաստել և շրջայցերի ընթացքում լրացնել համապատասխան աղյուսակներ: Օրինակ՝ վերը նշված 2-րդ ցուցանիշը արձանագրելու համար անհրաժեշտ է նախապես համարակալել բոլոր դասասենյակները, որպեսզի հնարավոր լինի արագորեն լրացնել աշակերտական նստարանների միջև հեռավորության մեկ միասնական աղյուսակ (տես՝ Աղյուսակ 8): Ստորև բերվում են աղյուսակների ձևերը:

Աղյուսակ 8. Տվյալներ դասասենյակներում սեղան-նստարանների դասավորվածության և թվի վերաբերյալ

Դիտարկման ամսաթիվ 05.09.2014

Դասասենյակի համարը	Դասասենյակի մակերեսը (քմ)	Սեղան-նստարանների դասավորվածության ձևը (շարքերով, շրջանաձև, T-աձև, II-աձև, խառը)	Սեղան-նստարանների թիվը	Սեղան-նստարանների շարքերի և միմյանց միջև հեռավորությունները
Դասասենյակ N1	54	շարքերով	84	50սմ

Դասասենյակ N2	54	շարքերով	60	50սմ
Դասասենյակ N3	54	շարքերով	30	50սմ
Դասասենյակ N4	54	շարքերով	108	50սմ
Դասասենյակ N5	54	շարքերով	90	50սմ
Դասասենյակ N6	54	շարքերով	75	50սմ
Դասասենյակ N7	54	շարքերով	69	50սմ
Դասասենյակ N8	54	շարքերով	33	50սմ
Դասասենյակ N9	54	շարքերով	66	50սմ
Դասասենյակ N10	54	շարքերով	51	50սմ
Դասասեն.11	54	շարքերով	66	50սմ
Դասասենյակ N12	54	շարքերով	63	50սմ
Դասասենյակ N13	54	շարքերով	63	50սմ
Դասասենյակ N14	54	շարքերով	69	50սմ
Դասասենյակ N15	54	շարքերով	90	50սմ
Դասասենյակ N16	54	շարքերով	72	50սմ
Դասասենյակ N17	54	շարքերով	75	50սմ
Դասասենյակ N18	54	շարքերով	66	50սմ
Դասասենյակ N19	54	շարքերով	72	50սմ
Դասասենյակ N20	54	շարքերով	54	50սմ
Դասասենյակ N21	54	շարքերով	48	50սմ
Դասասենյակ N22	54	շարքերով	54	50սմ

Դասասենյակ N23	54	շարքերով	42	50սմ
Դասասենյակ N24	54	շարքերով	72	50սմ
Դասասենյակ N25	54	շարքերով	69	50սմ
Դասասենյակ N26	54	շարքերով	75	50սմ
Դասասենյակ N27	54	շարքերով	72	50սմ
Դասասենյակ N28	54	շարքերով	30	50սմ
Դասասենյակ N29	54	շարքերով	27	50սմ
Դասասենյակ N30	54	շարքերով	39	50սմ

Կարելի է կցել դասասենյակների կողմնակցում սեղան-նստարանների դասավորվածության գծագրերը՝ նշելով հետավորությունները:

Հիմնավորել սեղան-նստարանների դասավորության նախընտրելի ձևի պատճառները: Կատարել եզրահանգումներ և մեկնարանություններ դասասենյակների կահավորման առավել նպաստավոր ձևերի վերաբերյալ՝ ուսուցման գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու և դասապրոցեսի ընթացքում ինտերակտիվ մեթոդներ կիրառումը խթանելու նպատակով:

Մովորողների արդյունավետ համագործակցություն և սովորելու գործընթացը կազմակերպելու նպատակով:

Աղյուսակ 9. Տվյալներ յուրաքանչյուր դասասենյակներում մեկ սովորողին ընկնող մակերեսի վերաբերյալ

Դիտարկման ամսաթիվ __15.08.2015թ.

Դասասենյակի համարը	Դասասենյակի մակերեսը (քմ)	Մեկ սովորողին ընկնող մակերեսը(քմ)	Նորմերից պակաս կամ ավել մակերեսը (քմ)
Դասասենյակ N1	54	2,5	ավել
.....			

Վերլուծել դասասենյակներում մեկ սովորողին ընկնող մակերեսին վերաբերող իրավիճակը և կատարել եզրահանգումներ:

Արդյունավետ փոխհարաբերությունների /համագործակցության մեթոդ/ և ուսուցման գործընթացը ապահովելու նպատակով, ինչպես նաև դրական փոխազդեցության և խմբային գործընթացը արդյունավետ կազմակերպելու համար:

2.4. Ուսումնական հաստատության անձնակազմի և սովորողների անվտանգ կենսագործունեությունը նկարագրող չափանիշներ

Ուսումնական հաստատությունն իրականացնում է նպատակային ուսուցողական ծրագրեր, որոնք ուղղված են սովորողների շրջանում անվտանգ կենսագործունեության և առողջ ապրելակերպի կարողությունների ու հմտությունների ձևավորմանը:

1. Ուսումնական հաստատության անձնակազմը և սովորողները տիրապետում են արտակարգ իրավիճակներում գործելու վարքականոններին:
2. Ուսումնական հաստատության անձնակազմը և սովորողները տեղեկացված են հաստատությունում առկա անվտանգության միջոցների (էլեկտրական վահանակ, հրշեջ-տեղեկատու, հրշեջ-ծորակ և այլն) գտնվելու տեղերի վերաբերյալ ու տիրապետում են դրանց օգտագործման կանոններին:
3. Ուսումնական հաստատությունում իրականացվում են տեղական անվտանգության հարցերի վերաբերյալ տարաբնույթ միջոցառումներ:
4. Ուսումնական հաստատությունում առկա է աղետների պատրաստվածության, քաղաքացիական պաշտպանվածության պլան, և ուսումնական տարվա ընթացքում գործարկվում է պլանը, իրականացվում են վարժանքներ, վարվում է գրանցամասնային:
5. Ուսումնական հաստատությունն ապահովված է լոկալ ջեռուցման անվտանգ համակարգով:
6. Ուսումնական հաստատության բոլոր դասասենյակներում առկա են ջեռուցման ապահովող մարտկոցներ, և ջեռուցման ամիսներին դասասենյակներում ջերմաստիճանը համապատասխանում է սանիտարահիգիենիկ նորմերին:
7. Ուսումնական հաստատության միջանցքները ջեռուցվում են, և միջանցքներում ջերմաստիճանը համապատասխանում է սանիտարահիգիենիկ նորմերին:
8. Ուսումնական հաստատությունն ապահովված է շուրջօրյա հոսող խմելու ջրով:
9. Ուսումնական հաստատության բոլոր հարկերում առկա են առանձնացված վերանորոգված սանհանգույցներ՝ տղաների և աղջիկների համար:
10. Ուսումնական հաստատության բոլոր սանհանգույցներն ապահովված են շուրջօրյա հոսող ջրով և հիգիենայի պարագաներով (օձառ, թուղթ և այլն):
11. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ուսումնական հաստատությունում կա հարմարեցված սանգանգույց, որի մոտ առկա է հաշմանդամության տարբերանշանը:
12. Ուսումնական հաստատությունում առկա է սննդի կետ, որը համապատասխանում է սանտարահիգիենիկ պայմաններին:
13. Ուսումնական հաստատության սննդի կետում փակցված են առողջ աննդակարգի վերաբերյալ համապատասխան պատահանքներ:
14. Ուսումնական հաստատությունում առկա է բուժկետ, և կարող է տրամադրվել առաջին բուժօգնություն:

2.4 կետի թվով 14 չափանիշների ամբողջությունը հիմք է հանդիսանում ուսումնական հաստատության ինքնավերլուծության հաշվետվության այս բաժինը կազմելու համար: Առավել ընդգրկուն և համակողմանի վերլուծություն կատարելու համար յուրաքանչյուր չափանիշին պետք է անդրադառնալ առանձին, այնուհետև՝ ընդհանրացնել դրանք: Այս բաժնի վերլուծությունը կատարելիս պետք է ոչ միայն ուսումնասիրել համապատասխան ներքին փաստաթղթերի առկայությունը և կատարել դիտարկում-փաստագրում ըստ յուրաքանչյուր չափանիշի, այլ նաև կազմել իրավիճակի ուսումնասիրման հարցաշարեր և դրանց միջոցով կատարել հարցումներ հաստատության սովորողների, ուսուցիչների և աշխատակազմի շրջանում: Ելնելով հարցերի բնույթից՝ հարցումներ կարելի է կատարել նաև ծնողների կամ այլ շահառուների շրջանում:

Դիտարկման-փաստագրման աշխատանքների արդյունքները հաստատության գրանցամասնայինում ներառելու և այնուհետև ինքնավերլուծության հաշվետվության մեջ ներկայացնելու նպատակով առաջարկվում են ստորև բերված աղյուսակները ըստ առանձին չափանիշների:

Չափանիշներ 1 և 2

Աղյուսակ 10. Տվյալներ արտակարգ իրավիճակներում հաստատության անձնակազմի և սովորողների տեղեկացված լինելու մասին

Դիտարկման ամսաթիվ 11.02.2015թ.

N	Չափանիշը Հ.62 ավագ դպրոցի տնօրենի հրաման ՔՊ պլանի հաստատելու մասին, համար 37<<1>>, 07.03.2012թ. Ճշգրտված 11.02.2015թ.	Կատարել նշում համապատասխան փաստաթղթի և գույքի առկայության մասին (գրել փաստաթղթի անվանումը և ընդունման ամսաթիվը, թվարկել առկա գույքը) Արձանագրել իրավիճակը
1.	Ուսումնական հաստատության աշխատակազմը և սովորողները տիրապետում են արտակարգ իրավիճակներում գործելու վարքականոններին	Այո
2.	Ուսումնական հաստատության աշխատակազմը և սովորողները տեղեկացված են հաստատությունում առկա անվտանգության միջոցների (էլեկտրական	այո

վահանակի, հրշեջ տեղեկատուի, հրշեջ ծորակի և այլն) տեղերին ու տիրապետում են դրանց օգտագործման կանոններին	
--	--

Այս չափանիշների ամբողջական ներկայացման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ և դրանց արդյունքները հակիրճ ներկայացնելըստ հարցման մեջ ընդգրկված յուրանքանյուր շահառու խմբի Սովորեցնել և նախապատրաստել անձնակազմին և սովորողներին արտակարգ իրավիճակներում փոխհամագործակցության և ճիշտ գործելու վարքականոններին:

Չափանիշ 3

Աղյուսակ 11. Տվյալներ տեղական փտանգների գնահատման և աղետներին պատրաստվածության ու հակազդման մեխանիզմների ուղղությամբ հաստատությունում իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ

Ամսաթիվը	Դասարանը	Միջոցառման անվանումը, նկարագիրը և օգտագործված ուսումնական նյութերը և պարագաները	Մասնակից սովորողների և աշխատակիցների թիվը
Մարտի 3-ին	7-12-րդ դաս.	1դասը` <<Աշակերտների գործողությունները երկրաշարժի ժամանակ և երկրաշարժից հետո:>>	628
Սեպտեմբերի 4-ն	7-12-րդ դաս.	Դասախոսություն` <<Փրկարար ծառայության նշանակությունը:>>	628

Անցկացված միջոցառումների արդյունավետության գնահատման նպատակով ցանկալի է իրականացնել հարցումներ սովորողների և հաստատության աշխատակիցների շրջանում և դրանց արդյունքները հակիրճ ներկայացնել ըստ հարցման մեջ ընդգրկված յուրանքանյուր շահառու խմբի: Արդյունավետ միջոցառումներ` աղետների ժամանակ կողմնորոշվելու համար:

Չափանիշ 4

Ինքնավերլուծության այս մասի կարևորագույն բաղադրիչ է հաստատության քաղաքացիական պաշտպանության պլանի վերլուծությունը: Նման պլանի առկայությունը, ինչպես նաև դրանում նշված աղետներին պատրաստվածության, հակազդման իրատեսական մեխանիզմների ու միջոցառումների նկարագրությունը հաստատության անվտանգության և ապահովության կարևոր չափանիշներից է:

Այս չափանիշին հաստատության համապատասխանության գնահատման նպատակով առաջարկվում է լրացնել Աղյուսակ 12-ը, որի մեջ անհրաժեշտ է նշել, թե արդյոք ուսումնական հաստատությունը մշակել և հաստատել է իր քաղաքացիական պաշտպանության պլանը, ինչպես է իրագործվում այդ պլանը: Բացի այդ անհրաժեշտ է նկարագրել սովորողների և աշխատակազմի հետ տարվա ընթացքում իրականացվող այն միջոցառումների և վարժանքների մասին, որոնք բխում են քաղաքացիական պաշտպանության պլանից: Կարևոր է նաև հիշատակել, թե արդյոք դպրոցը վարում է իրականացվող վարժանքների և միջոցառումների գրանցամատյան:

Աղյուսակ 12. Տվյալներ ուսումնական հաստատության քաղաքացիական պաշտպանության պլանից բխող սովորողների և աշխատակազմի հետ տարվա ընթացքում իրականացվող միջոցառումների և վարժանքների վերաբերյալ

Ամսաթիվը	Դասարանը	Միջոցառման/վարժանքի անվանումը, նկարագիրը և օգտագործված պարագաներն ու ուսումնական նյութերը	Մասնակից սովորողների և աշխատակիցների թիվը
Ետրվարի 27-ն	7-12-դ դաս.	<<Անգնակազմի և երեխաների պաշտպանության միջոցառումների կազմակերպումը ուժեղ երկրաշարժի ժամանակ:>>	628
Դեկտեմբերի	7-12-դ դաս.	Օբյեկտային վարժանք <<ՔՊ կազմավորումների գործողությունները	628

10-ին	հրդեհի ժամանակ :>>/հրդեհաշիջման միջոցներ, բժշկական պարագաներ/	
-------	---	--

Անցկացված միջոցառումների և վարժանքների արդյունավետության գնահատման նպատակով ցանկալի է իրականացնել հարցումներ սովորողների և աշխատակիցների շրջանում և դրանց արդյունքները հակիրճ ներկայացնել ըստ հարցման մեջ ընդգրկված յուրանքանյուր շահառու խմբի:

Առաջին բուժ.օգնության կազմակերպում,փորձնական վարժանքներ:

Չափանիշներ 5-7

Չափանիշներ 5-ից 7-ը անրադառնում են հաստատության շենքի ջեռուցման պայմաններին: Դրանց հաստատության համապատասխանության գնահատման նպատակով անհրաժեշտ էկատարել դիտարկում-փաստագրում և լրացնել ստորև բերված Աղյուսակ 13-ը: Դիտարկման արդյունքները պետք է ամփոփել հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության մեջ:

Աղյուսակ 13. Տվյալներ ուսումնական հաստատության շենքի ջեռուցման պայմանների մասին

Դիտարկման ամսաթիվ 04.12.2014թ.

Ուսումնական հաստատությունն ապահովված է լոկալ ջեռուցման անվտանգ համակարգով (ընտրել այո կամ ոչ այոնակը)			
<u>Այո</u>		<u>Ոչ</u> <i>(նկարագրել թե ինչպես է ջեռուցվո ւմ հաստատության շենքը)</i>	
Դասասենյակները, դահլիճները, այլ սենյակները, միջանցքները և այլն	Ջեռուցման ձևը, (վառելիքի տեսակը)	Ջերմաստիճանը շրջայցի պահին	Ջեռուցման ժամերը
Դասասենյակ N1	Բնական գազ	20	շուրջօրյա
.....			
Մարզադահլիճ	Բնական գազ	20	շուրջօրյա
Միջոցառումների դահլիճ	Բնական գազ	20	շուրջօրյա
Ուսուցչանոց	Բնական գազ	20	շուրջօրյա
.....			
Ճաշարան	Բնական գազ	20	շուրջօրյա
1-ին հարկի միջանցքներ	Բնական գազ	19	շուրջօրյա
2-րդ հարկի միջանցքներ	Բնական գազ	19	շուրջօրյա

Վերլուծել ջեռուցման հետ կապված վիճակն ու խնդիրները և կատարել եզրահանգումներ ու առաջարկություններ:

Անվտանգ է ,ժամանակին անցկացվում է փորձաքննություն:

Չափանիշներ 8-11

Չափանիշներ 8-ից 11-ը անրադառնում են հաստատության ջրամատակարարմանը և սանհանգույցներին, որոնց հաստատության համապատասխանության գնահատումը պետք է իրականացնել դիտարկում-փաստագրման միջոցով: Ստորև բերված Աղյուսակ 14-ի լրացման միջոցով, պետք է մանրամասնել սանհանգույցների առկայությունը, դրանց վիճակը և անհրաժեշտ հիգիենայի պարագաների առկայությունը, հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքներին հարմարեցված սանհանգույցի առկայությունը և այլն: Դիտարկման արդյունքները պետք է ամփոփել հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության մեջ:

Աղյուսակ 14. Տվյալներ ուսումնական հաստատության ջրամատակարարման, սանհանգույցների(կոյուղացման) առկայության և դրանց վիճակի վերաբերյալ

Դիտարկման ամսաթիվ 03.09.2014թ.

Հաստատության ջրամատակարարումը (լրացնել համապատասխան սյունակը)		
Ապահովված է շուրջօրյա հոսող խմելու ջրով <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Ապահովված է հոսող խմելու ջրով, բայց ոչշուրջօրյա	Ապահովված չէ հոսող խմելու ջրով
<u>այո</u>	Օրեկան քանի՞ ժամ է ջրամատակարարումը շուրջօրյա	<i>(նկարագրել/խնդիրը)</i>
ոչ		<i>(պարզաբանել ինչպե՞ս է լուծվում ջրամատակարարման հարցը)</i>

Հաստատության սանհանգույցները և դրանց վիճակը						
Շենքի հարկը	Սանհանգույցների թիվը	Աղջիկների սան-հանգույցի առկայու թյունը <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Տղաների սան-հանգույցի առկայու թյունը <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Հիգիենայի պարագաների առկայու թյունը <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Հարմարեց վածությունը հաշմանդա մությունունեցող անձանց կարիքներին <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Վերանորոգված են, թե ոչ <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>
1-ին հարկ	9	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ
2-րդ հարկ	6	այո	այո	այո	ոչ	այո
3-րդ հարկ	2	այո	այո	այո	ոչ	այո

Վերլուծել ջրամատակարարման և սանհանգույցների հետ կապված վիճակն ու խնդիրները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություններ:

Սանհանգույցները ապահովված են շուրջօրյա ջրամատակարարումով:

Չափանիշներ 12 - 13

12 և 13 չափանիշները վերաբերում են սննդի կետի առկայությանը ուսումնական հաստատությունում: Այս չափանիշներին հաստատության համապատասխանության գնահատումը պետք է իրականացնել դիտարկում-փաստագրման միջոցով: Ատորն բերված Աղյուսակ 15-ի լրացման միջոցով հաստատության գրացամատյանում նախ պետք է նշել արդյոք հաստատությունն ունի գործող սննդի կետ, թե ոչ: Եթե հաստատությունը չունի գործող սննդի կետ, ապա պետք է նկարագրել, թե ինչպես է կազմակերպվում սովորողների և աշխատակիցների սննդի ապահովման

խնդիրը, երբ նրանք գտնվում են հաստատությունում: Այնուհետ, պետք է մանրամասնել սննդի կետի վիճակը և հազեցվածությունը անհրաժեշտ գույքով և պարագաներով:

Դիտարկման արդյունքները պետք է ամփոփել հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության մեջ:

Աղյուսակ 15. Տվյալներ ուսումնական հաստատությունում սննդի կետի առկայության և սննդի կազմակերպման վերաբերյալ

Դիտարկման ամսաթիվ 03.09.2014թ.

Ուսումնական հաստատությունում առկա է սննդի կետ, թե ոչ <i>(ընտրել այո կամ ոչ այունակը)</i>					
<u>Այո</u>		Ոչ <i>(նկարագրել, թե ինչպես է կազմակերպվում սովորողների և աշխատակիցների սննդի ապահովման խնդիրը)</i>			
Ուսումնական հաստատության սննդի կետում փակցված են առողջ սննդակարգի վերաբերյալ համապատասխան պաստառներ, թե ոչ <i>(ընտրել այո կամ ոչ այունակը)</i>					
<u>Այո</u>		<u>Ոչ</u>			
Նկարագրել սննդի կետի սանիտարական վիճակը՝ ըստ հակահամաճարակային ծառայության					
Սննդի կետի տեսակը (բուֆետ, ճաշարան)	Միաժամանակ սնվելու հնարավորություն ունեցող անձնաց թիվը և տարածքը (քմ)	Մտրը և տաք հոսող ջրի առկայությունը <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Լվացարանի և հիգիենայի պարագաների առկայությունը <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Տաք սննդի հնարավորությունը <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Վերանորոգված է, թե ոչ <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>
բուֆետ	40 աշակերտ 54 մ ²	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ	<u>Այո</u> Ոչ

Վերլուծել սննդի կետի առկայության և դրա վիճակի հետ կապված խնդիրները և կատարել եզրահանգումներ ու առաջարկություններ:

Առկա սննդի կետում ապահովված սանիտարական և հակահամաճարակային ծառայության նկատմամբ հետևողական աշխատանք:

Չափանիշ 14

Չափանիշ 14-ը վերաբերում է հաստատությունում բուժկետի առկայությանը: Այս չափանիշին հաստատության համապատասխանության գնահատումը պետք է իրականացնել դիտարկում-փաստագրման միջոցով: Ստորև բերված Աղյուսակ 16-ի լրացման միջոցով հաստատության գրանցամատյանում պետք է նախ նշել արդյոք հաստատությունն ունի գործող բուժկետի կետ, թե ոչ: Եթե հաստատությունը չունի գործող բուժկետ, ապա պետք է նկարագրել, թե ինչպես է կազմակերպվում սովորողներին և աշխատակիցներին առաջին բուժօգնության տրամադրման խնդիրը: Այնուհետև պետք է մանրամասնել բուժկետի վիճակը և հազեցվածությունը անհրաժեշտ գույքով և պարագաներով:

Դիտարկման արդյունքները պետք է ամփոփել հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության մեջ:

Աղյուսակ 16. Տվյալներ ուսումնական հաստատությունում բուժկետի առկայության և բուժօգնասարկման վիճակի վերաբերյալ

Դիտարկման ամսաթիվ 03.09.2014թ

Ուսումնական հաստատությունում առկա է բուժկետ (ընտրել այո կամ ոչ այոնակր)					
<u>Այո</u>		Ոչ <i>(նկարագրել, թե ինչպես է կազմակերպվում սովորողներին և աշխատակիցներին առաջին բուժօգնության տրամադրման խնդիրը:)</i>			
Ուսումնական հաստատությունն ունի բուժաշխատող և կարող է տրամադրել առաջին բուժօգնություն (ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)					
<u>Այո</u> Ոչ					
Բուժկետի գտնվելու հարկը և տարածքը (քմ)	Բուժաշխատողներ թիվը և նրանց պաշտոնները	Բուժկետում առկա գույքը	Բուժկետը վերանորոգված է, թե ոչ <i>(ընդգծել այո կամ ոչ բառերը)</i>	Սանիտարական վիճակը	Առաջին բուժօգնության միջոցների և դեղերի առկայությունը
1-ին 26մ ²	1 բուժ.քույր	2թախտ 1շիրմա 1 սեղանիկ 2 ապակե պահարան 2 սեղան 4 աթոռ 1 պահարան 2 հասակաչափ 1կշեռք	Այո <u>Ոչ</u>	լավ	Առկա է

Վերլուծել բուժկետի առկայության և դրա վիճակի հետ կապված խնդիրները և կատարել եզրահանգումներ ու առաջարկություններ

Լավ սանիտարական վիճակը և բուժքույրի առկայությունը լուծում են այս խնդիրները:

2.5. Սոցիալական առողջության չափանիշներ

Ուսումնական հաստատության ներքին գնահատման հաշտվության մեջ առանձին տեղ է գրավում սովորողների ֆիզիկական, հոգևոր և սոցիալական առողջությանը միտված ուսումնադաստիարակչական աշխատանքները, իրականացվող ծրագրերն ու միջոցառումները և դրանց վերլուծությունը: Հաշտվության այս կետի չափանիշների մշակման համար հիմք են հանդիսացել «Երեխայի իրավունքների մասին», «Հաշմանդամության ունեցող անձանց իրավունքների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիաները, ինչպես նաև ՀՀ համապատասխան օրենքները՝

ներառյալ ՀՀ կրթության բնագավառը կարգավորող օրենքներն ու իրավական ակտերը, ուսումնական հաստատության կանոնադրությունը և այլն:

Ուսումնական հաստատությունն իրականացնում է սովորողների ֆիզիկական, հոգևոր, սոցիալական առողջությանը միտված ուսումնադաստիարակչական ծրագրեր և միջոցառումներ:

1. Ուսումնական հաստատությունում իրականացվում են ծրագրեր՝ ակտիվ, ծխախոտի, թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի օգտագործման դեպքերը կանխարգելելու համար:
2. Ուսումնական հաստատությունում իրականացվում են մարմնական վնասվածքներ հասցնելու դեպքերի կանխման կամ դրանց բացահայտման աշխատանքներ:
3. Ուսումնական հաստատությունում գործում են սովորողների նկատմամբ բռնության, ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշման դեպքերի բացահայտման, դրանց մասին զեկուցման, դրանց կանխարգելման և հանրային քննարկման մեխանիզմներ:
4. Ուսումնական հաստատությունն իրականացնում է երեխայի խնամքի ու դաստիարակության, ընտանիքում ծնողական պարտականությունների նկատմամբ պատասխանատվության բարձրացման, ինչպես նաև բռնության, ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշման բացառման, երեխայի զարգացման համար անվտանգ միջավայրի ձևավորման հարցերի վերաբերյալ ծնողների իրազեկման միջոցառումներ:
5. Ուսումնական հաստատությունում կազմակերպվում են ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման միջոցառումներ՝ ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի փոխանցման ուղիների և կանխարգելման մասին գիտելիքների մակարդակը բարձրացնելու նպատակով:
6. Ուսումնական հաստատությունը ստեղծում է ուսումնամեթոդական նյութեր և կազմակերպում է միջոցառումներ՝ ուղղված բռնության, ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշման դեմ:

2.5 կետին վերաբերող օրենքական, նորմատիվային դաշտը ընդգրկում է և ծավալուն, ուստի այս կետի չափանիշներին անբաղաժեշտ անհրաժեշտ է մանրամասն ուսումնասիրել այն: Ներքին գնահատման հաշվետվության 2.5 կետը կազմելիս հաստատությունը պետք է իրականացնի ինչպես փաստաթղթերի ուսումնասիրություն, այնպես էլ դիտարկում-փաստագրումներ և հարցումներ: Հարցումների համար կազմված հարցաթերթերում և հարցաշարերում, ըստ հաստատության առանձնահատկությունների՝ պետք է անդրադառնալ գրանցված միջադեպերին, հաստատության կողմից իրականացված ուսումնական դասընթացներին, միջոցառումներին, այնուհետև վերլուծել դրանց արդյունքները և կատարել բարելավման առաջարկներ: Որպես հարցումների գործիք կարելի է օգտագործել տարբեր սոցիալ-հոգեբանական, բուժառողջապահական հարցումների հարցաթերթեր՝ հարմարեցնելով առաջադրված նպատակներին:

Ամբողջական պատկեր ստանալու և աշխատանքների հետագա բարելավմանն ուղղված քայլեր մշակելու համար անհրաժեշտ է նաև վերլուծել հաստատության զարգացման ծրագրով, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների տարեկան պլանով, դասղեկական աշխատանքների պլաններով, աշակերտական ինքնավարության և այլ ծրագրերով նախատեսված և իրականացված միջոցառումներն ու դասընթացները:

2.5 կետի 6 չափանիշներով գնահատման համար առաջարկվում է լրացնել ստորև բերված Աղյուսակ 17-ը և արդյունքները ամփոփել հաստատության ներքին գնահատման հաշվետվության մեջ:

Աղյուսակ 17. Տվյալներ ուսումնական հաստատության սովորողների ֆիզիկական, հոգեկան և սոցիալական առողջությանն ուղղված աշխատանքների վերաբերյալ

Հաստատությունում գրանցված ակտիվ, ծխախոտի, թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի օգտագործման դեպքերը տվյալ ուստարում			
Դեպքը	Ամսաթիվը	Դասարանը, սովորողը(ները)	Ձեռնարկված միջոցառումը
1. Նման դեպքեր դպրոցում չեն գրանցվել:			
2.			
.....			
Ակտիվ, ծխախոտի, թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի օգտագործումն անխարգելելու ուղղությամբ իրականացված ուսումնական ծրագրերը և միջոցառումները			

Ծրագիրը կամ միջոցառումը (նշել թեման)		Ամսաթիվը	Դասարանը
1.Դասղեկի ժամեր,««Վնասակար սովորություններն ու դրանց հետևանքները»»		Պարբերաբար	10-12-րդ.դասարաններ
2.Հանդիպում-քննարկումներ` ««Թմրամոլությունը չարիք է»»		Պարբերաբար	9-12-րդ. դասարաններ
.3.Հանդիպում ուստիկանության ներկայացուցիչների հետ.««Ինչի կարող են հանգեցնել վնասակար սովորությունները»»		Պարբերաբար	10-12-րդ.դասարաններ
4.Ծխախոտի դեմ հակագովազդի պաստառների մրցույթ-ցուցահանդես		Նոյեմբեր2013թ.	7-12-րդ.դասարաններ
Հաստատությունում գրանցված մարմնականվնասվածքներիհասցնելուդեպքերը, դրանցբացահայտմանն ու կանխարգելմանն ուղղված քայլերը			
Դեպքը	Ամսաթիվը	Դասարանը	Բացահայտմանն ու կանխմանն ուղղված քայլերը
1.Ձախ սրունքոսկրի կոտրվածք	19.09.2014թ	8ա	1-ն բուժ. օգնություն է Կանչվել է շտապ.օգնություն
2.			
.....			
Հաստատությունում սովորողների նկատմամբ բռնության, ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշման դեպքերի բացահայտման, դրանց մասին զեկուցման, դրանց կանխարգելման և հանրային քննարկման մեխանիզմները			
Դեպքը	Ամսաթիվ	Դասարանը, սովորողը(ները)	Բացահայտման, քննարկման մեխանիզմը, ձեռնարկված քայլերը և կանխարգելմանն ուղիները
1. .Նման դեպքեր դպրոցում չեն գրանցվել:			
2.			
.....			
Ուսումնական հաստատության կողմից երեխայի խնամքի ու դաստիարակության, ընտանիքում ծնողական պարտականությունների նկատմամբ պատասխանատվության բարձրացման, ինչպես նաև բռնության, ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշման բացառման, երեխային զարգացման համար անվտանգ միջավայրի ձևավորման հարցերի վերաբերյալ ծնողների իրազեկմանն ուղղված միջոցառումներ և մեխանիզմներ			
Միջոցառում	Ամսաթիվ	Մասնակիցները, դրանց թիվը	Առաջադրված մեխանիզմ
1. Ծնողական ժողովներ	Պարբերաբար	420	Զրույց,հարց ու պատասխան
2.Անհատական գրույցներ ծնողների հետ	Ըստ անհրաժեշտության	198	Անհատական աշխատանք

..... Հանդիպում ուստիկանության անչափահասների բաժնի աշխատակիցների և ծնողների միջև:	28.08.2014 թ.	126	Բացատրական աշխատանք
Հանդիպում հոգեբանական աջակցության կենտրոնի աշխատակիցների հետ	17.02.2013 թ.	36	Թրեյնինգներ
Հաստատությունում կազմակերպված ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները՝ ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի փոխանցման ուղիների և կանխարգելման մասին սովորողների գիտելիքների մակարդակը բարձրացնելու նպատակով			
Դասընթացի անվանումը, միջոցառման թեման, օգտագործված ուսումնամեթոդական նյութերը	Ամսաթիվ	Դասարանը(ները)	Մասնակիցների թիվը
1.<<Առողջ ապրելակերպ>>դասագիրք,թեստեր/	12.01-13.02	8-11-րդ դաս.	410աշակերտ
2.Դատելի ժամեր	01.12.	8-12-րդ.դաս.	520
.....			
Ուսումնական հաստատության ստեղծած ուսումնամեթոդական նյութերը և կազմակերպած միջոցառումները՝ ուղղված բնության, ֆիզիկական կամ հոգեբանական ճնշմանդեմ			
Դասընթացի անվանումը, միջոցառման թեման, օգտագործված ուսումնամեթոդական նյութերը	Ամսաթիվ	Դասարանը(ները)	Մասնակիցների թիվը
1.Դատելի ժամեր	Պարբերաբար	7-12-րդ.դաս.	620
2.Հանդիպում հոգեբանի հետ	26.04.2014 16.02.2015	10-րդ.դաս.	110
3...Ֆիլմի դիտում,քննարկում.....	Նոյեմբեր	9-11-րդ.դաս.	146

Վերլուծել հաստատության սովորողների ֆիզիկական, հոգևոր և սոցիալական առողջությանն ուղղված աշխատանքների արդյունավետությունը, առկա խնդիրները և կատարել եզրահանգումներ ու մեկնաբանություն:

Դպրոցում պարբերաբար անցկացվում են հանդիպումներ ծնողների, հոգեբանի, ուստիկանության աշխատակիցների հետ: Տարվում է անհատական բացատրական աշխատանք, կազմակերպվում են սեմինարներ, կլոր սեղաններ, աշակերտները վեր են հանում իրենց հուզող հարցերն ու ծնդիրները:

Աղյուսակի լրացումից բացի, հաստատությունը պետք է ուսումնասիրի հիմնական շահառուների կարծիքը նշված հարցերի շուրջ իրականացնելով հարցումներ սովորողների, ծնողների, ուսուցիչների և վարչական աշխատողների շրջանում՝ նախապես պատրաստված հարցաթերթերով: Հարցման արդյունքները հակիրճ ներկայացնել ստորև:

Արդյունավետ համագործակցության ընթացքում փոխվում է սովորողների բարոյահոգեբանական նկարագիրը:

Մաս 3. Ուսումնական հաստատության գործունեության արդյունավետություն

Հաստատության գործունեության ներքին գնահատման կարևորագույն մասը ուսումնական հաստատության գործունեության արդյունավետության գնահատումն է: Վերջինս կատարվում է երկու տեսանկյունից՝ արտաքին արդյունավետության կամ, այլ կերպ ասած, կրթության որակի և ներքին արդյունավետության կամ առկա մարդկային, նյութական ու ֆինանսական ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության տեսանկյունից:

Նախ անհրաժեշտ է հասկանալ, թե ինչպե՞ս է սահմանվում կրթության որակը կրթական գրականության մեջ: Հարկ է նշել, որ գոյություն ունեն կրթության որակի բազմաթիվ սահմանումներ, ինչը վկայում է այդ հասկացության բարդ և բազմազործոն էության մասին: Այնուամենայնիվ, ներկայումս «կրթության որակ» հասկացության շուրջ միջազգայնորեն ձևաբանված է բերված համաձայնություն: Ըստ այդմ.

Կրթության որակն արդյունք է այնպիսի ուսումնառության համակարգի, որը համապատասխանում է պետական պահանջներին և սովորողներին ապահովում անհրաժեշտ գիտելիքներով, հմտություններով, արժեքային համակարգով ու որակներով՝ միաժամանակ հնարավորություն ընձեռելով նրանց սովորելամեթոդը կյանքի ընթացում: Այլ կերպ ասած, կրթության որակն ուսումնական գործընթացի համապատասխանությունն է սահմանված նպատակներին:

«Կրթության որակը» ուսումնական գործընթացի ամբողջական արդյունքն է, ուստի ներառում է՝

- *սովորողներին*, ովքեր առողջ են, պատրաստ սովորելու և մասնակցելու ուսումնառության գործընթացին՝ ստանալով իրենց ընտանիքների լիակատար աջակցությունը.

- *ուսումնական միջավայրը*, որը բարեկարգ է ու անվտանգ, ապահովում է առողջության պահպանումը, ինչպես նաև հազեցած է անհրաժեշտ ուսումնական գույքով և ռեսուրսներով.

- *կրթության բովանդակությունը*, որը սահմանված է կրթության չափորոշիչներով, առարկայական ծրագրերով, ուսումնական պլաններով ու արտացոլված ուսումնամեթոդական նյութերում և ուղղված է սովորողների մոտ հիմնարար գիտելիքների, կենսական հմտությունների և արժեքների ձևավորմանը, ներառյալ առողջության պահպանման, առողջ սնուցման, ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման, գենդերային հավասարության և խաղաղության պահպանման ուղղված գիտելիքներն ու հմտությունները զարգացնելուն.

- *որակյալ ուսուցչական կազմը*, որն օգտագործում է աշակերտակենտրոն ուսուցման մեթոդներ

- հմուտ ղեկավարվող *ուսումնական գործընթացը* և արժանահավատ ու արդար *գնահատման համակարգը*, որը խթանում է սովորողների առաջադիմությունն ու նվազեցնում անհավասարությունները նրանց միջև

- *ուսուցման վերջնարդյունքները*, որոնք ներառում են սովորողների գիտելիքները, հմտությունները, արժեքային համակարգն ու աշխարհայացքը և ուղղված են հասարակության մեջ սովորողների դրական մասնակցությանը»:⁵

Հաստատության ներքին գնահատման Մաս 3-ում «կրթության որակի» տեսանկյունից ներառված են սովորողներին, ուսուցման վերջնարդյունքներին, ուսուցման բովանդակությանը, ուսուցիչներին բնութագրող ցուցանիշները և չափանիշները, իսկ ուսուցման միջավայրին վերաբերող ցուցանիշները ներառված են նախորդ մասում:

Կրթության վերջնարդյունքներին վերաբերաբերող ցուցանիշները չափանիշները բնորոշվում են առաջին հերթին սովորողների առաջադիմությամբ, ինչն էլ արտահայտվում է նրանց ընթացիկ և ամփոփիչ գնահատականներով: Սակայն սովորողների առաջադիմությանը վերաբերաբերող ցուցանիշները չափանիշները ներառում են նաև սովորողների բացակայությունները, դասարանից դասարան փոխադրվելը/տույն դասարանում մնալը, կամ ընդհանրապես կրթությունից դուրս մնալը, հաստատությունից դուրս գալը, կրկնուսույցների մոտ պարապելը, օլիմպիադաներին և մրցույթներին մասնակցությունը, նախնական (արհեստագործական), միջին և բարձրագույն մասնագիտական հաստատություններում ուսումը շարունակելը և այլն:

Կրթության որակի ցուցանիշներին չափանիշների մյուս խումբը վերաբերում է հաստատության ուսուցիչներին՝ նրանց մասնագիտական որակավորմանը, ուսուցման մեթոդներին ու ուսումնական գործընթացի կազմակերպմանը:

Հաստատության ներքին արդյունավետության գնահատումը ևս կարևոր է հաստատության արդյունավետ գործելու տեսանկյունից՝ հատկապես սահմանափակ ֆինանսական և նյութական ռեսուրսների պայմաններում:

Ուսումնական հաստատության գործունեության արդյունավետությունն անհրաժեշտ է գնահատել ինչպես տվյալ ուսումնական տարվա կտրվածքով, այնպես էլ նախորդ տարիների հետ համեմատության մեջ՝ բացահայտելով արդյունավետության ցուցանիշների փոփոխության դինամիկան:

3.1. Հաստատության սովորողների առաջադիմությունը նկարագրող ցուցանիշները հետևյալն են՝

Հաստատությունն ապահովում է սովորողների առաջադիմությանը և բարձր առաջադիմությունը.

1. սովորողների միջին տարեկան գնահատականները՝ ըստ կրթական աստիճանների,
2. գերազանց առաջադիմությամբ սովորողների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների,
3. ցածր առաջադիմությամբ սովորողների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների,
4. ավարտման գործակիցը՝ ըստ կրթական աստիճանների,
5. երկտարեցիների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների,
6. կրկնուսույցների մոտ պարապող սովորողների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների,
7. միասնական քննություններին մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ շրջանավարտների ընդհանուր թվի նկատմամբ,
8. ավարտական և միասնական քննություններից անբավարար ստացած շրջանավարտների թիվը և տոկոսը՝ շրջանավարտների ընդհանուր թվի նկատմամբ,

⁵Defining Quality in Education; Working Paper Series, Education Section, Programme Division, United Nations Children's Fund, New York, NY, USA, 2002

9. հիմնական դպրոցն ավարտած սովորողներից նախնական(արհեստագործական)և միջին մասնագիտական հաստատություններ ընդունվածների թիվը և տոկոսը,
10. նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական հաստատություններ ընդունված 12-րդ դասարանի շրջանավարտների թիվը և տոկոսը,
11. հիմնական դպրոցը ավարտած սովորողների թիվը և տոկոսը, ովքեր ուսումը շարունակում են ավագ դպրոցներում կամ ավագ դասարաններում,
12. բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ ընդունված շրջանավարտների թիվը և տոկոսը՝ շրջանավարտների ընդհանուր թվի համեմատ,
13. սովորողների բացակայությունների ընդհանուր թիվը ժամերով՝ ըստ կրթական աստիճանների,
14. դասարանից դասարան վաղաժամկետ փոխադրված սովորողների թիվը և տոկոսը,
15. ուսումնական տարվա ընթացքում տվյալ ուսումնական հաստատությունից այլ հաստատություն տեղափոխված սովորողների թիվը և տոկոսը, այդ թվում՝ այլ հաստատություններ, այլ բնակավայր կամ այլ երկիր ընտանիքի տեղափոխման պատճառով,
16. ուսումնական տարվա ընթացքում ուսումն ընդհատած (անավարտ թողած) սովորողների ընդհանուր թիվը, այդ թվում՝ հիվանդության, անկարողության, ընտանիքի սոցիալական վիճակի, սովորել չցանականալու և այլ պատճառներով,
17. մարզային, հանրապետական, միջազգային առարկայական օլիմպիադաների ու մարզական, մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական և կատարողական մրցույթների մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի համեմատ,
18. մարզային, հանրապետական, միջազգային առարկայական օլիմպիադաներին մարզական, մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական և կատարողական մրցույթներում մրցանակներ ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը՝ մասնակիցների ընդհանուր թվի համեմատ:

3.1. կետի **ցուցանիշ 1-ի** համար անհրաժեշտ է կատարել հաստատության վիճագրական տվյալների վերլուծություն և լրացնել ստորև բերված Աղյուսակներ 18-ից 20-ը:

Աղյուսակ 18. Տվյալներ սովորողների ուսումնառության արդյունքների վերաբերյալ տվյալ ուսումնական տարում

Հիմնական առարկաներ	Սովորողների թիվը			Պետական պարտադիր ⁶ առարկաներից տարեկան և գնահատականների միջինը			4-րդ դասարանում գիտելիքների ստուգման և 9-րդ, 12-րդ դասարաններում պետական ավարտական քննությունների միավորների միջինը		
	4-րդ. դաս.	9-րդ. դաս.	12-րդ. դաս.	4-րդ. դաս.	9-րդ. դաս.	12-րդ. դաս.	4-րդ. դաս.	9-րդ. դաս.	12-րդ. դաս.
Հայոց լեզու		31	160		7	9		12	16
գրականություն		33	160		8	8		14	
հանրահաշիվ		34	160		7	7		14	16
երկրաչափ.		34	160		6	8			
Հայոց պատմ.		34	160		7	8		15	16
Ֆիզիկա		34	137		7	8			16
քիմիա		34	23		7	7		17	17
կենսաբանություն		34	30		7	7		14	16
Աշխարհագր.		34	83		7	8		15	17
Ռուսաց լեզու		34	160		7	8		13	14
Օտար լեզու		34	160		6	8		16	16
Ընդամենը									

Աղյուսակ 19. Տվյալներ սովորողների ուսումնառության արդյունքների վերաբերյալ նախորդ ուստարում

Հիմնական առարկաներ	Սովորողների թիվը	Հիմնական առարկաներից տարեկան	4-րդ դասարանում գիտելիքների ստուգման
--------------------	------------------	------------------------------	--------------------------------------

	գնահատականների միջինը			և 9-րդ, 12-րդ դասարաններում պետական ավարտական քննությունների քննությունների միավորների միջինը		
	4-րդ. դաս.	9-րդ. դաս.	12-րդ. դաս.	4-րդ. դաս.	9-րդ. դաս.	12-րդ. դաս.
Հայոց լեզու		89	149		6	9
գրականություն		91	153		7	8
հանրահաշիվ		91	153		6	7
երկրաչափ.		91	153		6	7
Հայոց պատմ.		91	153		7	8
Ֆիզիկա		91	50		6	8
քիմիա		91	19		7	7
կենսաբանություն		91	10		7	7
Աշխարհագր.		91	74		8	8
Ռուսաց լեզու		91	153		7	8
Օտար լեզու		91	153		8	8
Ընդամենը						

Աղյուսակ 20. Տվյալներ 4-րդ դասարանում գիտելիքների ստուգման և 9-րդ, 12-րդ դասարաններում պետական ավարտական քննությունների արդյունքների փոփոխության դինամիկայի վերաբերյալ

Քննական առարկաներ	Քննությունների միջին միավորների փոփոխությունը նախորդ ուսումնական տարվա նկատմամբ ըստ կրթական աստիճանների					
	Քննությունների միջին միավորների աճի տոկոսը			Քննությունների միջին միավորների նվազման տոկոսը		
	4-րդ. դաս.	9-րդ.դաս.	12-րդ.դաս.	4-րդ. դաս.	9-րդ.դաս.	12-րդ.դաս.
Հայոց լեզու			7%		14%	
Մաթեմատիկա						6%
Հայոց պատմ.						
Ֆիզիկա			14%			
քիմիա			13%		6%	
կենսաբանություն			7%			
Աշխարհագր.						
Ռուսաց լեզու						7%
Օտար լեզու		7%				
Ընդամենը		7%	41%		20%	13%

Վերլուծել հաստատության սովորողների տարեկան միջին գնահատականների և պետական ավարտական քննությունների միջին միավորների փոփոխությունները՝ ըստ կրթական աստիճանների և հիմնական առարկաների: Կատարել եզրահանգումներ: Տեղի ունեցավ աճ 12-դ դասարաններում հայոց լեզու, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն առարկաներից, իսկ 9-րդ դասարանում՝ միայն օտար լեզվից: 9-րդ դասարանում գնահատականները նվազեցին հայոց լեզու, քիմիա և 12-րդ դասարանում մաթեմատիկա և ռուսաց լեզու առարկաներից: Պետք է այդ առարկաները դասավանդող ուսուցիչների ուշադրությունը հրավիրել՝ վերացնել թերությունները և կատարել համապատասխան փոփոխություններ՝ առարկայի դասավանդման մեթոդները բարելավելու նպատակով:

3.1 կետի 2-ից 16-րդ ցուցանիշների հաշվարկի համար անհրաժեշտ է կատարել հաստատության վիճագրական տվյալների վերլուծություն և լրացնել ստորև բերված աղյուսակ 21-ը:

Աղյուսակ 21. Տվյալներ սովորողների առաջադիմության վերաբերյալ տվյալ և նախորդ 2 ուստարիների համար՝ ըստ կրթական աստիճանների

Ցուցանիշ	2012-2013 ուստարի			2013-2014 ուստարի			2014-2015 ուստարի		
	1-ից 4-րդ դաս.	5-ից 9-րդ դաս.	10-ից 12-րդ դաս.	1-ից 4-րդ դաս.	5-ից 9-րդ դաս.	10-ից 12-րդ դաս.	1-ից 4-րդ դաս.	5-ից 9-րդ դաս.	10-ից 12-րդ դաս.
Գերազանց առաջադիմությամբ սովորողների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների (տոկոսի հաշվարկը, տվյալ կրթական աստիճանում «9» և «10» տարեկան գնահատական ունեցող սովորողների թվի հարաբերությունը այդ կրթական աստիճանում սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)		45 13%	62 12%		25 9%	27 5%		16 8%	28 6%
Ցածր առաջադիմությամբ սովորողների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների (տոկոսի հաշվարկը, տվյալ կրթական աստիճանում «4», «5» և «6» տարեկան գնահատական ունեցող սովորողների թվի հարաբերությունը այդ կրթական աստիճանում սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)		195 56%	246 50%		174 64%	281 61%		133 72%	277 62%
Ավարտման գործակից ըստ կրթական աստիճանների (հաշվարկ, տարրական, հիմնական և միջնակարգ դպրոցի ավարտական դասարաններում քննություններից դրական տարեկան գնահատական ստացածների հարաբերությունը նույն դասարանների սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)		100%	100%		100%	97%		100%	98%
Երկտարեցիների թիվը և տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների (տոկոսի հաշվարկ, տվյալ կրթական աստիճանում երկտարեցիների թվի հարաբերությունը նույն կրթական աստիճանում սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)									
Կրկնուսույցների մոտ պարապող սովորողների թիվը և									

տոկոսը՝ ըստ կրթական աստիճանների (տոկոսի հաշվարկ. տվյալ կրթական աստիճանում կրկնուսուիցների մոտ պարապողների թվի հարաբերությունը նույն կրթական աստիճանում սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)									
Միասնական քննություններին մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ շրջանավարտների ընդհանուր թվի նկատմամբ (տոկոսի հաշվարկ. 12-րդ դասարանի շրջանավարտներից միասնական քննություններին մասնակիցների թվի հարաբերությունը շրջանավարտների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ) Լրացնել միայն 12-րդ դասարանի համար	—	—	86 48%	—	—	95 52%	—	—	84 53%
Ավարտական և միասնական քննություններից անբավարար ստացած շրջանավարտների թիվը և տոկոսը՝ շրջանավարտների ընդհանուր թվի նկատմամբ (տոկոսի հաշվարկ. 12-րդ դասարանի շրջանավարտներից ավարտական և միասնական քննություններին անբավարար ստացածների թվի հարաբերությունը շրջանավարտների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ) Լրացնել միայն 12-րդ դասարանի համար	—	—		—	—	4 2%	—	—	2 1%
Հիմնական դպրոցն ավարտած սովորողներից նախնական(արհեստագործական) և միջին մասնագիտական հաստատություններ ընդունվածների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. հիմնական դպրոցի շրջանավարտներից նախնական և միջին մասնագիտական հաստատություններ ընդունվածների թվի հարաբերությունը 9-րդ դասարանի սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային	—	18 21%	—	—	13 14%	—	—	10 29%	—

արտահայտությամբ) Լրացնել միայն 9-րդ դասարանի համար									
Հիմնական դպրոցն ավարտած սովորողների թիվը և տոկոսը, որոնք ուսումը շարունակում են ավագ դպրոցներում կամ ավագ դասարաններում (տոկոսի հաշվարկ. հիմնական դպրոցի շրջանավարտներից ավագ դպրոցներում կամ ավագ դասարաններում ուսումը շարունակողների թվի հարաբերությունը 9-րդ դասարանի սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ) Լրացնել միայն 9-րդ դասարանի համար	---	64 78%	---	---	78 85%	---	---	17 50%	---
Նախնական(արհեստագործակա ն) և միջին մասնագիտական հաստատություններ ընդունված 12-րդ դասարանի շրջանավարտների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. 12-րդ դասարանի շրջանավարտներից նախնական և միջին մասնագիտական հաստատություններ ընդունվածների թվի հարաբերությունը 12-րդ դասարանի սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ) Լրացնել միայն 12-րդ դասարանի համար	---	---	4 1%	---	---	3 1%	---	---	2 1%
Բուհեր ընդունված շրջանավարտների թիվը և տոկոսը՝ շրջանավարտների ընդհանուր թվի համեմատ (տոկոսի հաշվարկ. 12-րդ դասարանի շրջանավարտներից բուհեր ընդունվածների հարաբերությունը 12-րդ դասարանի սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ) Լրացնել միայն 12-րդ դասարանի համար	---	---	168 92%	---	---	105 68%	---	---	137 86%
Սովորողների բացակայությունների թիվը ժամերով՝ ըստ կրթական աստիճանների. (հաշվարկ. հաստատության տվյալ կրթական աստիճանի		1455	2199		1337	2306		1327	1966

բոլոր դասարանների դասամատյաններում գրանցված բացակայությունների գումարային թիվը արտահայտված ժամերով)									
Դասարանից դասարան վաղաժամկետ փոխադրված սովորողների թիվը և տոկոսը ըստ կրթական աստիճանների (տոկոսի հաշվարկ. տվյալ կրթական աստիճանում դասարանից դասարան վաղաժամկետ փոխադրված սովորողների թվի հարաբերությունը նույն կրթական աստիճանում սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)									
Ուսումնական տարվա ըթացքում տվյալ հաստատությունից այլ հաստատություն տեղափոխված սովորողների թիվը և տոկոսը ըստ կրթական աստիճանների(տոկոսի հաշվարկ. տվյալ կրթական աստիճանում տվյալ հաստատությունից տեղափոխված սովորողների ընդհանուր թվի հարաբերությունը նույն կրթական աստիճանում սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ) այդ թվում		10 3%	12 2%		10 3%	22 4%		6 3%	12 2%
- ՀՀ այլ հաստատություններ տեղափոխվածների թիվը		5	10		4	21		3	11
- այլ երկրների ուսումնական հաստատությունների տեղափոխվածների թիվը		4	3		6	1		1	3
Ուսումնական տարվա ընթացքում ուսումնական ընդհատած(անավարտ թողած) սովորողների ընդհանուր թիվը ըստ կրթական աստիճանների, այդ թվում									1 0.1%
- հիվանդության, անկարողության պատճառով									
- ընտանիքի սոցիալական վիճակի պատճառով									
- սովորել չցանականալու պատճառով									
- այլ պատճառներով									1

Վերլուծել հաստատության սովորողների առաջադիմությանը վերաբերող ցուցանիշները և դրանց փոփոխությունը վերջին 3 ուստարիների կտրվածքով: Կատարել եզրահանգումներ սովորողների առաջադիմության բարելավման ուղղությամբ:

Սովորողների առաջադիմությունը 3 տարիների կտրվածքով դրական միտում ունի:

17-րդ և 18-րդ ցուցանիշների հաշվարկի համար անհրաժեշտ է կատարել հաստատության վիճագրական տվյալների վերլուծություն և լրացնել ստորև բերված Աղյուսակ 22-ը:

Աղյուսակ 22. Տվյալներ մարզային, հանրապետական, միջազգային առարկայական օլիմպիադաներում ու մարզական, մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական և կատարողական մրցույթներին սովորողների մասնակցության վերաբերյալ

Ցուցանիշ	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի
Մարզային առարկայական օլիմպիադաների մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի համեմատ (տոկոսի հաշվարկ. մարզային առարկայական օլիմպիադաների մասնակիցների թվի հարաբերությունը հաստատության սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	45 5%	31 4%	38 6%
Մարզային առարկայական օլիմպիադաներին մրցանակներ ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. մարզային առարկայական օլիմպիադաներին մրցանակներ ստացածների թվի հարաբերությունը հաստատությունից մասնակիցների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	6 13%	9 29%	7 18%
Հանրապետական առարկայական օլիմպիադաների մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի համեմատ (տոկոսի հաշվարկ. հաստատությունից հանրապետական առարկայական օլիմպիադաների մասնակիցների թվի հարաբերությունը հաստատության սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	2 4%	7 22%	7 1%
Հանրապետական առարկայական օլիմպիադաներին մրցանակներ ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. հանրապետական առարկայական օլիմպիադաներին մրցանակներ ստացածների թվի հարաբերությունը հաստատությունից մասնակիցների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	2 1%	2 1%	1 2%
Միջազգային առարկայական օլիմպիադաների մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի համեմատ (տոկոսի հաշվարկ. միջազգային առարկայական օլիմպիադաների մասնակիցների թվի հարաբերությունը հաստատության սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)			
Միջազգային օլիմպիադաներում մրցանակներ ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. միջազգային առարկայական օլիմպիադաներին մրցանակներ ստացածների թվի հարաբերությունը հաստատությունից մասնակիցների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)			
Մարզային և հանրապետական մարզական ու մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական ու կատարողական մրցույթների մասնակիցների թիվը և տոկոսը՝ հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի համեմատ (տոկոսի հաշվարկ. մարզային և հանրապետական մարզական ու մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական ու կատարողական մրցույթների մասնակիցների թվի հարաբերությունը հաստատության սովորողների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	50 6%	45 6%	45 7%
Միջազգային մարզական ու մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական ու կատարողական մրցույթներին մրցանակներ ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. միջազգային մարզական ու մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական ու կատարողական մրցույթներին մրցանակներ ստացածների թվի հարաբերությունը հաստատությունից մասնակիցների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	21 42%	8 17%	9 20%

Վերլուծել հաստատության սովորողների առարկայական օլիմպիադաներին, ինչպես նաև մարզական ու մշակույթի ոլորտում ստեղծագործական ու կատարողական մրցույթներին մասնակցության աստիճանը, փոփոխությունների

դինամիկան վերջին 3 ուստարիների կտրվածքով: Կատարել եզրահանգումներ սովորողների մասնակցության աստիճանի և արդյունքների բարելավման ուղղությամբ:

Արդյունավետ համագործակցության արդյունքում մասնակցության դրական աճ:

3.2. Հաստատության ուսուցիչներին և նրանց գործունեությանը վերաբերող ցուցանիշներ

Ինչպես նշվեց վերը կրթության որակի ցուցանիշների կարևոր խումբ է հաստատության ուսուցիչների և նրանց գործունեությունը բնութագրող ցուցանիշները, որոնք բերված են ստորև:

Ուսումնական հաստատությունն ունի որակյալ ուսուցչական անձնակազմ, և ուսուցիչները տիրապետում են դասավանդման ժամանակակից մեթոդներին

1. Բարձրագույն մանկավարժական որակավորում ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը
2. ըստ մասնագիտության դասավանդող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը
3. տարակարգ ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը
4. գիտական կոչում ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը
5. նախարարության կողմից երաշխավորված կամ այլ կազմակերպություններում վերջին 3 տարում վերապատրաստում անցած ուսուցիչների թիվը և տոկոսը
6. որպես ուսուցիչ վերապատրաստող (դասախոս) վերապատրաստված և վերապատրաստման դասընթացներ վարող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը
7. ուսուցիչների միջին տարիքը
8. միջազգային ու հանրապետական պարբերականներում (ամսագրերում) հոդվածներ, մասնագիտական հրապարակումներ, ինչպես նաև դասագրքեր, մեթոդական ձեռնարկներ, գիտամանկավարժական, հեղինակային և այլ աշխատություններ ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը.
9. դասավանդման աշակերտակենտրոն, մասնակցային, ինտերակտիվ մեթոդներին տիրապետող և դրանք կիրառող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը.
10. ուսումնական գործընթացում տեղեկատվական հաղորդակցման տեխնոլոգիաներ, այդ թվում՝ ինտերնետ, կիրառող ուսուցիչների թիվը.
11. սովորողներին համակարգիչների կիրառմամբ տնային աշխատանքներ հանձնարարող ուսուցիչների թիվը
12. ուսուցիչների բացակայությունների ընդհանուր թիվը.
13. ուսումնական տարվա ընթացքում հաստատությունում անցկացվող ցուցադրական բաց դասերի թիվը.
14. ուսումնական տարվա ընթացքում ուսուցիչների փոխադարձ դասալսումների թիվը
15. ուսումնական տարվա ընթացքում հաստատությունից դուրս անցկացվող գործնական պարապմունքների թիվը.
16. նախարարության, ինչպես նաև նախարարության և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հետ համատեղ անցկացվող մրցույթներին մասնակցած ուսուցիչների թիվը և տոկոսը,
17. նախարարության, ինչպես նաև նախարարության և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հետ համատեղ անցկացվող մրցույթներում մրցանակներ ստացած թիվը և տոկոսը

3.2 կետի բոլոր 17 ցուցանիշների հաշվարկի համար անհրաժեշտ է կատարել հաստատության վիճագրական տվյալների վերլուծություն և լրացնել ստորև բերված Աղյուսակ 23-ը:

Աղյուսակ 23. Տվյալներ ուսուցչական անձնակազմի և նրանց գործունեության վերաբերյալ

Ցուցանիշ	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի
Բարձրագույն մանկավարժական որակավորում ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. բարձրագույն մանկավարժական որակավորում ունեցող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)			2 3%
Ըստ մասնագիտության դասավանդող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. ըստ մասնագիտության դասավանդող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	65 97%	58 97%	56 97%
Տարակարգ ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. տարակարգ ունեցող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝			2 3%

տոկոսային արտահայտությամբ)			
Գիտական կոչում ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. գիտական կոչում ունեցող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)			
Նախարարության կողմից երաշխավորված կամ այլ կազմակերպություններում վերջին 3 տարում վերապատրաստում անցած ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. վերջին 3 տարում վերապատրաստում անցած հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	14 2%	13 2%	9 1%
Որպես ուսուցիչ վերապատրաստող(դասախոս) վերապատրաստված և վերապատրաստման դասընթացներ վարող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. վերապատրաստման դասընթաց վարող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	1 1%	1 1%	1 1%
Ուսուցիչների միջին տարիքը (հաշարկ. հաստատության բոլոր ուսուցիչների տարիքների գումարի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին)	45	43	43
Միջազգային ու հանրապետական պարբերականներում (ամսագրերում) հոդվածներ, մասնագիտական հրապարակումներ, ինչպես նաև դասագրքեր, մեթոդական ձեռնարկներ, գիտամանկավարժական, հեղինակային և այլ աշխատություններ ունեցող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը. (տոկոսի հաշվարկ. հոդվածներ և վերը նշված մասնագիտական հրապարակումներն ունեցող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	2 2%	2 2%	3 5%
Դասավանդման աշակերտակենտրոն, մասնակցային, ինտերակտիվ մեթոդներին տիրապետող և դրանք կիրառող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. դասավանդման աշակերտակենտրոն, ինտերակտիվ մեթոդներին տիրապետող և կիրառող հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	49 73%	53 88%	55 94%
Ուսումնական գործընթացում տեղեկատվական հաղորդակցման տեխնոլոգիաներ, այդ թվում՝ ինտերնետ, կիրառող ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. ուսումնական գործընթացում տեղեկատվական հաղորդակցման տեխնոլոգիաներ, այդ թվում ինտերնետ կիրառող ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	25 37%	40 66%	48 82%
Մովորողներին համակարգիչների կիրառմամբ տնային աշխատանքներ հանձնարարող ուսուցիչների թիվը	60	53	51
Ուսուցիչների բացակայությունների ընդհանուր թիվը (հաշվարկ. ուստարվա ընթացքում հաստատության բոլոր ուսուցիչների բացակայած օրերի ընդհանուր թիվը)	205	75	292
Ուստարվա ընթացքում հաստատությունում անցկացվող ցուցադրական բաց դասերի թիվը	9	13	15
Ուսումնական տարվա ընթացքում ուսուցիչների փոխադարձ դասալսումների թիվը	48	49	51
Ուսումնական տարվա ընթացքում հաստատությունից դուրս անցկացվող գործնական պարապմունքների թիվը,	5	7	9
Նախարարության, ինչպես նաև նախարարության և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հետ համատեղ անցկացվող մրցույթներին մասնակցած ուսուցիչների թիվը և տոկոսը:	5 7%	5 8%	4 6%

(տոկոսի հաշվարկ. մրցույթներին մասնակցած հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)			
Նախարարության, ինչպես նաև նախարարության և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հետ համատեղ անցկացվող մրցույթներում մրցանակներ ստացած ուսուցիչների թիվը և տոկոսը (տոկոսի հաշվարկ. մրցանակներ ստացած հաստատության ուսուցիչների թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին՝ տոկոսային արտահայտությամբ)			1 1%

Վերլուծել հաստատության ուսուցիչներին և նրանց գործունեությանը վերաբերող ցուցանիշները, դրանց փոփոխությունների դինամիկան վերջին 3 տարվա կտրվածքով և առկա խնդիրները: Կատարել եզրահանգումներ ուսուցիչների գործունեության արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ:

Բազմակողմանի կրթական նպատակներին հասնելու հնարավորությունների կիրառում:

Աղյուսակի լրացումից բացի, ամբողջական տեղեկատվություն ստանալու և լիարժեք ինքնավերլուծություն կատարելու նպատակով հաստատությունը պետք է ուսումնասիրի հիմնական շահառուների կարծիքը ուսուցիչների վերաբերյալ հաստատության սովորողների, նրանց ծնողների և վարչական կազմի շրջանում՝ նախապես պատրաստված հարցաթերթերով:

Հարցման արդյունքները՝ ըստ հարցման մեջ ընդգրկված յուրանքանյուր շահառու խմբի, հակիրճ ներկայացնել ստորև:

Դասավանդման ժամանակակից մոտեցումների համահունչ լինելը:

3.3 Հաստատության ուսումնական միջավայրին և ծառայություններին վերաբերող ցուցանիշներ չափանիշներ

Ուսումնական միջավայրին և ծառայություններին վերաբերող ցուցանիշները և չափանիշները գնահատելու համար անհրաժեշտ է իրականացնել և՛ դիտարկում-փաստագրում, և՛ հարցումներ:

Այս կետին վերաբերող չափանիշները բերված են ստորև.

Ուսումնական հաստատությունում ստեղծված է որակյալ կրթական միջավայր

1. Ուսումնական հաստատությունն ունի գործող գրադարան, որը հազեցած է ուսումնաօժանդակ գրականությամբ, գույքով և սարքավորումներով: Գրադարանից կանոնավոր կերպով օգտվում են սովորողները, ուսուցիչները և վարչական կազմը.
2. Ուսումնական հաստատությունն ունի ուսումնական լաբորատորիաներ ու կաբինետներ, այդ թվում՝ քիմիայի, ֆիզիկայի, կենսաբանության, աշխարհագրության, ռազմագիտության, համակարգչային և այլն, ինչպես նաև անարհեստանոցներ, մարզադահլիճ, միջոցառումների անցկացման դահլիճ և այլ հաստուկ ուսումնական դասասենյակներ (սենյակներ), այդ թվում՝ արտադպրոցական կրթության և լրացուցիչ կրթական ծրագրերի համար (լուսանկարչական խմբակ, նկարչական խմբակ, երաժշտական խմբակ և այլն), որոնք հազեցած են անհրաժեշտ գույքով, ուսումնական պարագաներով և ուսումնանյութական և ուսումնադիդակտիկ նյութերով:

3.3 կետի ցուցանիշներին հաստատության համապատասխանության գնահատումն իրականացնելու նպատակով նախ անհրաժեշտ է կատարել դիտարկում-փաստագրում և արդյունքները ամփոփել ստորև Աղյուսակներ 24 և 25-ում:

Աղյուսակ 24. Տվյալներ հաստատության գրադարանի և դրա գործունեության մասին

Ցուցանիշ	Տվյալներ
Գրադարանի տարածքը քմ-ով	120
Գրադարանում համակարգիչների թիվը	1
Գրադարանում ինտերնետին միացված համակարգիչների թիվը	1
Գրադարանում կամ ընթերցասրահում նստատեղերի թիվը	12
Գրադարանային ֆոնդում առկա գրքերի (բացառությամբ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից երաշխավորված հիմնական դասագրքերի) ընդհանուր թիվը, այդ թվում	10.828
-գեղարվեստական գրքերի թիվը	9559
-տեղեկատվական գրքերի թիվը (բառարաններ, հանրագիտարաններ, ատլասներ և այլն)	297
-ուսումնամեթոդական գրքերի թիվը	582
-ամսագրերի թիվը	217
-այլ	173

Վերջին անգամ գարդարանային ֆոնդի նոր գրականությամբ համալրվելու տարեթիվը	2014-2015
Գրադարանից միջինում ամսեկան օգտվողների թիվը	235
Պատասխանել այո կամ ոչ	
Վերանորոգված է արդյոք գրադարանը	Այո
Անցկացվո՞ւմ են գրադարանում դասեր և ուսումնական պարապմունքներ	Այո
Գրադարանավարն ունի՞ համապատասխան բարձրագույն կրթություն	Այո
Վերջին 3 տարվա ընթացքում գրադարանավարն անցե՞լ է վերապատրաստում գրադարանային աշխատանքի ուղղությամբ	այո
Գրադարանը հանդիսանո՞ւմ է հանրապետության, այլ երկրների կամ կազմակերպությունների գրադարանների բաժանորդ և օգտվում է արդյոք նրանց ռեսուրսներից	Ոչ
Գարդարանն ունի՞ էլեկտրոնային ռեսուրսներ, որքան	Այո 57
Սովորողները կարո՞ղ են ինքնուրույն ու ազատ մոտենալ գրադարանի գրադարակներին և պահարաններին, ընտրել իրենց անհրաժեշտ գրականությունը և վերցնել այն ընթերցասրահում աշխատելու ժամանակ	Այո
Գրադարանն ունի՞ գրադարանավարության հատուկ համակարգչային ծրագիր	Այո
Գրադարանավարը կարողանո՞ւմ է օգտվել գրադարանավարության հատուկ համակարգչային ծրագրից	այո

Վերլուծել հաստատության գրադարանի վիճակին, հազեցվածությանը և դրա գործունեության արդյունավետությանը վերաբերող ցուցանիշները և չափանիշները, առկա խնդիրները: Կատարել եզրահանգումներ և առաջարկներ գրադարանի գործունեության բարելավման ուղղությամբ:

Աշխատում է արդյունավետ:

Աղյուսակի լրացումից բացի, գրադարանի գործունեության արդյունավետության վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվություն ստանալու նկատառման համապատասխան սովորողների ու աշխատակիցների՝ գրադարանի աշխատանքից բավարարվածության աստիճանի բացահայտման, նպատակով հաստատությունը պետք է ուսումնասիրի հիմնական շահառուների կարծիքը նշված հարցերի շուրջ: Այդ նպատակով հաստատությունը պետք է իրականացնի հարցումներ, սովորողների ու նրանց ծնողների, ուսուցիչների, վարչական կազմի և գրադարանի աշխատակիցների շրջանում՝ նախապես պատրաստված **հարցաթերթերով**: Հարցաթերթում ընդգրկված հարցերը կարող են լինել վերը բերված Աղյուսակ 24-ի շրջանակներում, սակայն չպետք է սահմանափակվեն դրանցով, քանի որ պետք է բացահայտենուսուցիչներին սովորողների բավարարվածության աստիճանը հաստատության գրադարանի պայմաններից, ընձեռած հնարավորություններից և այլն:

Համապատասխանում է և բավարարում ժամանակակից պահանջներին:

Աղյուսակ 25. Տվյալներ հաստատության ուսումնական լաբորատորիաների, կաբինետների և դահլիճների վերաբերյալ

Լաբորատորիաներ, կաբինետներ և դահլիճներ	Տարածքը (քմ)	Վերանորոգման կարիքը	Առկա գույքը, լաբորատոր սարքավորումները, պարագաները (թվարկելի հիմնական ը)	Ուսումնականության, ուսումնադիդակտիկ նյութերը	Լրացուցիչ, գույքի, սարքավորումների, պարագաների նյութերի կարիքը
Ֆիզիկայի լաբորատորիա, կաբինետ	60	այո	Համակազմ առկա	առկա	այո
Քիմիայի լաբորատորիա, կաբինետ	60	այո	Համակազմ առկա	առկա	այո

Կենսաբանության լաբորատորիա, կաբինետ	60	այո	Համակազմ առկա	առկա	այո
Աշխարհագրության լաբորատորիա, կաբինետ	60	այո	չունի	չունի	այո
Պատմության կաբինետ	60	չունի	Համակազմ առկա	առկա	այո
Ռազմագիտության կաբինետ	38	այո	Համակազմ առկա	առկա	այո
Համակարգչային լաբորատորիա, կաբինետ	180	Չունի	Համակազմ առկա	առկա	այո
Օտար լեզուների լինգվաֆոնային կաբինետ		Այո	չունի	չունի	այո
Արհեստանոց (նշել ինչպիսի)	50	այո	չունի		այո
Միջոցառումների դահլիճ	480	Այո	Համակազմ առկա		
Մարզադահլիճ	810	այո	Համակազմ առկա		
Այլ					

Վերլուծել հաստատության ուսումնական լաբորատորիաների, կաբինետների, դահլիճներին այլնի վիճակին, հազեցվածությունը և դրանց գործունեության արդյունավետությանը վերաբերող ցուցանիշները և չափանիշները, առկա խնդիրները: Կատարել եզրահանգումներ դրանց բարելավման ուղղությամբ:

Տարեկան բյուջեն և ծախսերը համաչափորեն տեղաբաշխվում են:

Աղյուսակի լրացումից բացի, լաբորատորիաների, կաբինետների, դահլիճներին այլն վիճակի ու օգտագործման արդյունավետության վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվություն ստանալու նհաստատության սովորողների ու աշխատակիցների բավարարվածության աստիճանի բացահայտման նպատակով հաստատությունը պետք է ուսումնասիրի հիմնական շահառուների կարծիքը նշված հարցերի շուրջ: Այդ նպատակով այն պետք է իրականացնի **հարցումներ** հաստատության սովորողների, նրանց ծնողների, ուսուցիչների և վարչական կազմի շրջանում՝ նախապես պատրաստված հարցաթերթերով: Հարցաթերթում ընդգրկված հարցերը կարող են լինել վերը բերված աղյուսակ 25-ի շրջանակներում, սակայն չպետք է սահմանափակվեն դրանցով: Այստեղ պետք է ներառել նաև հարցեր ուսումնադիտողական պարագաների (քարտեզներ, պլակատներ, տեսալսողական նյութեր) օգտագործման հաճախականության վերաբերյալ և պարզել, թե որքանով են ուսուցիչները ապահովված ուսումնադիտակտիկ նյութերով և ինչ աշխատանքներ են տարվում դրանց բարելավման ուղղությամբ:

Հարցման արդյունքները հակիրճ ներկայացնել ստորև:

Հազեցվածությունը նպաստում է գործունեության արդյունավետությանը:

3.4. Ուսումնական հաստատության ներքին արդյունավետության ցուցանիշներ

Ինչպես նշվեց վերը, հաստատության ներքին արդյունավետությունը բնորոշվում է իր մարդկային, նյութական ու ֆինանսական ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետությամբ:

Հաստատության ներքին արդյունավետությունը «հաստատության կարողությունն է՝ առանց ռեսուրսների, ժամանակի, ֆինանսական միջոցների և ջանքերի վատման իր գործունեությունը պատշաճ մակարդակով իրականացնելը և իր նպատակներնու խնդիրները իրագործելը»⁷: Այլ կերպ ասած՝ կրթական ծառայությունների մատուցումը արդյունավետ է, եթե առկա ռեսուրսները օգտագործում են արդյունավետ: Բարձրացնել հաստատության ներքին արդյունավետությունը ըստ էության նշանակում է՝ «բարելավել ուսումնական գործընթացի արդյունքներն առանց լրացուցիչ ֆինանսական միջոցների և ռեսուրսների կամ կրճատել ծախսերը առանց

⁷(«Key education indicators on social inclusion and efficiency»European Research Associates)»

ուսումնական գործընթացի վրա բացասական ազդեցություն գործելու: Հաստատության ֆինանսական կամ ներքին հարաբերական արդյունավետության հաշվարկման ամենապարզ և ընդունված ձևն այսպիսին է.

Ներդրված ռեսուրսներ

Ներքին արդյունավետությունը = -----

Արդյունքեր

Մակայն այս պարզեցված հաշվարկի ձևը հաճախ կիրառելի չէ, քանի որ ներդրվող ռեսուրսներն ու արդյունքերը ոչ թե մեկն են, այլ բազմաթիվ և բազմատեսակ: Բացի այդ տարբեր արդյունքներ ուղղակի կախում ունեն ներդրված որոշակի ռեսուրսներից, իրականացված գործողություններից և ուրույն գործոններից: Ուստի, ներքին արդյունավետության գիտականորեն ավելի ճշգրիտ հաշվարկման համար օգտագործվում է հետևյալ բանաձևը.

Ներդրված ռեսուրսների կշռված գումար

Ներքին արդյունավետությունը = -----

Արդյունքերի կշռված գումար

Հաստատության ներքին արդյունավետության ցուցանիշներն են՝

Ուսումնական հաստատության մարդկային, ֆինանսական և նյութական ռեսուրսները տնօրինվում են արդյունավետ և հաստատությունը կարողանում է ներգրավել լրացուցիչ միջոցներ.

1. սովորող-ուսուցիչ հարաբերությունը
 2. սովորող - սպասարկող-վարչական անձնակազմ հարաբերությունը
 3. դասարանների միջին խտությունը
 4. մեկ սովորողի հաշվով հաստատության տարեկան նախահաշիվը
 5. ուսուցչների միջին աշխատավարձը
 6. վարչական աշխատողների միջին աշխատավարձը
 7. սպասարկող անձնակազմի միջին աշխատավարձը
 8. հաստատության տարեկան նախահաշվում արտաբյուջետային միջոցների չափը
 9. ծնողների կողմից դրամական ներդրումների տարեկան չափը
 10. հովանավորչական և դրամաշնորհային միջոցների տարեկան չափը
 11. աշխատավարձերի վճարման գծով հաստատության տարեկան ծախսերի չափը
 12. կոմունալ վճարների գծով հաստատության տարեկան ծախսերի չափը
 13. նոր գույքի, այդ թվում՝ սարքավորումների ձեռքբերման գծով հաստատության տարեկան ծախսերի չափը
- 3.4 կետում բերված հաստատության ներքին արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկը կատարելու և դրանք ամփոփելու նպատակով ստորև տրվում են Աղյուսակներ 26 և 27-ը:

Աղյուսակ 26. Ուսումնական հաստատության ներքին արդյունավետության հիմնական ցուցանիշները՝ ընթացիկ և նախորդ 2 ուստարիների համար

Ցուցանիշներ	2012-2013 ուստարի	2013 -2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի	Փոփոխությունների դինամիկան (աճ կամ նվազում)
Սովորող/ուսուցիչ հարաբերությունը (հաշվարկ.հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի հարաբերությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվին)	12,3	12	11	նվազում
Սովորող/ սպասարկող անձնակազմ հարաբերությունը (հաշվարկ.հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի հարաբերությունը սպասարկող անձնակազմի ընդհանուր թվին)	63,2	54,6	57	նվազում
Դասարանների միջին խտությունը (հաշվարկ.հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի հարաբերությունը	30	28	28,5	նվազում

կոմպլեկտավորված դասարանների ընդհանուր թվին)				
Մեկ սովորողի հաշվով հաստատության տարեկան նախահաշիվը (հաշվարկ. հաստատության տարեկան բյուջեով հաստատված ամբողջ գումարի հարաբերությունը հաստատության սովորողների ընդհանուր թվին)	126696	169200	192950	սձ
Սպասարկող անձնակազմի միջին աշխատավարձը	67112	110809	1193362	սձ
Ուսուցիչների միջին աշխատավարձը	1628664	125800	109966	նվազում
Վարչական աշխատողների միջին աշխատավարձը	1317.336	153228	153228	սձ

Աղյուսակ 27. Տվյալներ հաստատության բյուջետային միջոցների վերաբերյալ

միջոցների չափի և հաստատության տարեկան բյուջեի ընդհանուր գումարի

	2013թ.	2014թ.	2015թ.
Հաստատության տարեկան նախահաշվում արտաբյուջետային միջոցների չափը (հաշվարկ. հաստատության տարեկան բյուջեում արտաբյուջետային հարաբերությունը՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	0.3%	0.38%	3,2%
Ծնողների կողմից դրամական ներդրումների տարեկան չափը	0	0	0
Հովանավորչական և դրամաշնորհային միջոցների տարեկան չափը (հաշվարկ. ծնողների կողմից տարվա կտրվածքով կատարած ներդրումների, դրամաշնորհների և հաստատության տարեկան բյուջեում)	0	0	0
Աշխատավարձերի վճարման գծով հաստատության տարեկան ծախսերի չափը (հաշվարկ. աշխատավարձերի վճարման հոդվածով ներառյալ հարկերը, հաստատության տարեկան ծախսերի գումարի և հաստատության տարեկան բյուջեի ընդհանուր գումարի հարաբերությունը՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	76%	88%	87%
Կոմունալ վճարների գծով հաստատության տարեկան ծախսերի չափը (հաշվարկ. կոմունալ վճարների հոդվածով հաստատության տարեկան ծախսերի գումարի և հաստատության տարեկան բյուջեի ընդհանուր գումարի հարաբերությունը՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	24%	12%	12,7%
Նոր գույքի, այդ թվում՝ սարքավորումների ձեռքբերման գծով հաստատության տարեկան ծախսերի չափը (հաշվարկ. գույքի ձեռքբերման հոդվածով հաստատության տարեկան ծախսերի գումարի և հաստատության տարեկան բյուջեի ընդհանուր գումարի հարաբերությունը՝ տոկոսային արտահայտությամբ)	0	0	0,3%

Վերլուծել հաստատության ներքին արդյունավետության հիմնական ցուցանիշների փոփոխությունների դինամիկան և կատարել եզրահանգումներ դրանց բարելավման վերաբերյալ:

Բարելավել տարեկան նախահաշվային միջոցների չափը:

Մաս 4. Ուսումնական հաստատությունում ներառական կրթության և հավասարության ապահովում

ՀՀ Սահմանադրության հոդված 14.1.-ում ամրագրված է, որ «Բոլոր մարդիկ հավասար են օրենքի առջև. խտրականությունը, կախված սեռից, ռասայից, մաշկի գույնից, էթնիկական կամ սոցիալական ծագումից, գենետիկական հատկանիշներից, լեզվից, կրոնից, աշխարհայացքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, ազգային փոքրամասնության պատկանելությունից, գույքային վիճակից, ծնունդից, հաշմանդամությունից, տարիքից կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներից, արգելվում է»:

Ներառական կրթության հիմքում ընկած է մարդկանց հավասար իրավունքների վերոնշյալ սահմանադրական դրույթը և կրթություն ստանալու մարդու հիմնարար իրավունքը, որն արտացոլված է ՀՀ Սահմանադրության հոդված 35-ում, ըստ որի.

«Յուրաքանչյուր քաղաքացի ունի կրթության իրավունք: Միջնակարգ կրթությունը պետական ուսումնական հաստատություններում անվճար է: Յուրաքանչյուր քաղաքացի ունի պետական ուսումնական հաստատություններում մրցութային հիմունքներով անվճար բարձրագույն և այլ մասնագիտական կրթություն ստանալու իրավունք: Ոչ պետական ուսումնական հաստատությունների ստեղծման և գործունեության կարգը սահմանվում է օրենքով:»

Կրթություն ստանալու մարդու իրավունքն ամրագրված է նաև 1948 թվականին ընդունված ՄԱԿ-ի «Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրում» (հոդված 26), համաձայն որի.

«Յուրաքանչյուր ոք կրթության իրավունք ունի: Կրթությունը, առնվազն տարրական և հանրակրթական փուլերում, պետք է լինի անվճար: Տարրական կրթությունը պետք է լինի պարտադիր: Տեխնիկական և մասնագիտական կրթությունը պետք է հանրամատչելի լինի, իսկ բարձրագույն կրթությունը, ընդունակություններին համապատասխան, հավասարապես մատչելի բոլորի համար»:

Կրթությունը պետք է նպատակաուղղված լինի անձի լիարժեք զարգացմանը և մարդու իրավունքների ու հիմնարար գաղափարների նկատմամբ հարգանքի ամրապնդմանը: Այն պետք է նպաստի բոլոր ազգերի, ռասայական և կրոնական խմբերի միջև փոխըմբռնմանը, հանդուրժողականությանն ու բարեկամությանը, է՛լ ավելի նպաստի ՄԱԿ-ի խաղաղապահ գործունեությանը: Օնոդներն իրենց երեխաների համար կրթության տեսակն ընտրելու առաջնային իրավունք ունեն»:

Նույնքան կարևոր են 1989 թվականին ընդունված ՄԱԿ-ի <<Երեխաների իրավունքների մասին կոնվենցիայի>> հոդված 28-ի դրույթները երեխայի կրթության իրավունքի մասին, համաձայն որի.

«Մասնակից պետությունները ճանաչում են երեխայի կրթության իրավունքը և հավասար հնարավորությունների հիման վրա այդ իրավունքի իրականացմանն աստիճանաբար հասնելու համար նրանք, մասնավորապես.

- (ա) մտցնում են պարտադիր և անվճար տարրական կրթություն,
- (բ) խրախուսում են միջնակարգ կրթության տարբեր ձևերի, ներառյալ՝ ընդհանուր և մասնագիտական կրթության զարգացումը, ապահովում են դրանց մատչելիությունը բոլոր երեխաների համար և ձեռնարկում են այնպիսի անհրաժեշտ միջոցներ, ինչպիսիք են անվճար կրթություն տրամադրելը և կարիքի դեպքում ֆինանսական օգնություն ցույց տալը,
- (գ) բոլոր համապատասխան միջոցներով ապահովում են բարձրագույն կրթության մատչելիությունը՝ ըստ յուրաքանչյուրի ընդունակությունների,
- (դ) ապահովում են կրթական և մասնագիտական տեղեկատվության և ուղեցույցների մատչելիությունը բոլոր երեխաների համար,
- (ե) միջոցներ են ձեռնարկում նպաստելու կանոնավոր դպրոց հաճախելուն և դպրոցը թողած սովորողների թվաքանակի նվազմանը:

Մասնակից պետությունները ձեռնարկում են բոլոր անհրաժեշտ միջոցները երաշխավորելու համար, որ դպրոցական կարգապահությունն իրականացվում է երեխայի մարդկային արժանապատվության հետ համատեղելի մեթոդներով և սույն Կոնվենցիային համապատասխան:»

Ինչպես նաև հոդված 29-ի հետևյալ դրույթները.

«Երեխայի կրթությունը պետք է ուղղված լինի.

- (ա) երեխայի անհատականության, տաղանդի և մտավոր ու ֆիզիկական ունակությունների զարգացմանը՝ դրանց լրիվ ծավալով,
- (բ) մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի կանոնադրության մեջ ամրագրված սկզբունքների նկատմամբ հարգանքի դաստիարակմանը,
- (գ) երեխայի ծնողների, նրա մշակութային ինքնատիպության, լեզվի և արժեքների, երեխայի բնակության երկրի ազգային արժեքների, նրա ծագման երկրի և իր սեփական քաղաքակրթությունից տարբեր քաղաքակրթությունների հանդեպ հարգանքի դաստիարակմանը,
- (դ) երեխային ազատ հասարակության մեջ, փոխըմբռնման, խաղաղության, հանդուրժողականության, տղամարդու և կնոջ իրավահավասարության և բոլոր ժողովուրդների, էթնիկական, ազգային և կրոնական խմբերի, ինչպես նաև բնիկ ազգաբնակչությանը պատկանող անձանց միջև բարեկամության ոգով պատասխանատու կյանքով ապրելուն նախապատրաստելը,
- (ե) շրջապատող բնության նկատմամբ հարգանքի դաստիարակմանը:

Երեխայի կրթության իրավունքը ամրագրված է նաև ՀՀ մի շարք օրենքներում, մասնավորապես՝ «Երեխայի իրավունքների մասին», «Կրթության մասին» և այլն: Մասնավորապես «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածում ամրագրված է.

«Հայաստանի Հանրապետությունն ապահովում է կրթության իրավունք՝ անկախ ազգությունից, ռասայից, սեռից, լեզվից, դավանանքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, սոցիալական ծագումից, գույքային դրությունից կամ
այլ հանգամանքներից:

Պետությունը կրթության իրավունքն ապահովում է կրթության համակարգի բնական գործառնությամբ և կրթություն ստանալու համար սոցիալ-տնտեսական պայմանների ստեղծմամբ:

Ներառականության հարցը պետք է նախ և առաջ դիտարկվի 1990 թվականին Ջոնթիենում ընդունված «Կրթություն բոլորի համար» համաշխարհային հռչակագրի համատեքստում, որի 6 նպատակներից 2-ը հետևյալն են. համընդհանուր ընդգրկվածությունը հավասարությունը որպես թիրախ:

Ներառականության սկզբունքը սահմանված է 2005 թվականին ընդունված «Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին» ՀՀ օրենքում, որը կարգավորում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց, իրենց ընդունակություններին և կարողություններին համապատասխան, կրթություն ստանալու իրավական, կազմակերպական և ֆինանսական հիմքերը, ինչպես նաև կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության կազմակերպման բնագավառում հարաբերությունների մասնակիցների իրավունքներն ու պարտականությունները:

Համաձայն օրենքի՝ «ներառական կրթությունը՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության համար առանձնահատուկ պայմանների ապահովման միջոցով նրանց համատեղ ուսուցումն է հանրակրթական մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում՝ նման պայմանների կարիք չունեցող անձանց հետ»

Ներառական կրթության պարագայում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխան դառնում է իրավահավասար բոլոր երեխաների հետ, որը հանգեցնում է ստեղծագործական հնարավորություններով ու ինքնուրույն գործելու պատրաստ մարդու ձևավորմանը: Երեխայի ընտանիքը դադարում է խուսափել իր երեխայի միջավայրի հետ շփումից, քանի որ նույն միջավայրը հանդուրժողականությամբ է վերաբերում իր երեխային՝ ընդունելով վերջինիս հավասար լինելու փաստը: Ընտանիքի հետ տարվող մասնագիտացված աջակցության ծառայությունները և միջավայրի վերաբերմունքը օգնում են ծնողին ավելի օգտակար լինել իր երեխային, դուրս գալ անելանելիության բարդությունից և օգնել իր երեխային հաղթահարելու անհատական ուսուցման պլանը:

Ներառական կրթության պարագայում պետությունը աստիճանաբար իրականացնում է սոցիալական հավասարության ապահովման խնդրում իր դերակատարումը՝ նվազեցնում է հասարակության շերտավորումը և պաստում նրա հոգեբանական առողջացմանը, հասնում է բյուջետային միջոցների արդյունավետ ու նպատակային բաշխմանը, քանի որ հատկացումները կատարվում են ավելի մեծ թվով երեխաների կրթությունը կազմակերպելու համար:

Ի վերջո, ներառական կրթությունը նպաստում է երկրում կրթության կազմակերպման և իրականացման մեխանիզմների արդիականացմանը՝ համաշխարհային զարգացման ժամանակակից միտումներին և մարտահրավերներին համահունչ:

Ասպիտով, ներառական կրթությունը, ենթադրում է հաստատություններում այնպիսի կրթական միջավայրի և պայմանների ստեղծում, որոնցում բոլոր երեխաները, անկախ իրենց առանձնահատուկ կրթական կարիքներից, ունեն կրթություն ստանալու հավասար հնարավորություններ: Նման միջավայրը պետք է լինի երեխաներին ներառող, կրթություն ստանալու համար արդյունավետ, երեխաների նկատմամբ բարյացկամ, նրանց առողջության համար ապահով ունակության: Ներառումը ենթադրում է կրթության առավել լայն տեսլական, որն ուղղված է բոլոր սովորողների կարիքներին, ներառյալ՝

- հաշմանդամություն ունեցող երեխաները
- բռնության ենթարկվող երեխաները
- աշխատող երեխաները
- փախստական կամ տեղահանված երեխաները
- միգրանտները
- ծայրահեղ չքավորության մեջ ապրող երեխաները
- լեզվական փոքրամասնությունները
- ազգային փոքրամասնությունները
- հակամարտությունների գոտիների երեխաները
- ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ի և այլ հիվանդությունների հետևանքները կրող երեխաները և այլն

Ուսումնական հաստատությունում բոլոր երեխաների մոտ պետք է ձևավորվեն այնպիսի հմտություններ, վերաբերմունք և արժեհամակարգ, ինչը նրանց թույլ կտա հաստատությունն ավարտելուց հետո, չափահաս կյանքում իրենց լիովին դրսևորել և ինքնաիրացվել:

Հավասարության սկզբունքը իր մեջ ներառում է նաև տարբեր սեռերի, ազգային փոքրամասնությունների, սոցիալական տարբեր կարգավիճակի ընտանիքների երեխաների հավասարությունը: Հայաստանի, ինչպես և ընդհանրապես ժողովրդավարական պետությունների օրենսդրությունները, ամրագրում են սեռերի հավասար իրավունքները, պարտականությունները և ազատությունները: Մեռերի հավասարության սկզբունքներն ամրագրված են ՀՀ մի շարք օրենքներում, նաև ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքում:

Հաստատությունում ներառական կրթության և սովորողների միջև հավասարության ապահովման ինքնագնահատումն ուղղված է բացահայտելու, թե արդյոք հաստատությունն ապահովում է ակնկալվող հետևյալ արդյունքները:

- հաստատությունը նդունվելու հաստատությունում սովորելու համար ստեղծված են հավասար պայմաններ բոլոր երեխաների համար՝ անկախ նրանց կարիքներից, կարողություններից և սոցիալական անապահովության աստիճանից
- հաստատությունն ապահովում է բոլոր սովորողների հավասար մասնակցություն ուսումնառության գործընթացին՝ անկախ նրանց կարիքներից, կարողություններից և սոցիալական անապահովության աստիճանից
- հաստատությունն ապահովում է բոլոր սովորողների համար կրթության արդյունքներին հասնելու և առաջադիմության ցանկալի մակարդակը՝ անկախ նրանց կարիքներից, կարողություններից և սոցիալական անապահովության աստիճանից:

Ուսումնական հաստատությունում ներառական կրթության և հավասարության ապահովումը նկարագրող հիմնական ցուցանիշները և չափանիշները հետևյալ են՝

1. ներառական կրթության զարգացումը որպես նպատակ ամրագրված հաստատության զարգացման ծրագրում
2. ուսումնական հաստատության զարգացման ծրագրում պլանավորված են ներառական կրթության ապահովման համապատասխան միջոցառումներ, այդ թվում՝ ուսուցիչների վերապատրաստումներ
3. ուսումնական հաստատության տնօրենն ունի ներառական կրթության գործընթացի համակարգման լիազորություններով օժտված տեղակալ(կամ այն պատվիրակված է տեղակալներից որևէ մեկին)
4. ուսումնական հաստատության վեր կայքում գործում է ներառական կրթության բաժին՝ ընտանիքի և համայնքի հետ հետադարձ կապի հնարավորությամբ
5. ուսումնական հաստատությունն իրականացնում է երեխաների հավասար իրավունքներին, հանդուրժողականությանը նվիրված և նման այլ ուսումնական ծրագրեր

Ուսումնական հաստատությունում աշխատակազմն արդիականացնում է իր գիտելիքներն ու հմտությունները ներառական կրթության ոլորտում.

6. վերջին 5 տարում տնօրինությունը մասնակցել է ներառական հաստատությունների կառավարման թեմայով վերապատրաստման
7. ուսումնական հաստատությունն ունի ներառական կրթության թեմաներով վերապատրաստված և վերապատրաստող ուսուցիչներ
8. վերջին 5 տարում ներառական կրթության թեմաներով վերապատրաստում անցած ուսուցիչների թիվը

Ուսումնական հաստատությունն ունի ռեսուրսներ՝ աջակցելու կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք(ԿԱՊԿ) ունեցող երեխաների սովորելուն, և ուսումնական միջավայրը հարմարեցված է նրանց կարիքներին.

9. ուսումնական հաստատությունում ամենուրեք (դասասենյակներ, դահլիճներ, գրադարաններ և այլն) տեղաշարժման տարբեր խնդիրներ ունեցող անձանց համար ապահովված է ֆիզիկական մատչելիություն
10. ուսումնական հաստատությունն ունի ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների հոգեբանամանկավարժական աջակցության թիմ (հատուկ մանկավարժ, սոցիալական աշխատող, հոգեբան, ուսուցչի օգնական և այլն)
11. ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներն ապահովված են դասագրքերով, գրենական պիտույքներով, հարմարանքներով, այլ պարագաներով
12. ուսումնական հաստատությունում առկա են ուսումնամեթոդական նյութեր և սարքավորումներ՝ լսողության ու տեսողության գործառույթի բացակայության կամ սահմանափակում ունեցող սովորողների համար
13. ուսումնական հաստատության դասասենյակների դասավորվածությունն այնպիսին է, որ ԿԱՊԿ ունեցող սովորողները մեկուսացված չեն.
14. ուսումնական հաստատությունն ունի ռեսուրս-սենյակ՝ ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների համար.
15. ուսումնական հաստատության ռեսուրս-սենյակ այցելող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը և տոկոսը
16. ուսումնական հաստատության ռեսուրս-սենյակ այցելող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների ծնողների(խնամակալների) թիվը
17. ուսումնական հաստատությունում հաղթահարված են ներառականությունը խաթարող ֆիզիկական խոչընդոտները(թեքահարթակ, հենակ և այլն).

18. ուսումնական հաստատությունում հաղթահարված են ներառականությունը խաթարող սոցիալական խոչընդոտները(վերաբերմունք, կարծրատիպ):

Ուսուցիչները կարողանում են ուսումնական ծրագիրը, դասի պլանը, ուսուցանման գործընթացը հարմարեցնել ԿԱՊԿ ունեցող երեխաների կարիքներին և մշտապես խրախուսում են նրանց.

19. անհատական ուսումնական պլանները մշակվում են համաձայն հանրակրթության պետական չափորոշիչի և առարկայական ծրագրերի՝ հաշվի առնելով սովորողների կարիքները, ընդունակությունները, հնարավորությունները, ձեռքբերումները և առաջընթացը
20. այնուսուցիչների թիվը, ովքեր ունեն դրական դիրքորոշում ներառական կրթության նկատմամբ
21. ուսուցիչները գիտակցում են ներառական կրթության վերաբերյալ կարծրատիպերի առկայությունը, դրանց վերացման անհրաժեշտությունը և ձեռնարկում են համապատասխան քայլեր
22. ուսուցիչները ունեն հավասար վերաբերմունք բոլոր երեխաների նկատմամբ՝ անկախ նրանց միջև եղած տարբերություններից և նրանց առանձնահատուկ կարիքներից
23. ուսուցիչները կարողանում են հայտնաբերել կարծրատիպեր ամրապնդող վարքագիծ կամ երևույթ դասարանում, դպրոցում, ուսումնական նյութերում և նույնիսկ սեփական վարքագծում

ԿԱՊԿ ունեցող երեխաների հավասարապես մասնակցում են դպրոցի և դասի բոլոր գործընթացներին՝ ըստ իրենց կարողությունների առավելագույն աստիճանի

24. ուսումնական հաստատության այն սովորողների թիվը և տոկոսը, ովքեր ունեն ԿԱՊԿ
25. ուսումնական հաստատությունից հեռացած (ուսումն անավարտ թողած) ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը և տոկոսը
26. ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների բացակայությունների տարեկան միջին թիվը՝ ժամ/սովորող
27. արտադասարանական աշխատանքների խմբակներում ներառվող և աշխատանքներին մասնակցող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը և տոկոսը
28. ուսումնական անհաստատության աշակերտական խորհրդում ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը

Ուսումնական հաստատության սովորողները գիտակցում են ԿԱՊԿ ունեցող իրենց ընկերների նկատմամբ գոյություն ունեցող կարծրատիպերի վերացման անհրաժեշտությունը և օգնում են փոխել դրանք

29. ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների նկատմամբ հանդուրժողականության ձևավորմանն ուղղված աշակերտական նախաձեռնությունների թիվը և ձևերը
30. ուսումնական հաստատության կայքում և (կամ) աշակերտական թերթում ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների կամ հաշմանդամության թեմայով սովորողների կողմից պատրաստված նյութերի, հոդվածների, լուսանկարների և այլ հրապարակումների թիվը:

Ուսումնական հաստատությունում ապահովված է սեռերի և ազգային փոքրամասնությունների երեխաների միջև հավասարությունը

31. սեռերի հավասարության գործակիցը
32. աշակերտական խորհրդում սեռերի հավասարության գործակիցը
33. գերազանց տարեկան առաջադիմություն ունեցող տղաների թվի հարաբերությունը գերազանց առաջադիմություն ունեցող աղջիկների թվին
34. տարեկան անբավարար գնահատական (գնահատականներ) ունեցող տղաների թվի հարաբերությունը տարեկան անբավարար գնահատական (գնահատականներ) ունեցող աղջիկների թվին
35. տղաների տարեկան միջին բացակայությունների թվի հարաբերությունն աղջիկների տարեկան միջին բացակայությունների թվին (ժամերով)
36. «Մաթեմատիկա», «Ֆիզիկա», «Քիմիա» և «Կենսաբանություն» առարկաներից տղաների և աղջիկների տարեկան միջին առաջադիմությունը
37. ուսումնական հաստատությունում սովորող ազգային փոքրամասնությունների երեխաների թիվը և տոկոսը
38. աշակերտական խորհրդի անդամ ազգային փոքրամասնությունների երեխաների թիվը
39. ուսումնական հաստատությունում սովորող ազգային փոքրամասնությունների երեխաների միջին տարեկան առաջադիմությունը
40. անվճար դասագրքեր ստացող սովորողների թիվը և տոկոսը
41. անվճար սնունդ ստացող սովորողների թիվը և տոկոսը
42. սոցիալապես անապահով ընտանիքներից սովորողների համար հաստատության իրականացրած սոցիալական աջակցության ծրագրերը և դրանց թիվը
43. ուսումնական հաստատության կողմից իրականացված՝ ներառական կրթության առնչվող արտադասարանական միջոցառումների (գրույցներ, կինոնկարների դիտումներ, քննարկումներ, կլոր-սեղաններ, սեմինարներ, էքսկուրսիաներ և այլն) թիվը՝ ըստ դասարանների

Ներառական կրթության և հավասարության ապահովումը նկարագրող հիմնական ցուցանիշներին և չափանիշներին հաստատության համապատասխանությունը գնահատելու ձևերը ներառում են և՛ փաստաթղթային ուսումնասիրություն, և՛ դիտարկում-փաստագրում, և՛ հարցումների իրականացում:

Մաս 4-ում բերված չափանիշներ 1-ից 14-ի, 17-ից 23-ի, 29-ի և 42-ի համար անհրաժեշտ է կատարել փաստաթղթային ուսումնասիրություն, դիտարկում-փաստագրում կամ հարցումներ և լրացնել ստորև բերված Աղյուսակ 28-ը:

Աղյուսակ 28. Հաստատությունում ներառական կրթության իրականացմանը վերաբերվող չափանիշներ

Չափանիշ	Այո	Ոչ	Մենաբանություն
Ներառական կրթության զարգացումը որպես նպատակ ամրագրված է ուսումնական հաստատության զարգացման ծրագրում	V		(Եթե այո, ապա կատարել հղում համապատասխան փաստաթղթից:)
Ուսումնական հաստատության զարգացման ծրագրում պլանավորված են ներառական կրթության ապահովմանն ուղղված համապատասխան միջոցառումներ, այդ թվում՝ ուսուցիչների վերապատրաստումներ	V		(Եթե այո, ապա կատարել հղում և թվարկել ներառական կրթության ապահովմանն ուղղված համապատասխան միջոցառումներ:)
Ուսումնական հաստատության տնօրենն ունի ներառական կրթության գործընթացի համակարգման լիազորություններով օժտված տեղակալ (կամ այն պատվիրակված է տեղակալներից որևէ մեկին)։	V		(Եթե այո, ապա նշել համապատասխան աշխատակցի տվյալները և նկարագրել պարտականությունների շրջանակը:)
Ուսումնական հաստատության վեբ կայքում գործում է ներառական կրթության բաժին՝ ընտանիքի և համայնքի հետ հետադարձ կապի հնարավորությամբ	V		(Եթե այո, ապա նկարագրել կայքի ներառական կրթության բաժինը, ինչպիսի նյութեր են տեղադրված կայքում, դրանց թարմացման հաճախականությունը, հաճախորդների թիվը և այլն):
Ուսումնական հաստատությունն իրականացնում է երեխաների հավասար իրավունքներին, հանդուրժողականությանը նվիրված և նման այլ ուսումնական ծրագրեր:	V		(Եթե այո, ապա նշել այդ ծրագրերը և արձանագրությունները, ներառված սովորողների թիվը ըստ դասարանների, դրանց հատկացված շաբաթական ժամերը ըստ դասարանների, և գնահատել դրանց արդյունավետությունը:)
Վերջին 5 տարում տնօրինությունը մասնակցել է ներառական հաստատությունների կառավարման թեմայով վերապատրաստման՝			(Եթե այո, ապա նշել վերապատրաստող կազմակերպությունը, վերապատրաստման ամսաթիվը, և տևողությունը ժամերով, ինչպես նաև մեկնաբանել դրա արդյունավետությունը:)
Ուսումնական հաստատությունն ունի ներառական կրթության թեմաներով վերապատրաստված և վերապատրաստող ուսուցիչներ: Վերջին 5 տարում ներառական կրթության թեմաներով վերապատրաստում անցած ուսուցիչների թիվը:	V 6		(Եթե այո, ապա նշել վերապատրաստված ուսուցիչների թիվը, և որպես ուսուցիչ վերապատրաստող վերապատրաստված ուսուցիչների թիվը: Նշել նաև վերապատրաստող կազմակերպությունը, վերապատրաստման ամսաթիվը, և տևողությունը ժամերով, ինչպես նաև մեկնաբանել վերապատրաստումների արդյունավետությունը:)
Ուսումնական հաստատությունում ամենուրեք (դասասենյակներ, դահլիճներ, գրադարաններ և այլն) տեղաշարժման տարբեր խնդիրներ ունեցող անձնաց համար ապահովված է ֆիզիկական մատչելիություն	V		(Եթե այո, ապա նկարագրել ինչպիսի պայմաններ են ստեղծված տեղաշարժման տարբեր խնդիրներ ունեցող անձնաց համար ֆիզիկական մատչելիության ապահովման համար:)
Հաստատությունն ունի ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների հոգեբանամանկավարժական աջակցության թիմ (հատուկ մանկավարժ, սոցիալական աշխատող, հոգեբան, ուսուցչի օգնական և այլն)	V		(Եթե այո, ապա թվարկել հոգեբանամանկավարժական աջակցության ինչ հաստիքեր ունի հաստատությունը, ինչպես է կազմակերպվում նրանց աշխատանքը: Նկարագրել նաև ներառական կրթության ուղղությամբ համապատասխան աշխատողների պարտականությունների շրջանակը, կրթության առանձնահատուկ պայմաններ կարիք ունեցող երեխաների հետ վարվող աշխանքները, լրացուցիչ հաստիքների կարիքը, և այլն:)
ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներն ապահովված են դասագրքերով, գրենական պիտույքներով,	v		(Եթե այո, ապա թվարկել նշել ինչ դասագրքեր են օգտագործում ֆունկցիաների տարատեսակ

հարմարանքներով, այլ պարագաներով,			<i>սահմանափակումներ ունեցող սովորողները, դրանց քանակը, ձեռք բերման տարեթիվը, ֆիզիկական վիճակը և այլն:)</i>
Հաստատությունում առկա են ուսումնամեթոդական նյութեր և սարքավորումներ՝ լսողության և տեսողության գործառնության բացակայություն կամ սահմանափակում ունեցող աշակերտների համար		V	<i>(Եթե այո, ապա թվարկել ինչ սարքավորումներ և ուսումնամեթոդական նյութեր ունի հաստատությունը՝ լսողության և տեսողության ֆունկցիայի բացակայություն կամ սահմանափակում ունեցող սովորողների համար, դրանց քանակը, ձեռք բերման տարեթիվը, ֆիզիկական վիճակը, օգտագործման հաճախականությունը, արդյունավետությունը և այլն: Նշել նաև լրացուցիչ սարքավորումների և ուսումնամեթոդական նյութերի կարիքը:)</i>
Ուսումնական հաստատության դասասենյակների դասավորվածությունն այնպիսին է, որ ԿԱՊԿ ունեցող սովորողները մեկուսացված չեն	V		<i>(Եթե այո, ապա նկարագրել ԿԱՊԿ ունեցող երեխաների համար ուսուցման կազմակերպման պայմանները, դասասենյակների դասավորվածությունը, ինչպես նաև նրանց դասերին մասնակցության պայմաններն ու ձևերը:)</i>
Ուսումնական հաստատությունն ունի ռեսուրս-սենյակ՝ ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների համար	V		<i>(Եթե այո, ապա նկարագրել ԿԱՊԿ ունեցող երեխաների համար նախատեսված ռեսուրս-սենյակի ֆիզիկական վիճակը, չափերը, հագեցվածությունը սարքավորումներով և ուսումնամեթոդական նյութերով, ինչպես նաև սենյակի օգտագործման հաճախականությունը: Նշել նաև լրացուցիչ սարքավորումների և ուսումնամեթոդական նյութերի կարիքը:)</i>
Ուսումնական հաստատությունում հաղթահարված են ներառականությունը խաթարող ֆիզիկական խոչընդոտները (թեքահարթակ, հենակ և այլն)		V	<i>(Եթե այո, ապա նկարագրել, թե ինչպես և մանրամասնել ինչ պայմաններ կան հաստատությունում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների համար. օրինակ՝ թեքահարթակ, հենակներ և այլն: Թվարկել նաև լրացուցիչ կարիքները:)</i>
Ուսումնական հաստատությունում հաղթահարված են ներառականությունը խաթարող սոցիալական խոչընդոտները (վերաբերմունք, կարծրատիպ)	v		<i>(Կատարել հարցում պարզելու, թե արդյոք հաստատությունում հաղթահարված են ներառականությունը խաթարող սոցիալական խոչընդոտները (վերաբերմունք, կարծրատիպ): Հարցման մեջ ներառել ուսուցիչներին, սովորողներին, ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների, ծնողներին, և վարչական կազմը: Նկարագրել, հարցման արդյուքները:)</i>
Անհատական ուսումնական պլանները մշակվում են համաձայն հանրակրթության պետական չափորոշիչի և առարկայական ծրագրերի՝ հաշվի առնելով սովորողների կարիքները, ընդունակությունները, հնարավորությունները, ձեռքբերումները, առաջընթացը	V	
Ուսուցիչների թիվը, ովքեր ունեն դրական դիրքորոշում ներառական կրթության նկատմամբ	50		<i>(Ուսուցիչների դիրքորոշումը պարզելու նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ ուսուցիչների, սովորողների, այդ թվում՝ ԿԱՊԿ ունեցողների, ծնողների, և վարչական կազմի շրջանում: Ուսուցիչների շրջանում հետազոտության արդյուքներով հաշվարկել նրանց թիվը, ովքեր ունեն դրական դիրքորոշում ներառական կրթության նկատմամբ:)</i>
Ուսուցիչները գիտակցում են ներառական կրթության վերաբերյալ կարծրատիպերի առկայությունը, դրանց վերացման անհրաժեշտությունը և ձեռնարկում են համապատասխան քայլեր	V		<i>(Ուսուցիչների դիրքորոշումը պարզելու նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ ուսուցիչների, սովորողների, այդ թվում՝ ԿԱՊԿ ունեցողների, ծնողների, և վարչական կազմի շրջանում)</i>
Ուսուցիչները ունեն հավասար վերաբերմունք	V		<i>(Ուսուցիչների վերաբերմունքը պարզելու նպատակով</i>

բոլոր երեխաների նկատմամբ, անկախ նրանց միջև եղած տարբերություններից և նրանց առանձնահատուկ կարիքներից			<i>անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ ուսուցիչների, սովորողների, այդ թվում՝ ԿԱՊԿ ունեցողների, ծնողների, և վարչական կազմի շրջանում)</i>
Ուսուցիչները կարողանում են հայտնաբերել կարծրատիպեր ամրապնդող վարքագիծ կամ երևույթ դասարանում, դպրոցում, ուսումնական նյութերում և նույնիսկ սեփական վարքագծում	V		<i>(Կարծրատիպեր ամրապնդող վարքագիծ կամ երևույթ հայտաբերելու ուսուցիչների ունակությունը պարզելու նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ ուսուցիչների, սովորողների, այդ թվում՝ ԿԱՊԿ ունեցողների, ծնողների, ինչպես նաև վարչական կազմի շրջանում)</i>
Ուսումնական հաստատությունն իրականացնում է սոցիալական աջակցության ծրագրեր սոցիալապես անապահով ընտանիքներից սովորողների համար	V		<i>(Եթե այո, ապա նկարագրել, թե ինչպիսի սոցիալական աջակցության ծրագրեր է իրականացնում հաստատությունը սոցիալապես անապահով ընտանիքներից սովորողների համար, այդ ծրագրերին մասնակից սովորողների թիվը և այլն:)</i>
ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներին նկատմամբ հանդուրժողականության ձևավորմանն ուղղված սովորողներին ախաձեռնությունները	V		<i>(նկարագրել հաստատության սովորողների այն որոնք ուղղված են ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների նկատմամբ հանդուրժողականության ձևավորմանը)</i>

*Ամփոփել ներառական կրթության իրականացման ուղղությամբ հաստատության հիմնական **ցուցանիշները** և կատարել եզրահանգումներ: **Դպրոցը հաջողությամբ իրականացնում է ներառական կրթություն, ունի բազմաձև աջակցության թիվ, հարմարավետ հանգստի սենյակ, հոգեբանի և հասուկ մանկավարժի կարիքներ: Ուսուցումն իրականացվում է անհատական ուսումնական պլաններով, շատ սերտ է ծնող-դպրոց կապը:***

Մաս 4-ում բերված ցուցանիշներ 15, 16 և 24-ից 42-ի համար անհրաժեշտ է կատարել փաստաթղթային ուսումնասիրություն և փաստագրում, այնուհետ լրացնել ստորև Աղյուսակ 29-ը:

Աղյուսակ 29. Տվյալներ հաստատությունում ներառական կրթության իրականացման և հավասարության ապահովման խնդիրների վերաբերյալ

Ցուցանիշ	2012-2013 ուստա թի	2013-2014 ուստա թի	2014-2015 ուստա թի
Հաստատության ռեսուրս-սենյակ այցելող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը և տոկոսը (ռեսուրս-սենյակ այցելող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների տոկոսը հաշվարկել ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ)	17 100	13 100	11 100
Հաստատության ռեսուրս-սենյակ այցելող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներ ծնողների (խնամակալների) թիվը	7	8	9
Հաստատության այն սովորողների թիվը և տոկոսը, ովքեր ունեն ԿԱՊԿ (ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը և տոկոսը հաշվարկել ըստ հաշմանդամության և կարիքների տիպերի՝ հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ)։	17 2%	13 2%	11 2%
Հաստատությունից հեռացած (ուսումն անավարտ թողած) ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը և տոկոսը (ուսումն անավարտ թողած ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների տոկոսը հաշվարկել ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ)			
ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների բացակայությունների տարեկան միջին թիվը՝ ժամ/սովորող	50	51	49
Արտադասարանական աշխատանքների խմբակներում ներառվող և աշխատանքներին մասնակցող ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը	11	10	9
Ուսումնական հաստատության աշակերտական խորհրդում ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը			
ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներին նկատմամբ հանդուրժողականության ձևավորմանն ուղղված սովորողներին ախաձեռնությունների թիվը տվյալ ուստարում	4	6	7
Հաստատության վեբ կայքում և (կամ) աշակերտական թերթում ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների կամ հաշմանդամության թեմայով սովորողների կողմից պատրաստված նյութերի, հոդվածների, լրսանկարների, և այլ հրապարակումների թիվը		2	2

Մեռերի հավասարության գործակիցը (հաշվարկ. հաստատությունում սովորող աղջիկների ընդհանուր թվի հարաբերությունը տղաների ընդհանուր թվին)	1,02	1,1	1,1
Աշակերտական խորհրդում մեռերի հավասարության գործակիցը (հաշվարկ. աշակերտական խորհրդում ընդգրկված աղջիկների թվի հարաբերությունը տղաների թվին)	1,25	3,2	4
Գերազանցարեկան առաջադիմություն ունեցող տղաների թվի հարաբերությունը գերազանցարեկան առաջադիմություն ունեցող աղջիկների թվին	1,8	2,3	3
Տարեկան անբավարար գնահատական (գնահատականներ) ունեցող տղաների թվի հարաբերությունը տարեկան անբավարար գնահատական (գնահատականներ) ունեցող աղջիկների թվին			
Տղաների տարեկան միջին բացակայությունների թվի հարաբերությունը աղջիկների տարեկան միջին բացակայությունների թվին (ծամերով)	1,2	1,3	1,1
«Սաթեմատիկա», «Ֆիզիկա», «Քիմիա» և «Կենսաբանություն» առարկաների ցողաների հաղթիկների տարեկան միջին առաջադիմությունը	5,5	6	6,5
Հաստատությունում սովորող ազգային փոքրամասնությունների երեխաների թիվը և տոկոսը (ազգային փոքրամասնությունների տոկոսը հաշվարկել հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ)	14 1%	11 1%	9 1%
Աշակերտական խորհրդի անդամ ազգային փոքրամասնությունների երեխաների թիվը			
Հաստատությունում սովորող ազգային փոքրամասնությունների երեխաների միջին տարեկան առաջադիմությունը	7,5	7	8
Անվճար դասագրքեր ստացող սովորողների թիվը և տոկոսը (անվճար դասագրքեր ստացող սովորողների տոկոսը հաշվարկել հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ)	53 6%	59 8%	82 13%
Անվճար սնունդ ստացող սովորողների թիվը և տոկոսը (անվճար սնունդ ստացող սովորողների տոկոսը հաշվարկել հաստատության սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ)	19 2%	15 2%	10 2%
Սոցիալապես անապահով ընտանիքների ցուցվորողների համար հաստատության իրականացրած սոցիալական աջակցության ծրագրերի թիվը տվյալ ուստարում	3	4	5
Հաստատության կողմից իրականացվող սոցիալական աջակցության ծրագրերի թիվը			
Հաստատության կողմից իրականացված՝ ներառական կրթությանն առնչվող արտադասարանական միջոցառումների (գրույցներ, կինոնկարների դիտում, քննարկումներ, կլորսեղաններ, սեմինարներ, էքսկուրսիաներ և այլն) թիվը՝ ըստ դասարանների	15	17	21

Ամփոփել ներառական կրթության իրականացման և հավասարության ապահովման նույնիսկ հաստատության հիմնական ցուցանիշները, վերլուծել դրանք և կատարել եզրահանգումներ:

Դպրոցում հիմնականում պահպանվում է հավասարության սկզբունքը: Կրթության հասուն պայմանների մկարիք ունեցող աշակերտները հաջողությամբ ներառված են դպրոցում, մասնակցում են դպրոցական և արտադպրոցական բոլոր միջոցառումներին: Մեռերի հավասարությունը նույնպես պահպանված է սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաները ժամանակ առ ժամանակ ստանում են սոցիալական աջակցություն: Ազգային փոքրամասնության ներկայացուցիչները նույնպես անմասն չեն մնում դպրոցական առօրյա իրադրություններում կազմակերպվում են միջոցառումներ և քննարկումներ:

Մաս 5. Համայնքային մասնակցություն

«Օնոդները, ընտանիքները, մանկավարժները և համայնքները միասնաբար – այս այն լավագույն համագործակցությունն է, որը կարող է ապահովել բոլոր աշակերտների համար անհրաժեշտ աջակցության տրամադրումը՝ ուսման և կյանքի մեջ հաջողությունների հասնելու նպատակով:

- Միջազգայնորեն տարանջատում են ծնողների, ընտանիքների, և համայնքների մասնակցության 6 ձև: Դրանք են՝
- ծնողական և ընտանեկան խնամքը, ուշադրությունը և հոգածությունը երեխայի հանդեպ
 - ծնողների, ընտանիքի և համայնքի մշտական հաղորդակցությունը ուսումնական հաստատության հետ
 - ծնողների, ընտանիքի և համայնքի կամավորական բնույթի գործունեությունը՝ ուղղված ուսումնական հաստատությանն օժանդակելուն

- աջակցությունը երեխային իր տնային աշխատանքների կատարման մեջ և սովորելու գործընթացում
- ծնողների, ընտանիքի և համայնքի ներգրավվածությունը ուսումնական հաստատության կողմից որոշումների կայացման գործընթացում
- Ուսումնական հաստատության համագործակցությունը տեղական իշխանությունների և համայնքների հետ:»⁸

Այսպիսով ծնողների, ընտանիքի և համայնքի մասնակցությունը համարվում է ուսումնական հաստատության գործունեության բարելավման կարևոր գործոն: Մասնակցության առաջնային և կարևորագույն ձևն է ծնողների և ընտանիքի կողմից երեխայի հանդեպ ուշադրությունը, հոգածությունը և խնամքը, ներառյալ ուսումնական հաստատություն երեխայի կանոնավոր հաճախումն ապահովելը: Կարևոր է նաև ծնողների մշտական կապը ուսումնական հաստատության հետ, ծնողական ժողովներին կանոնավոր մասնակցությունը՝ երեխայի բացակայությունների, առաջադիմության, հաջողությունների և խնդիրների վերաբերյալ տեղեկացված լինելու և նրան աջակցելու համար:

Ծնողական և ընտանեկան մասնակցության տեսանկյունից շատ կարևոր է նաև երեխայի տնային հանձնարարությունների կատարումը վերահսկելը և անհրաժեշտության դեպքում նրան աջակցելը՝ նպաստելով երեխայի մոտ սովորելու նկատմամբ սիրո և հակումների առաջացմանը: Ծնողներն իրավունք ունեն հետևել երեխայի ուսումնառությանը ուսումնական հաստատությունում, մասնակցել դասալսումներին, սակայն մեր երկրում նրանց մասնակցության այս ձևը տարածված չէ և ծնողների մասնակցության աստիճանը երեխայի ուսումնառության գործընթացին հաստատությունում հիմնականում ցածր է:

Մասնակցության ամենատարածված ձևը Հայաստանում ծնողների, ընտանիքի, և համայնքի կամավորական բնույթի գործունեությունն է՝ հաստատությանն օժանդակելու և երեխաների համար միջոցառումներ կազմակերպելու նպատակով: Ընտանիքները, ծնողները և համայնքները հաստատությանն աջակցում են նաև կամավոր դրամական ներդրումներով, աշխատանքով, գույքով կամ նյութերով, ինչպես նաև միջոցառումների կազմակերպմամբ և դրանց մասնակցությամբ:

Մասնակցության առավել մեծ աստիճանի հասնելու համար կարևոր նշանակություն ունի ծնողների, ընտանիքների և համայնքների ներգրավվածությունը ուսումնական հաստատության կողմից որոշումների կայացմանը, ինչը Հայաստանում ապահովվում է հաստատության կոլեգիալ կառավարման մարմնի՝ խորհրդի, ինստիտուտի միջոցով: Խորհրդի կազմում ներառվում են հաստատության սովորողների ծնողները, մանկավարժները, տարածքային կառավարման մարմնի, նախարարության և տեղական ինքնակառավարման մարմնի ներկայացուցիչները: Ուսումնական հաստատության կառավարմանը մասնակցում են ուսումնական հաստատության աշակերտական խորհրդի անդամները՝ խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

Մասնակցության բարձրացման կարևոր գործոններից է հաստատության կողմից իրականացված քայլերը, որոնք ուղղված են հաստատության և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ, ինչպես նաև տարբեր համայնքային կառույցների հետ համագործակցության ամրապնդմանը: Ոչ միայն համայնքը պետք է ակտիվորեն մասնակցի հաստատության գործունեությանը, այլ նաև պետք է գործի հետադարձ կապը: Հաստատությունը գործուն մասնակցություն պետք է ունենա համայնքի հիմնախնդիրների լուծմանը՝ այդ գործընթացում ներգրավելով նաև սովորողներին: Այն պետք է հանդիսանա սովյալ համայնքի կրթամշակութային կենտրոնը, լինի համայնքահեն: Հաստատության գործունեության ներքին գնահատման գործընթացը պետք է բացահայտի, թե որքանով է արդյունավետ սովորող-ծնող-հաստատություն-համայնք համագործակցությունը, որքանով է այն նպաստում կրթության որակի բարձրացմանը:

Ծնողների, ընտանիքի և համայնքի մասնակցությունը նկարագրող ցուցանիշներին և չափանիշներին հաստատության համապատասխանությունը գնահատելու ձևերը ներառում են ինչպես փաստաթղթային ուսումնասիրություն, փաստագրում և դիտարկում, այնպես էլ հարցում:

Ստորև բերվում են սովորողների և նրանց ծնողների մասնակցության վերաբերյալ ցուցանիշները:

Ուսումնական հաստատությունում սովորողների և տնօրինության համագործակցությունը, սովորողների մասնակցությունը հաստատության գործունեությանը.

1. տնօրինությունը խթանում է սովորողների նախաձեռնությունները, օժանդակում դրանց իրագործմանը
2. սովորողների մասնակցությունն իրենց վերաբերող խնդրահարույց հարցերի վերաբերյալ տնօրինության կողմից որոշումների ընդունմանը, նման դեպքերի թիվը և մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը
3. սովորողների կողմից առաջարկված նոր նախաձեռնությունները և դրանց թիվը, նախաձեռնություններին մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը
4. սովորողների կողմից կազմակերպած միջոցառումները և դրանց թիվը, միջոցառումներին մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը
5. սովորողների մասնակցությունը հաստատության ներքին կարգապահական կանոնների մշակմանը, մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը

⁸ (NEA Education Policy and Practice Department, Center for Great Public Schools, 1201 16th St., NW, Washington, D.C. 20036)

6. իրենց հուզող հարցերի վերաբերյալ սովորողների կողմից կազմակերպված համաժողովները, սեմինարները, կլոր-սեդանները, քննարկումները, դրանց թիվը, և մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը
7. սովորող-սովորող և սովորող-ուսուցիչ հարաբերությունները ուսումնական հաստատությունում:

Ուսումնական հաստատությունում գործում է ժողովրդավարության և ինքնավարության սկզբունքներին համապատասխան աշակերտական խորհուրդ, որի ներկայացրած առաջարկություններն ամբողջությամբ արտացոլում են սովորողների կարիքները: Ուսումնական հաստատության աշակերտական խորհուրդն իր գործունեությունը կառուցում է փոխադարձ հարգանքի, սովորողների, ծնողների և տնօրինության փոխադարձ վստահության ու ու աջակցության մթնոլորտում, իրականացնում է հանրօգուտ աշխատանք

8. աշակերտական խորհրդի նախաձեռնած քայլերն՝ ուղղված ուսման մեջ կամ այլ հարցերում խնդիրներ ունեցող սովորողներին աջակցելուն
9. աշակերտական խորհրդի ձեռնարկած միջոցները՝ սովորողների միջև ծագած վեճերին և խնդիրներին լուծում տալու նպատակով
10. աշակերտական խորհրդի կողմից նախաձեռնած միջոցառումները՝ ներառյալ շաբաթօրյակները, հաստատության և դպրոցամերձ տարածքի մաքրման աշխատանքները, դրանց հաճախականությունը և մասնակից սովորողների տոկոսը
11. աշակերտական խորհրդի գործունեության համապատասխանությունը ժողովրդավարության և ինքնավարության սկզբունքներին

Ուսումնական հաստատության ծնողական խորհուրդը սերտ համագործակցում է տնօրինության և աշակերտական խորհրդի հետ, նպաստում սովորողների ուսումնադաստիարակչական աշխատանքներին

12. սովորողների ուսումնադաստիարակչական գործընթացի վերաբերյալ ծնողական խորհրդի կողմից տնօրինությանը ներկայացրած առաջարկությունները, դրանց թիվը և ընդունված առաջարկների տոկոսը ներկայացվածի նկատմամբ
13. ծնողական խորհրդի կողմից կազմակերպված միջոցառումները (հանդեսներ, հավաքներ, երեկույթներ, էքսկուրսիաներ, ճանաչողական այցեր և այլն) դրանց թիվը, մասնակից ծնողների թիվը և սովորողների տոկոսը
14. ծնողական խորհրդի կողմից ուսուցիչներին խրախուսելու, նրանց նկատմամբ կարգապահական կամ այլ տույժեր կիրառելու վերաբերյալ և նմանատիպ առաջարկությունները, դրանց թիվը.
15. ծնողական խորհրդի հանդիպումների հաճախականությունը և դրանց ընթացքում քննարկված հարցերի շրջանակները
16. ծնողական խորհրդի կողմից հաստատության ծնողագուրկ և սոցիալապես անապահով ընտանիքներից սովորողներին տրամադարվող աջակցությունը, ձևերը և աջակցություն ստացող սովորողների տոկոսը
17. ծնողական և աշակերտական խորհրդների համագործակցությունը և դրա ձևերը.
18. ուսումնական հաստատության առօրյաից և տեղի ունեցող իրադարձություններից ծնողների տեղեկացվածության աստիճանը
19. ծնողների ներգրավվածությունը սովորողների արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքներում, ներգրավվածության ձևերը և նման աշխատանքներում ընդգրկված ծնողներին տոկոսը
20. այն ծնողների տոկոսը, որոնք օգտվում են <http://www.dasaran.am>, <http://ktak.am>, <http://www.armedu.am>, <http://forum.armedu.am/>, <http://lib.armedu.am>, և այլ կրթական կայքերից, ինչպես նաև հաստատության կայքից:

Ուսումնական հաստատությունում համայնքը համագործակցում է, և հաստատությունը վարում է ակտիվ հասարակական կյանք.

21. ուսումնական հաստատության շենքային պայմանների բարելավման, տարածքի բարեկարգման, ուսումնականության բազայի համալրման և այլ աշխատանքներին համայնքի մասնակցությունը, այդ գործունեատարված ներդրումները
22. համայնքային հիմնախնդիրների վերաբերյալ սովորողների տեղեկացվածությունը և նրանց մասնակցությունը համայնքի աշխատանքներին, մասնակցության ձևերը, մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը
23. ուսումնական հաստատության կողմից համայնքի բնակիչների համար կազմակերպված և անցկացված միջոցառումները և դրանց թիվը, մասնակից սովորողների տոկոսը և համայնքի ներկայացուցիչների թիվը
24. ուսումնական հաստատության կողմից հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացված կրթական ծրագրերը, դրանց թիվը և մասնակից սովորողների թիվը՝ ըստ ծրագրերի:

Մաս 5-ում բերված ցուցանիշներ 1-ից 7 ցուցանիշների համար անհրաժեշտ է կատարել տվյալների ու տեղեկատվության հավաքագրում, փաստաթղթային ուսումնասիրություն կամ դիտարկում-փաստագրում, այնուհետ լրացնել ստորև Աղյուսակ 30-ը:

Աղյուսակ 30. Տվյալներ հաստատության գործունեությանը սուվորոդների մասնակցության վերաբերյալ

Ցուցանիշ	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի
Դեպքերի թիվը, երբ սուվորոդները մասնակցություն են ունեցել իրենց վերաբերող խնդրահարույց հարցերի շուրջ տնօրինության կողմից որոշումների կայացմանը	12	11	9
Սուվորոդների կողմից առաջարկված նոր նախաձեռնությունների թիվը	14	13	16
Սուվորոդների կողմից կազմակերպված միջոցառումների թիվը	17	19	27
Իրենց հուզող հարցերի վերաբերյալ սուվորոդների կողմից կազմակերպված համաժողովների, սեմինարների, կլոր-սեղանների, քննարկումների թիվը	26	28	32
Նկարագրել, թե ինչպես է տնօրինությունը խթանում է սուվորոդների նախաձեռնությունները, օժանդակում դրանց իրագործմանը			
....			
Սուվորոդների մասնակցությունը իրենց վերաբերող խնդրահարույց հարցերի շուրջ տնօրինության կողմից ընդունված որոշումներին և դրանց կայացմանը մասնակցություն ունեցած սուվորոդների տոկոսը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում քննարկված խնդրահարույց հարցերը և ընդունված որոշումները	Ամսաթիվ	Մասնակից սուվորոդների տոկոսը՝ սուվորոդների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն
1. Աշակերտական համազգեստի կարևորությունը	12.09.12թ.	10	Քննարկումների արդյունքում սուվորոդները եկան այն համոզմունքին, որ աշակերտական համազգեստը կարևոր է
2. Առավոտյան ուշացումների հարցը	պարբերաբար	8	Պարբերաբար ուշացող աշակերտների հետ տարվում են զրույցներ, քննարկումներ...
...8-րդ. դասարանի աշակերտին կարգապահական սույժի ենթարկելու հարցը	09.2015	5	8-րդ. դասարանի աշակերտների հետ տարվեց բացատրական աշխատանք, որի արդյունքում աշակերտները գիտակցեցին իրենց սխալը
Սուվորոդների կողմից առաջարկված նոր նախաձեռնությունները և նախաձեռնություններին մասնակցություն ունեցած սուվորոդների տոկոսը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում սուվորոդների կողմից առաջարկված նոր նախաձեռնությունները	Ամսաթիվ	Մասնակից սուվորոդների տոկոսը՝ սուվորոդների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն
1. Ուսուցչի օրվան նվիրված՝ բացիկների պատրաստում և հանձնում ուսուցիչներին	10.2012 2013 2014	85	Յուրաքանչյուր տարի հոկտեմբերի սկզբին աշակերտներն իրենց ուժերով պատրաստում են բացիկներ և նվիրում ուսուցիչներին:
2. Տարածքի մաքրում 3. Նոր Նորքի Սուրբ Սարգիս եկեղեցու տարածքի մաքրում	04.2013 03- 04.2014 2015	72 35	Յուրաքանչյուր տարի զարնանը աշակերտներն իրենց նախաձեռնությամբ մաքրում են դպրոցի և Սուրբ Սարգիս եկեղեցու տարածքը:
4. Այցելություն զոհված ազատամարտիկների ծնողներին	պարբերաբար	25 65	Աշակերտները պարբերաբար

5.Այց Եռաբլուր պանթեոն 6.Այց մանկատուն 7. Գրքերի հավաքագրում գործամասերի համար 8.Դպրոցական հոլովակի նկարահանում 9.Ֆլեշմոբի կազմակերպում 10.Շնորհալի աշակերտների ուժերով կազմակերպված համերգ 11. Ցուցահանդեսի կազմակերպում և այլն...	պարբեր աբար 01.2015 05.2013,14 ,15	15 80 15 40 60 20	նախաձեռնություն են հանդես բերում տարաբնույթ միջոցառումներ և այցելություններ կազմակերպելու մասին:
Սովորողների կողմից կազմակերպված միջոցառումները և միջոցառումներին մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը.			
Նկարագրել վերջին 3 տարում սովորողների կողմից կազմակերպված միջոցառումները	Ամսաթիվ	Մասնակից սովորողների տոկոսը՝ սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Համադպրոցական կամ դասարանային
1.Ուսուցչի օրվան նվիրված գրական-գեղարվեստական միջոցառում	10.25012,2 013,2014	45	համադպրոցական
2.Բնապահպանական միջոցառում	10.2012.20 13,2014	30	համադասարանային
3.Համերգ՝ նվիրված Կանանց միջազգային օրվան 4.Ցուցահանդեսի կազմակերպում 5.Բանակի օրվան նվիրված միջոցառում 6.Ամանորին նվիրված միջոցառում 7.ՈՒՀԱ-ի կազմակերպում 8.Մայրենիի օրվան նվիրված միջոցառում և այլն	07.03.2013 06.03.2014 27.04.2015 26.01.2013 27.01.2014 28.01.2015 Դեկտեմբ եր 12.2014 Փետրվա ր 2013,2014, 2015	55 10 25 65 30 45	Համադպրոցական Համադպրոցական Համադպրոցական
Սովորողների մասնակցությունը հաստատության ներքին կարգապահական կանոնների մշակմանը և մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում հաստատության ներքին կարգապահական կանոնների մշակմանը սովորողների մասնակցության դեպքերը	Ամսաթիվ	Մասնակից սովորողների տոկոսը՝ սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն
1.			
2.			
.....			
Իրենց հուզող հարցերի վերաբերյալ սովորողների կողմից կազմակերպված համաժողովները, սեմինարները, կլոր-սեղանները, քննարկումները և մասնակցություն ունեցած սովորողների տոկոսը			
Թվարկել վերջին 3 տարում սովորողների կողմից կազմակերպված համաժողովները, սեմինարները, կլոր-սեղանները, քննարկումները, նշել դրանց թեմաները	Ամսաթիվ	Մասնակից սովորողների տոկոսը՝ սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն

1.Ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերություն	11.2012	40	Կլոր սեղան-քննարկման հիմքում ընկած էր փոխադարձ հարգանքը և վստահությունը:
2.Աշակերտի իրավունքներն պարտականությունները	02.2013	5252	Մեմբերների հիմքում ընկած էր իր իրավունքների և պարտականությունների հսկայապարտության գաղափարը:
3.Նա աշակերտ էմ	05.2014	30	3,4Քննարկման բուն նպատակը աշակերտների էթիկայի կանոնների, պարտականությունների և պահվածքի շտկումներն են: 5.Համաժողովը նվիրված էր Մեծ եղեռնի 100-ամյա տարելիցին: 6.Քննարկման նպատակն էր հայ առաքելական եկեղեցու և աղանդների վտանգի կարևորությունը: 8..Մեմբերները նվիրված էր հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց խնդիրներին, ներառականության խնդիրներին և աշակերտները եկան այն եզրակացության, որ
4.Աշակերտի էթիկայի կանոնները	Պարբերաբար	56	
5.Համաժողով՝ <<Էրգրի կանչը>>	03-04.2015	75	
6.Աղանդները և դրանց դեմ պայքարի ձևերը	Պարբերաբար	70	
7.Ինչպես ձևավորել հանդուրժողականության մթնոլորտ	05.2015	45	
8.Հաշմանդամությունը դատավճիռ չէ.....	02-04.2015	63	
Նկարագրել սովորող - սովորող և սովորող - ուսուցիչ հարաբերություններն ուսումնական հաստատությունում			
.....Ուսումնական հաստատությունում սովորող-սովորող, սովորող-ուսուցիչ հարաբերությունները դրված են բարձր մակարդակի վրա, դպրոցում տիրում է առողջ բարոյահոգեբանական մթնոլորտ, ծագած բոլոր խնդիրները լուծվում են քննարկումների, գրույցների միջոցով.....			

Անփոփելի սովորողների մասնակցության վերաբերյալ հաստատության հիմնական ցուցանիշները, վերլուծել դրանք և կատարել եզրահանգումներ ու դրանց բարելավման վերաբերյալ:

Դպրոցում իրականացվում է աշակերտակենտրոն ուսուցում, բարձր է գնահատվում աշակերտների մասնակցությունը դպրոցի կյանքին:

Մաս 5-ում բերված չափանիշներ 8-ից 11-ի համար անհրաժեշտ է կատարել սլյալների և տեղեկատվության հավաքագրում, փաստաթղթային ուսումնասիրություն կամ դիտարկում-փաստագրում, այնուհետ լրացնել ստորև Աղյուսակ 31-ը:

Աղյուսակ 31. Տվյալներ հաստատության աշակերտական խորհրդի գործունեության վերաբերյալ

Ցուցանիշ			
Աշակերտական խորհրդի կողմից նախաձեռնած քայլերն ուղղված ուսման մեջ կամ այլ հարցերում խնդիրներ ունեցող սովորողներին աջակցելուն.			
Նկարագրել վերջին 3 տարում աշակերտական խորհրդի կողմից նախաձեռնած քայլերն ուղղված ուսման մեջ կամ այլ հարցերում խնդիրներ ունեցող սովորողներին աջակցելուն.	Ամսաթիվ	Աջակցություն ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը՝ սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն
1.Ուսումնադաստիարակչական հանձնախմբի կազմում	սեպտեմբեր	35 աշ.6	Հանձնախումբը գրադվում է

			ուսումնական խնդիրներ ունեցող աշակերտներին աջակցեձլու հարցերով:
2.Աշխատանքային ժամանակացույցի կազմում,ուսումնական խնդիրներ ունեցող աշակերտների ցուցակագրում,աշխատանքային պլանի կազմում	Մեպտեմբերի հոկտեմբեր		Աշխատանքն առավել արդյունավետ դարձնելու համար կազմվել է հստակ ժամանակացույց և աշխատանքային պլան:
....			
Աշակերտական խորհրդի ձեռնարկած միջոցները՝ սովորողների միջև ծագած վեճերին և խնդիրներին լուծում տալու նպատակով			
Նկարագրել վերջին 3 տարում աշակերտական խորհրդի կողմից ձեռնարկած միջոցները սովորողների միջև ծագած վեճերին և խնդիրներին լուծում տալու նպատակով	Ամսաթիվ	Աջակցություն ստացած սովորողների թիվը և տոկոսը սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն
1.Կլոր սեղանի,գրույցի,քննարկումների կազմակերպում:	պարբերաբար	40աշ,7	Սովորողների միջև ծագած վեճերն ու խնդիրները լուծվում են քննարկումների միջոցով:
.....			
Աշակերտական խորհրդի կողմից նախաձեռնած միջոցառումները՝ ներառյալ շաբաթօրյակները, հաստատության և դպրոցամերձ տարածքի մաքրման աշխատանքները, դրանց հաճախականությունը և մասնակից սովորողներիտոկոսը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում աշակերտական խորհրդի կողմից նախաձեռնած վերոնշյալ միջոցառումները	Ամսաթիվ	Մասնակից սովորողների տոկոսը սովորողների ընդհանուր թվի նկատմամբ	Մեկնաբանություն
1.Ծառատունկ.շաբաթօրյակ	24.10.2012թ . 03.04.2013թ 21.10.2013թ 05.04.2014թ 19.10.2014թ 11.04.2015թ	40	Յուրաքանչյուր աշնանը և գարնանը աշակերտական խորհրդի նախաձեռնությամբ կազմակերպվում են ծառատունկեր և շաբաթօրյակներ
2.Հուշարձանների մաքրում	18.04.2013,2014,2015թ	35	Յուրաքանչյուր տարի հուշարձաններին պահպանության օրը աշակերտների ուժերով կազմակերպվում է հուշարձանների մաքրում
. Ուսուցչի օրվան նվիրված գրական-գեղարվեստական միջոցառում...	հոկտեմբեր	48	
Բնապահպանական միջոցառում	Մարտ2014	65	Քանի որ դպրոցը հանդիսանում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ասոցացված դպրոցների

			<i>անդամ, 2013-2014 ուստարին հայտարարվեց բնապահպանական տարի, աշակերտներին կողմից կազմակերպվեց բնապահպանական միջոցառումների շարք:</i>
Համերգ՝ նվիրված Կանանց միջազգային օրվան Ցուցահանդեսի կազմակերպում Բանակի օրվան նվիրված միջոցառում Ամանորին նվիրված միջոցառում ՌԻՀԱ-ի կազմակերպում Մայրենիի օրվան նվիրված միջոցառում և այլն	Մարտ Ապրիլ Հունվար Դեկտեմբեր Նոյեմբեր փետրվար	41 11 52 46 15 85	<i>Յուրաքանչյուր տարի շնորհալի աշակերտների ջանքերով կազմակերպվում է միջոցառումների շարք՝ նվիրված հիշարժան տոներին և հիշատակի օրերին:</i>
Նկարագրել աշակերտական խորհրդի գործունեության սկզբունքները և ձևերը՝ համապատասխանությունը ժողովրդավարության և ինքնավարության սկզբունքներին			
...Համապատասխանում է			

Ամփոփել հաստատության աշակերտական խորհրդի գործունեության ցուցանիշները և չափանիշները, վերլուծել դրանք և կատարել եզրահանգումներ դրանց բարելավման վերաբերյալ: Աշակերտական խորհուրդը դպրոցում ծավալում է բավական ակտիվ գործունեություն, հանդես է գալիս մեծ թվով նախաձեռնություններով, կազմակերպում մի շարք հետաքրքիր միջոցառումներ, մասնակցում ծագած խնդիրների լուծմանն ուղղված աշխատանքներին: Կարելի է ավելի խրախուսել և աջակցել նրանց, որպեսզի լինեն ավելի համարձակ և նախաձեռնող:

Մաս 5-ում բերված 12-ից 20 ցուցանիշների համար անհրաժեշտ է կատարել տվյալների և տեղեկատվության հավաքագրում, փաստաթղթային ուսումնասիրություն կամ դիտարկում/փաստագրում, այնուհետ լրացնել ստորև Աղյուսակ 32-ը:

Աղյուսակ 32Տվյալներ հաստատության ծնողական խորհրդի գործունեության վերաբերյալ

Ցուցանիշ	2012-2013 ուստարի	2013-2014 ուստարի	2014-2015 ուստարի
Մովորողների ուսումնադաստիարակչական գործընթացի վերաբերյալ ծնողական խորհրդի կողմից տնօրինությանը ներկայացրած առաջարկությունների թիվը և ընդունված առաջարկների տոկոսը ներկայացվածի նկատմամբ.	4	6	5
Ծնողական խորհրդի կողմից տվյալ ուստարում կազմակերպված միջոցառումների՝ հանդեսների, հավաքների, երեկույթների, էքսկուրսիաների, ճանաչողական այցերի, ժողովների և այլնի թիվը	50	56	62
Ծնողական խորհրդի կողմից ուսուցիչներին խրախուսելու, նրանց նկատմամբ կարգապահական կամ այլ տույժեր կիրառելու և նմանատիպ առաջարկների թիվը	7	9	11
Ծնողական խորհրդի հանդիպումների հաճախականությունը՝ դրանց թիվը 1 ուստարվա ընթացքում	3	6	6
Ծնողական խորհրդի կողմից հաստատության ծնողագուրկ և սոցիալապես անապահով ընտանիքներից աջակցություն ստացող սովորողների տոկոսը տվյալ ուստարում	2	2	1
Մովորողների արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքներում ներառված ծնողների տոկոսը.	45	50	65
Ծնողների տոկոսը, որոնք օգտվում են http://www.dasaran.am ,	50	60	75

http://ktak.am, http://www.armedu.am, http://forum.armedu.am/, http://lib.armedu.am, և այլ կրթական կայքերից, ինչպես նաև հաստատության			
Սովորողների ուսումնադաստիարակչական գործընթացի վերաբերյալ ծնողական խորհրդի կողմից տնօրինությանը ներկայացրած առաջարկությունները			
Նկարագրել վերջին 3 տարում սովորողների ուսումնադաստիարակչական գործընթացի վերաբերյալ ծնողական խորհրդի կողմից տնօրինությանը ներկայացրած առաջարկությունները	Ամսաթիվ	Առաջարկների քննարկմանը մասնակից ծնողների թիվը	Մեկնաբանություն
1.Կազմակերպել ճանաչողական էքսկուրսիաներ դեպի պատմամշակութային հուշարձաններ	պարբեր աբար	40	Ծնողները պարբերաբար դիմում են տնօրինությանը, որպեսզի հաճախակի կազմակերպվեն էքսկուրսիաներ դեպի պատմամշակութային հուշարձաններ:
.....Կազմակերպել պարբերական հանդիպումներ հայ առաքելական եկեղեցու հոգևոր սպասավորների հետ Կազմակերպել հանդիպումներ մշակութային գործիչների, հանրային դեմքերի, ազատամարտիկների հետ.	պարբեր աբար	60	
Ծնողական խորհրդի կողմից տվյալ ուստարում կազմակերպված միջոցառումները՝ (հանդեսներ, հավաքներ, երեկոյթներ, էքսկուրսիաներ, ճանաչողական այցեր և այլն, մասնակից ծնողների թիվը և սովորողների տոկոսը,			
Նկարագրել վերջին 3 տարում ծնողական խորհրդի կողմից կազմակերպված միջոցառումները	Ամսաթիվ	Մասնակից ծնողն երի թիվը և սովորողների տոկոսը	Ծնողական ներդրումների չափը
1.Ճանաչողական էքսկուրսիաներ դեպի պատմամշակութային արժեք ներկայացնող վայրեր	պարբեր աբար	92,80%	Ըստ անհրաժեշտության
2.<<Վերջին զանգ>>տոնահանդես 3.Ավարտական երեկո 4.Հավաք-հանդիպումներ ավարտական դասարանների ծնողների հետ	05.2013,20 14,2015	200,25%	Ըստ անհրաժեշտության
Ծնողական խորհրդի կողմից ուսուցիչներին խրախուսելու, նրանց նկատմամբ կարգապահական կամ այլ տույժեր կիրառելու վերաբերյալ և նմանատիպ առաջարկությունները			
Նկարագրել վերջին 3 տարում ծնողական խորհրդի կողմից ուսուցիչներին խրախուսելու, նրանց նկատմամբ կարգապահական կամ այլ տույժեր կիրառելու վերաբերյալ և նմանատիպ առաջարկությունները	Ամսաթիվ	Առաջարկությունների քննարկմանը մասնակից ծնողների թիվը և ուսուցիչներին թիվը	Մեկնաբանություններ
1.Շնորհակալագրեր դասղեկներին	պարբեր աբար	Դասարանական ծնողական խորհուրդներ	Ժամանակ առ ժամանակ խնդները հանդես են գալիս առաջարկներով պարզևստրել ուսուցիչներին շնորհակալագրերով և պատվոգրերով:
. .Շնորհակալագրեր վաստակաշատ ուսուցիչներին:....	Ուսումն ական տարվա	Դասարանական ծնողական խորհուրդներ	

	ավարտ		
Ծնողական խորհրդի հանդիպումների ընթացքում քննարկված հարցերը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում ծնողական խորհրդի հանդիպումների ընթացքում քննարկված հարցերը	Ամսաթիվ	Մեկնաբանություններ	
1. Ծնողագուրկ և սոցիալապես անապահով երեխաներին անվճար դասագրքերով ապահովելու հարցը 2. Սովորողների արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքներում ծնողների մասնակցության մասին 3. Դպրոցական արձակուրդների ժամանակ սովորողների ժամանցի և հանգստի կազմակերպում 4. Հանրակրթական դպրոցում երեխաների իրավունքների պաշտպանության մասին 5. Լրացուցիչ կրթական ծրագրերի իրականացման մասին 1.	Օգոստոս - սեպտեմբեր	1. Դպրոցին տրամադրված գումարի սահմաններում ծնողագուրկ և սոցիալապես անապահով աշակերտներին ապահովել անվճար դասագրքերով 2. Ծնողական խորհուրդը իր հանդիպումների ընթացքում կարևորեց ծնողների մասնակցությունը սովորողների արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքներում: 3. Անչափ կարևորվում է նաև սովորողների հանգստի և ժամանցի կազմակերպումը: 5. Ծնողները կարևորում են ավագ դպրոցում լրացուցիչ կրթական ծրագրերի իրականացումը և պատրաստակամություն հայտնում ամեն երազ աջակցել:	
Ծնողական խորհրդի կողմից հաստատության ծնողագուրկ և սոցիալապես անապահով ընտանիքներից սովորողներին տրամադարվող աջակցությունը, դրանց ձևերը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում ծնողական խորհրդի կողմից հաստատության ծնողագուրկ և սոցիալապես անապահով ընտանիքներից սովորողներին տրամադարվող աջակցության դեպքերը և դրանց ձևը	Ամսաթիվ	Ծնողների կողմից ներդրված չափը	Մեկնաբանություններ
1. <<Վերջին զանգ>> միջոցառման մասնակցության աջակցություն	05.25013,2014,2015	Ըստ անհրաժեշտության	Ծնողական խորհուրդն իր որոշմամբ հոգում է ավարտական միջոցառման ծախսերը բոլոր սոցիալապես անապահով աշակերտների մասնակցությունն ապահովելու համար
2. Տարեվերջյան էքսկուրսիայի մասնակցության աջակցություն և ապահովում	05.2013,2014,2015	Ըստ անհրաժեշտության	
Նկարագրել ծնողական և աշակերտական խորհուրդների համագործակցությունը և դրա ձևերը			
.....			
Նկարագրել ուսումնական հաստատության առօրյայից և տեղի ունեցող իրադարձություններից ծնողների տեղեկացվածության աստիճանը			
.....			
Ծնողների ներգրավվածությունը. սովորողների արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքներին, ներգրավվածության ձևերը			
Նկարագրել արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքները, որոնց մեջ վերջին 3 տարում ծնողները ներգրավված են եղել	Ծնողների մասնակցության ձևերը և մասնակից ծնողների թիվը	Ծնողների ներդրումների չափը	Մեկնաբանություններ
1. Էքսկուրսիաներ	Կազմակերպում, ֆինանսական աջակցություն, մասնակցություն: 95	Ըստ անհրաժեշտության	Հիմնականում էքսկուրսիաները կազմակերպվում են ծնողների նախաձեռնությամբ, ֆինանս

			սավորմամբ և անմիջական մասնակցությամբ:
2.Շաբաթօրյակներ 3 Ավարտական երեկոներ	2.Օգնություն,աջակցություն 3. Կազմակերպում,ֆինանսական աջակցություն,մասնակցություն:	Ըստ անհրաժեշտության	3.Ծնողները սիրով և մեծ ոգևորությամբ են կազմակերպում և մասնակցում իրենց երեխաների ավարտական հանդեսները:
.....			
Թվարկել կայքերը, որոնցից օգտվում են ծնողները, օրինակ՝ http://www.dasaran.am , http://ktak.am , http://www.armedu.am , http://forum.armedu.am/ , http://lib.armedu.am , հաստատության կայք և այլն, մեկնաբանել դրանց անհրաժեշտությունը և օգտակարությունը			
Կայքը	Ամսաթիվ	Օգտվող ծնողների թիվը	Մեկնաբանություն
1. http://www.dasaran.am		514	
2. հաստատության կայք		618	
..... http://www.armedu.am , http://forum.armedu.am/		128	

Ամփոփել հաստատության ծնողական խորհրդի գործունեությանցուցանիշները և չափանիշները և չափանիշները և կատարել եզրահանգումներ ու առաջարկություններ դրանց բարելավման վերաբերյալ:

Դպրոցի ծնողական խորհուրդը ծավալում է ակտիվ գործունեություն ունենում անմիջական մասնակցություն դպրոցի կյանքին,հանդես գալիս տարբեր նախաձեռնություններով և առաջարկներով,անհրաժեշտության դեպքում պատրաստակամություն հայտնում համակողմանի

Մաս 5-ում բերված 21-ից 24 ցուցանիշների համար անհրաժեշտ է կատարել սվյալների և տեղեկատվության հավաքագրում, փաստաթղթային ուսումնասիրություն կամ դիտարկում-փաստագրում, այնուհետ լրացնել ստորև Աղյուսակ 33-ը:

Աղյուսակ 33. Տվյալներ հաստատության և համայնքի համագործակցության վերաբերյալ

Ցուցանիշ			
Ուսումնական հաստատության շենքային պայմանների բարելավման, տարածքի բարեկարգման, ուսումնականության բազայի համալրման աշխատանքների համայնքի մասնակցությունը, մասնակցության ձևը և այդ գործում կատարված ներդրումները.			
Նկարագրել վերջին 3 տարում հաստատության շենքային պայմանների բարելավման, տարածքի բարեկարգման, ուսումնականության բազայի համալրման այլ աշխատանքների համայնքի մասնակցության դեպքերը, մասնակցության ձևերը	Ամսաթիվ	Ներդրման չափը	Մեկնաբանություն
1.			
2.			
.....			
Նկարագրել համայնքային հիմնախնդիրների վերաբերյալ սովորողների տեղեկացվածության աստիճանը			
.....			
Ուսումնական հաստատության մասնակցությունը համայնքի աշխատանքներին, մասնակցության ձևերը			
Նկարագրել վերջին 3 տարում հաստատության համայնքի աշխատանքների մասնակցության դեպքերը և դրանց ձևերը	Ամսաթիվ	Մասնակցությունների և աշխատողների տոկոսը	Մեկնաբանություն
1.Շաբաթօրյակներ	պարբեր	90	Դպրոցը

	աբար		ակտիվորեն մասնակցում է համայնքի աշխատանքներին:
2.Տարածքի մաքրում և բարեկարգում	պարբերաբար	80	
.3Հուշարձանների մաքրում.....	ապրիլ	40	Հուշարձանների պահպանության օրը յուրաքանչյուր տարի դպրոցի աշակերտները մաքրում են Գայի արձանը և շրջակա տարածքը:
Ուսումնական հաստատության կողմից համայնքի բնակիչների համար կազմակերպված միջոցառումները.			
Նկարագրել վերջին 3 տարում հաստատության կողմից համայնքի բնակիչների համար կազմակերպված միջոցառումները, նշել դրանց թիվը	Ամսաթիվ	Մասնակից սովորողների ու աշխատողների տոկոսը և համայնքի բնակիչների թիվը	Մեկնաբանություն
1Տոնական համերգ	08.05.2013 թ	30	Յուրաքանչյուր տարի դպրոցի աշակերտների ջանքերով կազմակերպվում է տոնական համերգ,որին հրավիրվում են նաև համայնքի բնակիչները:
2.<<Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ>>	27.04.14թ	25	Դպրոցում կազմակերպված բոլոր գեղարվեստական միջոցառումներին մասնակցում են նաև համայնքի բնակիչները:
..3<Հիշում եմ և պահանջում>>..	17.04.2015	40	
Համայնքի բնակիչները օգտվում են հաստատության մարզադահլիճից, ինտերնետից, գրադարանից և այլ հնարավորություններից			
Նկարագրել, թե հաստատության ինչպիսիժառայություններից են օգտվում համայնքի բնակիչները	Հաճախականությունը՝ ամսեկան կամ տարեկան կտրվածքով	Օգտվող բնակիչների թիվը	Մեկնաբանություն
1.			
2.			
....			
Ուսումնական հաստատության կողմից հասարակական կազմակերպությունների(ՀԿ) հետ համատեղ իրականացված կրթական ծրագրերը, դրանց թիվը և մասնակից սովորողների թիվը՝ ըստ ծրագրերի			
Նկարագրել վերջին 3 տարում հաստատությանը և ՀԿ-ների համատեղ իրականացված կրթական բոլոր ծրագրերը	Ծրագրի տևողությունը	ՀԿ –ի անվանումը	Մասնակից սովորողների թիվը
1.Սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման և հետագա կրթության համար անհրաժեշտ նախադրյալների ձևավորումը	1,5 ամիս	Դպրոս կենտրոն միավորում	360

2.			
...			

Ամփոփել հաստատության և համայնքի համագործակցության ցուցանիշները, վերլուծել դրանք և կատարել եզրահանգումներ դրանց բարելավման վերաբերյալ:

Արդյունավետ համագործակցության արդյունքում առկա է լավագույն աշխատանք

Մաս 5-ի 7-րդ, 11-րդ, 17-րդ, 18-րդ և 22-րդ չափանիշներին հաստատության համապատասխանությունը գնահատելու համար և վերը բերված աղյուսակներում դրանց արդյունքները նկարագրելու համար անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ շահառու խմբերի շրջանում:

Մաս 6. Հաստատության հիմնախնդիրները, դրանց հաղթահարման ուղիները

Այս մասում հաստատությունը պետք է ամփոփի նախորդ (1-ից 5-րդ) մասերում կատարված մանրամասն ինքնավերլուծությունը՝ ընդհանրացնելով իր ուժեղ և թույլ կողմերը(հիմնախնդիրները) և նշելով հաստատության հնարավորություններն (հեռանկարները) ու հնարավոր վտանգները (ոչսկզբային): Այլ կերպ ասած հաստատությունը պետք է կատարի ՈՒԹՀՎ վերլուծություն՝ ուժեղ կողմեր, թույլ կողմեր, հնարավորություններ և վտանգներ (SWOT Analysis-Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threads): ՈՒԹՀՎ վերլուծությունը գործիք է, որը հնարավորություն է ընձեռում ղեկավարությանը, ուսուցիչներին և մյուս աշխատակիցներին միասնաբար վերլուծել և հասկանալ հաստատության գործունեության ուժեղ ու թույլ կողմերը, արդյունավետ կամ ոչ արդյունավետ գործառնությունները, ինչպես նաև հեռանկարները՝ ռազմավարական զարգացման ծրագրի մշակման նպատակով: Այն նաև անհրաժեշտ գործիք է առկա հիմնախնդիրների ու մարտահրավերների և դրանց լուծման ուղիների համակարգված ձևակերպման համար: Ըստ էության ՈՒԹՀՎ վերլուծությունը հաստատության կողմից կարող է կիրառվել ցանկացած պլանավորման, այդ թվում՝ ֆինանսական կամ ապագայի համար որոշումների կայացման գործընթացներում:

Սահմանումներ

- ուժեղ կողմեր՝ գործոններ, որոնք ունեն կամ կարող են ունենալ ունեն դրական ազդեցություն հաստատության նպատակների իրագործման վրա և նպաստել դրանց իրականացմանը
- թույլ կողմեր՝ գործոններ, որոնք ունեն կամ կարող են ունենալ բացասական ազդեցություն հաստատության նպատակների իրագործման վրա և խոչընդոտել դրանց իրականացումը
- հնարավորություններ՝ այնպիսի արտաքին գործոններ, որոնք կարող են դրական ազդեցություն ունենալ հաստատության նպատակների իրագործման վրա, սակայն նախկինում հաշվի չեն առնվել
- վտանգներ՝ արտաքին գործոններ, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ հաստատության նպատակների իրագործման վրա կամ դարձնել դրանք անհասանելի:

Ցանկացած պլանավորման գործընթացից կամ վերլուծության անցկացումից առաջ հաստատությունը պետք է հստակ սահմանի իր տեսլականը և նպատակները՝ ի՞նչ նվաճումներ ու ձեռքբերումներ պետք է ունենա հաստատությունը և ի՞նչ հիմնախնդիրներ այն պետք է լուծի: Հաստատությունը պետք է համոզված լինի, որ նախանշված նպատակները ընդհանուր են բոլոր շահառուների համար՝ հաստատության վարչական կազմի, ուսուցիչների, սովորողների, ծնողների և այլն:

ՈՒԹՀՎ վերլուծությունն իրականացվում է մի քանի փուլով՝

1. նպատակների համատեղ սահմանում
2. ամբողջական տվյալների ու տեղեկատվության հավաքն գրառում
3. տեղեկատվության համապարփակ վերլուծություն և համակարգում՝ ըստ ՈՒԹՀՎ **վերը** նշված 4 ուղղությունների (ուժեղ կողմեր, թույլ կողմեր, հնարավորություններ և վտանգներ)
4. առաջնահերթությունների որոշում՝ շարժվելով ամենակարևոր նպատակներից առաջնային խնդիրներից դեպի ավելի քիչ կարևորները և խուսափելով ոչ իրատեսական, խիստ հավակնոտ նպատակադրումներից: Դրանց անորոշ ձևակերպումներից:

«Կարևոր է չանտեսել թույլ կողմերը, առկա հիմնախնդիրները և չթերագնահատել վտանգները, քանի որ դրանք վաղ թե ուշ կհիշեցնեն իրենց մասին, ընդ որում այն ժամանակ, երբ կպատճառեն առավելագույն վնասը: Այս վերլուծության նպատակն է ոչ թե անմիջապես վտանգների հաղթահարման ուղղությամբ անհնարին քայլեր ձեռնարկել, այլ մշտապես ունենալ դրանք տեսադաշտում և հնարավորության սահմաններում փորձել խուսափել դրանցից: Որոշակի առումով վտանգների գնահատումը և հաղթահարումը կապված է ոչսկզբային գործոնի հետ»: (2010, Մայք Մորիսոն):

Այսպիսով, նախորդ 1-ից 5-րդ մասերում սահմանված ցուցանիշներին և չափանիշներին հաստատության համապատասխանության մանրամասն ինքնավերլուծության հիման վրա անհրաժեշտ է սահմանել՝

- հաստատության առաքելությունը՝ նպատակը, որն անփոփոխ է տվյալ ժամանակահատվածի համար (միջնաժամկետական երկարաժամկետ):

- հաստատության առաջնահերթ նպատակները տվյալ ժամանակահատվածի համար (միջնաժամկետ կամ երկարաժամկետ)
- որոշել նպատակներից բխող խնդիրները և միջոցառումները:

Այնուհետ առաջարկվում է լրացնել ՈւՌԹՀՎ վերլուծության ստորև բերված Աղյուսակ 34-ը

Աղյուսակ 34. ՈւՌԹՀՎ վերլուծության

Ուժեղ կողմեր	Թույլ կողմեր
<p>1. Աշխատակազմի գործունեության ուժեղ կողմեր՝ տարանջատել վարչական, ուսումնասօժանդակ և ուսուցչական կազմը</p> <ul style="list-style-type: none"> • .Ուսումնադաստիարակչական պլանավորված աշխատանքը • Բարձր պատրաստվածությամբ մաթեմատիկաբնագիտական առարկաների ուսուցիչներ:.. <p>2. Սովորողների ուսումնառության և այլ գործունեության ուժեղ կողմեր</p> <ul style="list-style-type: none"> • .Սովորողների ուսումնական հաջողությունների ապահովվում <p>3. Ծնողների, համայնքի, կառավարման խորհուրդի, այլ մարմինների գործունեության ուժեղ կողմեր</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մշտական կապ ծնողական համայնքի, կառավարման խորհրդի հետ... <p>4. Ռեսուրսներով ապահովվածությունը</p> <ul style="list-style-type: none"> • .Ռեսուրսներով ապահովվածությունը օգնում է կրթական ծրագրերի..բազմազանությանը, բարձացնում ուսման արդյունավետությունը: <p>5. Նոր նախաձեռնությունների ուղղությամբ հաջողությունները</p> <ul style="list-style-type: none"> • .առկա աշխատանքը դարձնել շարունակական <p>6. Հաղորդակցության, համագործակցության ուժեղ կողմերը</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ուսումնական նոր մեթոդների կիրառում, տեխնոլոգիաների օգտագոչծում <p>7. Բյուջեի, ֆինանսական միջոցների հետ կապված հաջողությունները</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բյուջեին և ֆինանսական միջոցները ծառայում են նպատակին: 	<p>1. Աշխատակազմի գործունեության թույլ կողմեր՝ տարանջատել վարչական, ուսումնասօժանդակ և ուսուցչական կազմը</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդների սխալ կիրառում, նոր տեխնոլոգիաների վատ տիրապետում և կիրառում... <p>2. Սովորողների ուսումնառության և այլ գործունեության թույլ կողմեր</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ընթերցասիրության պակաս, ինքնակրթության ակտիվության նվազում • <p>3. Ծնողների, համայնքի, կառավարման խորհուրդի, այլ մարմինների գործունեության թույլ կողմեր</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ծնողական համայնքի պասիվությունը... • <p>4. Ռեսուրսներով ապահովվածության խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> • Լաբորատորիաների թերի կահավորվածությունը... <p>5. Նոր նախաձեռնությունների ուղղությամբ թույլ կողմերը</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հարմարվողականություն <p>6. Հաղորդակցություն, համագործակցություն</p> <p>Կարծիքների փոխանակման պակաս</p> <p>7. Բյուջեի, ֆինանսական միջոցների հետ կապված դժվարությունները և խնդիրները</p> <p>.. Նախահաշվային միջոցների պակաս</p>

<p><i>Հնարավորություններ</i></p> <p><i>1. Ընդառաջել սովորողներն</i></p> <p><i>2. Աշխատակազմին աշխատանքի խրախուսման</i></p>	<p><i>Վտանգներ</i></p> <p><i>1 Աշակերտների թվաքանակի պակաս կապված արտագաղթի հետ</i></p> <p><i>2.</i></p>

Աղյուսակ 34-ը պետք է լրացնել՝ դասակարգելով ուժեղ կողմերը, թույլ կողմերը, հնարավորությունները և վտանգները՝ ըստ առաջնահերթությունների: Այնուհետ հաշվի առնելով բոլոր գործոնները և ելնելով նախանշված իրատեսական նպատակներից և խնդիրներից՝ մշակել ռազմավարություն և ձեռնարկվող միջազատումներ:

Հավելված 2. Հարցումների իրականացման առաջարկվող մեթոդաբանություն

Ուսումնական հաստատության գործունեության ինքնավերլուծությունը կատարելիս շարք ցուցանիշներին և չափանիշներին համապատասխանության գնահատման համար անհրաժեշտ է իրականացնել հարցումներ: Առաջարկվում է հարցումների ստորև նկարագրված մեթոդաբանությունը:

1. Հաստատության կողմից ինքնավերլուծություն կատարելիս հարցման մեթոդն օգտագործվում է, երբ ցուցանիշների և չափանիշների աղյուսակում տվյալ ցուցանիշի կամ չափանիշի գնահատման մեխանիզմ պլանավորվում նշված է «հարցում» բառը: Հարցումը առավել տարածված սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդներից է: Հարցման առանձնահատկությունը կայանում է նրանում, որ հետազոտության ժամանակ կարևորը ընդհանրական պատկերի սատուումն է, այլ ոչ թե առանձին հարցվողի տեսակետը: Մրանով հարցման մեթոդը տարբերվում է հարցազրույցից, երբ կարևոր է հենց հարցազրույց տվող անձի տեսակետը:
2. Հարցումներն անցկացվում են տվյալների հավաքման և վերլուծության նպատակով՝ նախապես մշակված հարցաթերթիկների միջոցով (անկետավորում): Հարցաթերթիկը կառուցված է.
 - նախաբանից, որտեղ համառոտ նշվում է հարցման նպատակն ու խնդիրները,
 - ում կողմից է ակնկալվում հարցումը (տվյալ դեպքում հաստատության տվյալները),
 - հարցաթերթիկի լրացման կանոններից, որտեղ նշվում է, թե ինչպես պետք է լրացնել հարցաթերթիկը,
 - բուն հարցաշարից, որտեղ նշվում են հարցման թեմային վերաբերվող հարցերը
 - անձնագրային մասից, որտեղ նշվում է հարցվողի սեռը, տարիքը, կրթությունը և ըստ անհրաժեշտության այլ անձնական տվյալներ:
3. Հարցերը լինում են բաց, փակ, և կիսափակ: Բաց հարցերը չեն ենթադրում պատասխանների տարբերակների առկայություն: Փակ հարցերի պարագայում պատասխանները նախօրոք նախատեսված և բերված են հարցաթերթիկում՝ հնարավորություն տալով հարցվող անձին ընտրել պատասխանը հնարավոր տարբերակներից: Կիսափակ հարցերը թույլ են տալիս նշել սեփական պատասխանը, եթե առաջարկված ոչ մի պատասխանի հետ հարցվողը համաձայն չէ: Կիսափակ, ինչպես և բաց հարցերը ավելի դժվար է մշակել, քան փակ հարցերը, քանի որ անձնական կարծիք արտահայտող պատասխանները անհրաժեշտ է խմբավորել և կողավորել:
4. Ուստի հաստատությանը խորհուրդ է տրվում բացառել բաց հարցերը և օգտագործել միայն փակ հարցեր: Խիստ սահմանափակ դեպքերում, երբ շատ կարևոր է հարցվողների տեսակետը կամ մեկնաբանությունը կարելի է հարցաթերթիկում ընգրկել նաև կիսափակ հարցեր:
5. Հարցումների արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով առաջարկվում է խմբավորել հարցում պահանջող ցուցանիշները և չափանիշները՝ ըստ հարցվողների խմբերի (օրինակ ուսուցիչներ, սովորողներ, ծնողներ և այլն) և յուրաքանչյուր խմբի համար կազմել մեկ հարցաթերթիկ՝ ներառելով այդ խմբին վերաբերող բոլոր ցուցանիշներին և չափանիշներին վերաբերող հարցերը:
6. Առաջարկվում է հարցաթերթիկներում ներառել առավելագույնը 5 հարց: Հարցերը անհրաժեշտ է ձևակերպել այնպես, որ հաստատության համապատասխանությունը տվյալ ցուցանիշին կամ չափանիշին լավագույնս բացահայտվի: Օրինակ՝ հարցի դասական ձևակերպումը կարող է սկսվել. «Համաձայն ե՞ք, որ...» (շարունակությունը կազմում է հարցի բովանդակությունը), իսկ հաճախ օգտագործվող տիպային պատասխանները՝ «Այո, ավելի շուտ այո, ավելի շուտ ոչ, ոչ, չեմ կարող պատասխանել, տեղյակ չեմ»: Կարող են օգտագործվել նաև այլ հարցադրումներ և պատասխաններ. օրինակ՝ «Որքա՞ն հաճախ եք դուք...», «Որքանով կամ ինչ չափով ե՞ք դուք բավարարված...», «Որքանով ե՞ք նպաստել...» (շարունակությունը կազմում է հարցի բովանդակությունը):

⁹ Հարցերի կազմման համար կարող եք ուղղակի տարբեր աղբյուրներից, օրինակ՝ <https://ru.surveymonkey.com/mp/education-surveys/> կայքից

7. Հարցաթերթիկում կարող են ներառվել նաև դիրքորոշում կամ վերաբերմունք արտահայտող պատասխաններ ունեցող հարցեր: Օրինակ՝ «Ծնողական և աշակերտական խորհուրդների համագործակցությունը» չափանիշի վերաբերյալ կարելի է տալ հետևյալ հարցը, «Ինչպիսի՞ն է հաստատության ծնողական և աշակերտական խորհուրդների միջև համագործակցությունը»: Այս հարցի հնարավոր պատասխանները կարող են լինել հինգը, որոնցից յուրաքանչյուրն ամրագրում է հարցի վերաբերյալ հնարավոր դիրքորոշումներից մեկը.
- ծնողական և աշակերտական խորհուրդները սերտորեն համագործակցում են,
 - ծնողական և աշակերտական խորհուրդները համագործակցում են անհրաժեշտության դեպքում,
 - ծնողական և աշակերտական խորհուրդները որոշ դեպքերում համագործակցում են, սակայն այդ համագործակցությունը բավարար մակարդակի վրա է
 - ծնողական և աշակերտական խորհուրդները չեն համագործակցում,
 - այլ (հարցվողի պատասխանը)
8. Որակյալ և արժանահավատ հարցում իրականացնելու համար անհրաժեշտ է պահպանել հարցեր կազմելու հետևյալ կանոնները.
- պահպանել էթիկական նորմերը և ապահովել անձնական բնույթի տեղեկատվության կոնֆիդենցիալությունը (զաղտնիությունը), որպեսզի հարցվողները չմտահոգվեն հարցերին ճիշտ պատասխանելու հնարավոր հետևանքներից և լինեն անկեղծ,
 - հարցաթերթի յուրաքանչյուր հարց պետք է պարունակի միայն մեկ հարցադրում. օրինակ՝ «Որքանով եք դուք բավարարված ուսուցչի գիտելիքներից և դասավանդման հմտություններից» հարցը պարունակում է միաժամանակ 2 հարցադրում և փորձում է բացահայտել թե՛ ուսուցչի գիտելիքները, թե՛ դասավանդման հմտությունները.
 - հարցաթերթի յուրաքանչյուր հարց պետք է ներառի պատասխանի բոլոր հնարավոր տարբերակները և ապահովի պատասխանների տարատեսակություն.
 - հարցաթերթի յուրաքանչյուր հարցի պատասխանների տարբերակները պետք է լինեն փոխբացառող և ապահովեն իմաստալից տեղեկատվության տրամադրում, որպեսզի հարցվողը չտարակուսի որն ընտրել և ունենա միայն մեկ ընտրություն. Օրինակ՝ «Որտեղ եք դուք մեծացել».
- ա) Հայաստանում
բ) Քաղաքում
գ) Գյուղում
հարցը ստեղծում է տարակուսանք, քանի որ պատասխանները փոխբացառող չեն. թե՛ քաղաքում, թե՛ գյուղում մեծացած անձը կարող է ընտրել 2-ական պատասխան՝ համապատասխանաբար ա) և բ) կամ ա) և գ), իսկ ստացվող տեղեկություններն օգտակար չեն:
9. Հարցաթերթիկում հարցերը համարակալվում են: Լրացված հարցաթերթիկների մշակումը կատարվում է համակարգչի միջոցով՝ համապատասխան ծրագրով (օրինակ՝ Excel): Հարցերի պատասխաններն իրենց հերթին համարակալվում են: Հարցման արդյունքների մշակման, պատասխանների մուտքագրման համար հարցերի հերթական համարները հարցաթերթիկում կարող են ընդունվել որպես այդ հարցերի կոդեր, իսկ հարցերի պատասխանների համարները՝ որպես պատասխանների կոդեր: Յուրաքանչյուր լրացված հարցաթերթիկ ևս համարակալվում է:
10. Լրացված հարցաթերթիկների տվյալները մուտքագրվում են ընտրված համակարգչային ծրագրով և ստեղծվում է տվյալների բազա: Բազայում մուտքագրվում են հարցերը և պատասխանները՝ իրենց համապատասխան կոդերով: Այսպիսով, մուտքագրման արդյունքում ստացվում են թվեր, որոնք կարելի է կարդալ որպես օրինակ՝ 1. 1. 3, այսինքն առաջին հարցվածը առաջին հարցին տվել է երրորդ պատասխանը: Մեր վերը բերված օրինակի համար սա նշանակում է, որ առաջին հարցվածը ընտրել է «ծնողական և աշակերտական խորհուրդները որոշ դեպքերում համագործակցում են, սակայն այդ համագործակցությունը բավարար մակարդակի վրա չէ» պատասխանը: Բոլոր տվյալների մուտքագրումից հետո կատարվում է հաճախությունների հաշվարկ, ինչը թույլ է տալիս տեսնել, թե ինչպես են բաշխվել հարցվածների կարծիքները՝ ըստ հարցաթերթիկում տրված պատասխանների տարբերակների:
11. **Հարցվողների ընտրանքը** կազմելու, այսինքն՝ **հարցման ենթակա անձանց որոշելու** համար, առաջին հերթին անհրաժեշտ է որոշել հարցման ենթակա շահառու անձանց խումբը (սովորողներ, ուսուցիչներ և այլ): Այնուհետ հարցման կարևոր փուլ է՝ տվյալ շահառու խմբի անձանց ամբողջ բազմությունից հարցման ենթակա անձանց ընտրությունը կամ, այլ կերպ ասած, հարցվողների ընտրանքի կազմումը: Օրինակ՝ հաստատության բոլոր ուսուցիչներից հարցվող ուսուցիչների ընտրությունը՝ այն ուսուցիչների ընտրությունը, ովքեր պետք է լրացնեն հարցաթերթը:
12. Հարցման ընտրանքի կազմման համար առաջարկվում է կիրառել **պատահական ընտրանքի մեթոդը**: Ստատիստիկայում **պարզ պատահական ընտրանքը** դա այն անձանց փոքր խումբն է, ովքեր ընտրվել են անձանց ավելի մեծ բազմությունից: Ընդ որում, յուրաքանչյուր անձ այդ փոքր խմբում ընտրվել է պատահականորեն: Դա նշանակում է, որ ընտրանքի կազմման ժամանակ յուրաքանչյուր անձ ունի ընտրանքում ընդգրկվելու հավասար հավանականություն: Պարզ պատահական ընտրանքի մեթոդն ունի ակնհայտ առավելություններ: Այս մեթոդը շատ հեշտ է ու հասկանալի, իսկ հետազոտության արդյունքները

կարելի է տարածել ուսումնասիրվող շահառու խմբի ամբողջ բազմության վրա: Ամենից կարևորն այն է, որ լիովին պահպանվում է պատահականության սկզբունքը, ինչը թույլ է տալիս խուսափել սխտեմատիկ սխալներից:

13. Պատահական ընտրանքի մեթոդով ընտրանքի չափը՝ հարցվողների թիվը, որոշելու համար առաջարկվում է օգտագործել ընտրանքի հաշվարկման պարզեցված բանաձևը:
14. Հաստատություններին որպես օգնություն ստորև աղյուսակում 33-ում տրված է պատահական ընտրանքի պարզեցված բանաձևով հաշվարկված ընտրանքի չափը՝ հարցվողների թիվը, տարբեր բազմությունների համար (հաշվարկը արված է պատահական ընտրանքի հիման վրա՝ 95 տոկոս ներկայացուցչականության պարագայում, 5% վստահելի միջակայքի պայմաններով):

Աղյուսակ 33.

Հարցման բազմություն	Ընտրանքի չափը՝ հարցվողների թիվը
Մինչև 100	80
101-300	169
301-500	217
501-700	248
701-1000	278
1001 և ավելի	302

15. Ընտրանքի չափը՝ հարցվողների թիվը, որոշելուց հետո անհրաժեշտ է որոշել, թե ինչպես ընտրել հարցվող անձանց, օրինակ՝ ինչպես հաստատության 100 սովորողներից ընտրել հարցվող 80 սովորողին: Պատահական ընտրանքի պարագայում կարելի է օգտագործել տարբեր մեթոդներ, օրինակ՝ **վիճակահանություն կամ պատահական թվերի աղյուսակ**: Վիճակահանության դեպքում է հարցման ենթակա շահառու խմբի անձանց ամբողջական բազմության յուրաքանչյուր անձի տվյալները գրվում են առանձին թղթիկի վրա, այնուհետ բոլոր թղթիկները դրվում են ինչ-որ արկղի կամ տուփի մեջ, դրանք խառնում են և այդ տուփից առանց նայելու հանվում են հարցվողների թվին հավասար թղթիկներ: Օրինակ՝, եթե հաստատությունն ունի 500 սովորող, ապա համաձայն Աղյուսակ 33-ի հարցվող սովորողների թիվը պետք է կազմի 217: 500 սովորողից յուրաքանչյուրի տվյալները (անուն, ազգանուն, հայրանուն, դասարան) գրվում է առանձին թղթիկի վրա: Այնուհետև բոլոր 500 թղթիկները դրվում են որևէ տուփի մեջ, խառվում և հավում է 217 թղթիկ: Այդ 217 թղթիկների վրա գրված սովորողների տվյալներով որոշվում են հարցվող սովորողները:
16. Հարցվող անձնաց կարելի է ընտրել նաև **մեխանիկական ընտրության մեթոդով**: Այդ նպատակով նախ կազմվում է հարցման ենթակա շահառու խմբի անձանց ամբողջական ցանկը (անուն, ազգանուն, հեռախոս և այլն): Այդ ցանկից հավասար պարբերականությամբ/միջակայքով ընտրվում են համապատասխան թվի հարցվողներ: Այդ միջակայքը կոչվում է ընտրանքի քայլ: Ընտրանքի քայլը հավասար է հարցման բազմությունը բաժանած հարցվողների թվին:

Ընտրանքի քայլ= N/n , որտեղ

N -ը հարցման բազմությունն է, իսկ n -ը հարցվողների թիվը:

Օրինակ, եթե 500 սովորողից պետք է հարցվեն 217-ը, ապա հարցման քայլը հավասար է $2.3=500/217$: Սա նշանակում է, որ 500 սովորողների ցանկից պետք է ընտրվի յուրաքանչյուր 2-րդը: Ընտրության սկիզբը որոշվում է պատահականության սկզբունքով՝ ընտրանքի քայլի շրջանակներում: Օրինակ, եթե ընտրանքի քայլը հավասար է 5-ի, ապա ընտրությունը պետք է սկսել 1-ից 5 միջակայքում ցանկացած թվից: